

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko - správní

**Postavení a kompetence centrálních bank
v zemích Evropské unie**

Bc. Hana Lánová

Diplomová práce
2008

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: **2007/2008**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Hana LÁNOVÁ**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Postavení a kompetence centrálních bank v zemích
Evropské unie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Hospodářská a měnová unie
2. Kompetence a postavení České národní banky v hospodářské a měnové unii
3. Jednotlivé úkoly ostatních centrálních bank v hospodářské a měnové unii
4. Evropská centrální banka a Evropský systém centrálních bank
5. Přínosy a náklady spojené s hospodářskou a měnovou unií

Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

[1.] ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie - přínosy a náklady konvergence. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. 395 s. ISBN 80-7179-472-4.

[2.] LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

[3.] CIHELKOVÁ, Eva, JAKS, Jaroslav, a kol. Evropská integrace - Evropská unie. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0.

[4.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Česká národní banka [online]. 2003-

2007. Dostupný z WWW: <<http://www.cnb.cz/cz/index.html>>.

[5.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. European Central Bank [online]. 2007. Dostupný z

WWW:

<<http://www.ecb.int/home/html/index.en.html>>.

[6.] MINISTERSTVO FINANČÍ
CR.

Ministerstvo financí České republiky [online]. 2005. Dostupný z
WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/>>.

Vedoucí diplomové práce:

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

31. října 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

26. května 2008

Děkuji především panu Prof. RNDr. Bohuslavu Sekerkovi, CSc. za odborné konzultace, připomínky a pomoc při zpracování daného tématu a cenné informace v dané problematice. Rovněž děkuji Ing. Aleši Růžičkovi za jeho ochotu, cenné rady a čas při zpracování mé diplomové práce. Děkuji svým rodičům a blízkým za podporu, kterou jsem v nich měla během celého mého studia a všem, kteří poskytnutím potřebných informací a literatury přispěli k napsání mé diplomové práce.

SOUHRN

Má diplomová práce se zabývá problematikou „Postavení a kompetence centrálních bank v zemích Evropské unie“ se zvýrazněním České národní banky. Zaměřila jsem se na pět velkých okruhů. Cílem mé práce je vysvětlit základní pojmy týkající se hospodářské a měnové unie a vytvořit stručný přehled její historie. Podrobněji jsem se zabývala úkoly, postavením a kompetencemi jednotlivých centrálních bank v Evropské unii a zhodnotila jsem změnu jejich úkolů a kompetencí před vstupem do eurozóny a po vstupu do eurozóny. Dále jsem se zabývala i postavením a kompetencemi České národní banky, úkoly Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank v Evropské unii. Na konec své práce jsem se zhodnotila přínosy a náklady hospodářské a měnové unie pro Českou republiku a vycházela jsem ze zkušeností Portugalska, Řecka, Německa a Kypru.

KLÍČOVÁ SLOVA

hospodářská a měnová unie, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropský systém centrálních bank, centrální banky EU, důsledky zavedení eura

TITLE

The Position and the Competences of the Central Banks in the Countries of the European Union

SUMMARY

My diploma work deal with the problems of the position and competences of the central banks in the European union with emphasis Czech National Bank. I am aimed on the five big areas. The Aim of my work is explain the basic definitions concerning Economic and Monetary Union and create conspectus of her history. In more detail I am deal with the targets, positions and competences of the single central banks in the European union and I reviewed the changes in their targets and competences before entrance to the Euro Area and after entrance to the Euro Area. Further I am also deal with the position and competence of the Czech National Bank, European Central Bank and European System of the Central Banks in the Euro Area. In the end of my diploma work I reviewed assets and costs of the Economic and Monetary Union for the Czech Republic and I result by the experience from Portugal, Greece, Germany and Cyprus.

KEYWORDS

Economic and Monetary policy, Czech Nation Bank, European Central Bank, European System of the Central Banks, Central Banks of the EU, consequences of introduction of the euro

OBSAH

1	ÚVOD	13
2	HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE	15
2.1	HISTORIE MĚNOVÉ SPOLUPRÁCE	15
2.1.1	<i>Konec 2. světové války</i>	15
2.1.2	<i>Po 2. světové válce</i>	15
2.1.3	<i>Bretton Woodská krize</i>	16
2.1.4	<i>Evropský měnový systém</i>	18
2.1.5	<i>Dobudování hospodářské a měnové unie</i>	20
2.2	INTEGRACE ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE	22
2.2.1	<i>Předvstupní etapa</i>	22
2.2.2	<i>První etapa</i>	23
2.2.3	<i>Druhá etapa</i>	23
2.2.4	<i>Třetí etapa</i>	23
3	KOMPETENCE A POSTAVENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII 25	
3.1	ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA	25
3.2	MĚNOVÁ POLITIKA	27
3.3	UDRŽOVÁNÍ CENOVÉ STABILITY	27
3.3.1	<i>Cílování inflace</i>	29
3.3.2	<i>Nový inflační cíl České národní banky</i>	30
3.3.3	<i>Plnění konvergenčního kritéria cenové stability Českou národní bankou</i>	33
3.3.4	<i>Vývoj inflace v jednotlivých letech</i>	35
3.3.5	<i>Současný vývoj inflace</i>	36
3.3.6	<i>Prognóza vývoje inflace do poloviny roku 2009</i>	37
3.4	DLOUHODOBÉ ÚROKOVÉ SAZBY	40
3.4.1	<i>Plnění konvergenčního kritéria dlouhodobých úrokových sazeb</i>	40
3.4.2	<i>Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb v jednotlivých letech a prognóza</i>	41
3.4.3	<i>Čtvrtletní vývoj dlouhodobých úrokových sazeb</i>	42
3.5	STABILITA MĚNOVÉHO KURZU	43
3.5.1	<i>Faktory ovlivňující měnový kurz</i>	44
3.5.2	<i>Plnění konvergenčního kritéria stability měnového kurzu</i>	44
3.5.3	<i>Vývoj měnového kurzu CZK/EUR v jednotlivých letech</i>	46
3.5.4	<i>Čtvrtletní vývoj měnového kurzu CZK/EUR</i>	47
3.6	FISKÁLNÍ KONVERGENČNÍ KRITÉRIA	48
3.6.1	<i>Udržitelnost veřejných financí</i>	48
3.6.2	<i>Hrubý veřejný dluh</i>	49
3.7	FINANČNÍ STABILITA	50

3.8	STRATEGIE PŘISTOUPENÍ ČESKÉ REPUBLIKY K EUROZÓNĚ	51
3.8.1	<i>Minulý vývoj</i>	51
3.8.2	<i>Současný vývoj</i>	52
3.8.3	<i>Výzvy do budoucna</i>	53
3.9	ÚKOLY ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY SPOJENÉ SE ZAVEDENÍM EURA	54
3.9.1	<i>Institucionální a technická příprava České republiky na zavedení eura</i>	54
3.9.2	<i>Úkoly v kompetenci České národní banky</i>	55
3.10	POZICE ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII	57
4	EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA A EVROPSKÝ SYSTÉM CENTRÁLNÍCH BANK	59
4.1	EVROPSKÝ SYSTÉM CENTRÁLNÍCH BANK (ESCB)	59
4.1.1	<i>Úkoly ESCB</i>	59
4.1.2	<i>Organizační struktura Evropského systému centrálních bank</i>	60
4.1.2.1	Centrální banky členských zemí Evropské unie	61
4.1.2.2	Rada guvernérů	61
4.1.2.3	Výkonná rada	62
4.1.2.4	Generální rada	62
4.2	EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA	62
4.2.1	<i>Úkoly Evropské centrální banky</i>	63
4.2.2	<i>Strategie měnové politiky</i>	64
4.2.2.1	Hospodářská analýza	64
4.2.2.2	Měnová analýza	65
4.2.3	<i>Nástroje Evropské centrální banky</i>	65
4.2.3.1	Operace na volném trhu	66
4.2.3.2	Povinné minimální rezervy	66
4.2.3.3	Stálé facility	66
4.2.4	<i>Nezávislost Evropské centrální banky</i>	67
4.3	PLATEBNÍ STYK	68
4.3.1	<i>SEPA</i>	68
4.3.2	<i>TARGET</i>	68
4.3.3	<i>CERTIS</i>	69
4.3.4	<i>SWIFT</i>	69
5	JEDNOTLIVÉ ÚKOLY OSTATNÍCH CENTRÁLNÍCH BANK V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII	
5.1	PORTUGALSKO	71
5.1.1	<i>Ekonomika Portugalska</i>	71
5.1.2	<i>Základní makroekonomické údaje od roku 2002</i>	72
5.1.3	<i>Kompetence Banco de Portugal</i>	73
5.2	ŘECKO	75
5.2.1	<i>Ekonomika Řecka</i>	75
5.2.2	<i>Základní makroekonomické ukazatele od roku 2001</i>	77

5.2.3	<i>Kompetence Bank of Greece</i>	78
5.3	SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	80
5.3.1	<i>Ekonomika Spolkové republiky Německo</i>	80
5.3.2	<i>Základní makroekonomické ukazatele od roku 2001</i>	81
5.3.3	<i>Kompetence Deutsche Bundesbank</i>	82
5.4	KYPR	83
5.4.1	<i>Ekonomika Kypru</i>	83
5.4.2	<i>Základní makroekonomické ukazatele od roku 2002</i>	84
5.4.3	<i>Kompetence Central Bank of Cyprus</i>	85
6	PŘÍNOSY A NÁKLADY SPOJENÉ S HOSPODÁŘSKOU A MĚNOVOU UNÍÍ	87
6.1	INFLACE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	87
6.2	EKONOMICKÝ RŮST VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	89
6.2.1	<i>HDP na hlavu v PPS</i>	89
6.2.2	<i>Investice</i>	90
6.2.3	<i>Míra nezaměstnanosti, produktivita práce a produktivita výrobních faktorů</i>	91
6.2.4	<i>Asymetrické šoky</i>	93
6.2.5	<i>Zahraniční obchod</i>	96
6.2.5.1	<i>Přínosy</i>	96
6.2.5.2	<i>Náklady</i>	97
6.2.5.3	<i>Přímé zahraniční investice</i>	99
6.2.5.4	<i>Konkurenceschopnost</i>	100
6.3	PODNIKOVÝ SEKTOR	101
6.3.1	<i>Přínosy</i>	101
6.3.2	<i>Náklady</i>	103
6.4	DAŇOVÝ SYSTÉM.....	104
6.4.1	<i>Daňový systém v Portugalsku</i>	106
6.4.2	<i>Daňový systém České republiky po vstupu do eurozóny</i>	107
7	ZÁVĚR	109
8	LITERATURA	113

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: INFLAČNÍ CÍLE ČNB	32
GRAF 2: MÍRA INFLACE STÁTŮ V EUROZÓNĚ (ŘÍJEN 2007)	34
GRAF 3: MÍRA INFLACE STÁTŮ, KTERÉ NEJSOU V EUROZÓNĚ (ŘÍJEN 2007).....	35
GRAF 4: VÝVOJ INFLACE V LETECH 1994 - 2006.....	36
GRAF 5: ČTVRTLETNÍ VÝVOJ INFLACE	37
GRAF 6: PROGNÓZA VÝVOJE INFLACE DO POLOVINY ROKU 2009.....	38
GRAF 7: DLOUHODOBÉ ÚROKOVÉ SAZBY V ZEMÍCH EUROZÓNY (ŘÍJEN 2007)	41
GRAF 8: DLOUHODOBÉ ÚROKOVÉ, KTERÉ NEJSOU V EUROZÓNĚ (ŘÍJEN 2007)	41
GRAF 9: VÝVOJ DLOUHODOBÝCH ÚROKOVÝCH SAZEB V JEDNOTLIVÝCH LETECH A PROGNÓZA	42
GRAF 10: ČTVRTLETNÍ VÝVOJ DLOUHODOBÝCH ÚROKOVÝCH SAZEB	43
GRAF 11: VÝVOJ KURZU CZK/EUR V JEDNOTLIVÝCH LETECH	46
GRAF 12: ČTVRTLETNÍ VÝVOJ MĚNOVÉHO KURZU CZK/EUR	47
GRAF 13: VÝVOJ VEŘEJNÉHO DEFICITU V JEDNOTLIVÝCH LETECH	49
GRAF 14: VÝVOJ VEŘEJNÉHO DLUHU V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	50
GRAF 15: INFLACE VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	88
GRAF 16: HDP NA HLAVU V PPS VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	89
GRAF 17: TEMPO RŮSTU HDP VE VYBRANÝCH ZEMÍCH.....	90
GRAF 18: PODÍL INVESTIC NA HDP (%) VE VYBRANÝCH ZEMÍCH.....	91
GRAF 19: NEZAMĚSTNANOST VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	92
GRAF 20: MĚSÍČNÍ NÁKLADY NA ZAMĚSTNANCE V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH.....	93
GRAF 21: SALDO ZAHRANIČNÍHO OBCHODU V ROCE 2006 V JEDNOTLIVÝCH STÁTECH	98
GRAF 22: MEZIROČNÍ ZMĚNY V EXPORTU A IMPORTU (V MLD. EUR)	99
GRAF 23: PŘÍMÉ ZAHRANIČNÍ INVESTICE (V % HDP)	100
GRAF 24: PŘÍJMY Z DANÍ V PORTUGALSKU (% DHP)	106
GRAF 25: PŘÍJMY Z DANÍ V ČR (% HDP).....	107

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: ZMĚNA VAH U SPOTŘEBNÍHO KOŠE.....	28
TABULKA 2: INFLAČNÍ CÍLE ČNB	32
TABULKA 3: INFLAČNÍ CÍLE A SKUTEČNÁ INFLACE V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH	33
TABULKA 4: PORTUGALSKO: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ ÚDAJE OD ROKU 2002.....	72
TABULKA 5: ŘECKO: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE OD ROKU 2002	77
TABULKA 6: SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE OD ROKU 2002.....	81
TABULKA 7: KYPR: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE OD ROKU 2002.....	84
TABULKA 8: KORELACE EKONOMICKÝCH ŠOKŮ VŮČI EUROZÓNĚ.....	96

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 GDP per capita in PPS (HDP na obyvatele v PPS)

Příloha č. 2 Inflation rate (inlace)

Příloha č. 3 Real GDP growth rate (tempo růstu HDP)

Příloha č. 4 Unemployment rate (nezaměstnanost)

Příloha č. 5 Direct investment flows as % of GDP (přímé investice jako % z HDP)

Příloha č. 6 Monthly labour cost (měsíční pracovní náklady)

Příloha č. 7 External trade – total (saldo zahraničního obchodu)

Příloha č. 8 External trade – exports (zahraniční obchod – export)

Příloha č. 9 External trade – imports (zahraniční obchod – import)

SEZNAM ZKRATEK

CB – centrální banka

CPI – index spotřebitelských cen

CZK – koruna česká

ČNB – Česká národní banka

ECB – Evropská centrální banka

ECU – Evropská zúčtovací jednotka

EEC – European Economic Community (Evropské hospodářské společenství)

EHS – Evropské hospodářské společenství

EMI – Evropský měnový institut

EMS – Evropský měnový systém

EMU – Evropská měnová unie

ERM – Exchange Rate Mechanism (mechanismus směnných kurzů)

ESCB – Evropský systém centrálních bank

ESCS – European Coal and Steel (Evropské společenství uhlí a oceli)

EU – Evropská unie

EUR – evropská měnová jednotka euro

EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii

HDP – hrubý domácí produkt

HICP – harmonizovaný index spotřebitelských cen

NKS – Národní koordinační skupina

PPS – parita kupní síly

RTGS - brutto vypořádání v reálném čase

SEPA - Single Euro Payment Area

SRN – Spolková republika Německo

TARGET - transevropský automatizovaný systém zúčtování plateb v reálném čase

1 Úvod

Počátek novodobé evropské měnové integrace bychom mohli datovat do roku 1929, záhy po finanční krizi na New Yorské burze. Během osmdesáti let došlo k vytvoření Evropského hospodářského společenství, k dobudování projektu celní unie, prohlubování evropské integrace, přistupování nových států do Evropského hospodářského společenství, popř. Evropské unie, k realizaci jednotného vnitřního trhu a v neposlední řadě právě ke vzniku hospodářské a měnové unie. Hospodářská a měnová unie je takové spojení zemí, které se mezi sebou zavázaly používat jednotnou evropskou měnu. Příčinou vzniku měnové unie v minulosti byly historické, existenční, ekonomické a politické důvody.

Cílem mé práce je posoudit změnu postavení a kompetencí České národní banky po přijetí společné evropské měny euro, zda všechny její kompetence zůstanou stejné či se nějakým způsobem budou měnit. Dalším cílem je zhodnocení přínosů a nákladů měnové konvergence.

Moje diplomová práce je rozdělena do pěti částí. V první z nich bych čtenáře chtěla seznámit s historií hospodářské a měnové unie a jejím vývojem. Cílem této kapitoly je seznámení se základními milníky vývoje, se základní terminologií a legislativní úpravou v dané oblasti a s etapami přístupu České republiky do Evropské unie a eurozóny.

Druhá část se zabývá postavením a kompetencemi České národní banky v Evropské unii. V této kapitole se zajímám zejména o primární cíl České národní banky, a to o udržení cenové stability, dále dalšími konvergenčními kritérii z hlediska jejich plnění a minulého a budoucího vývoje. Nejdůležitější částí v této kapitole je strategie přistoupení České republiky k eurozóně a předpokládaná pozice České národní banky v hospodářské a měnové unii.

Třetí část je věnovaná Evropské centrální bance a Evropskému systému centrálních bank. V této kapitole se seznámíme s úkoly a organizační strukturou Evropského systému centrálních bank a s úkoly, nástroji a strategiemi Evropské centrální banky.

Ve čtvrté části čtenáře seznámím s ekonomikou, základními makroekonomickými ukazateli a bankami států Portugalsko, Řecko, Německo a Kypr. S těmito státy se setkáme i v analýze, která následuje v poslední části diplomové práce.

V poslední kapitole jsou vyvozeny přínosy a náklady vstupu České republiky do eurozóny na základě zkušeností již zmíněných států. Jednotlivé státy budu srovnávat

z hlediska inflace, ekonomického růstu (HDP na hlavu v PPS, nezaměstnanost, investice, zahraniční obchod, asymetrické šoky), podnikového sektoru či daňového systému a vysvětlím vliv zavedení eura na tyto veličiny.

Důvod, proč jsem si vybrala toto téma, byl ten, že otázka hospodářské a měnové je v současné době velmi aktuální, jednak v souvislosti s ekonomickou výkonností Evropy, ale také co se týče politické integrace, která s tímto tématem také souvisí. Také mě tato otázka zajímala z pozice občana České republiky a budoucího člena hospodářské a měnové unie.

2 Hospodářská a měnová unie

2.1 Historie měnové spolupráce

Jedna z prvních zmínek o společné evropské měně se vyskytla v roce 1929. 9. září 1929 se německý politik Gustav Stresemann zeptal Společnosti národů na otázku "Kde je evropská měna, kterou my potřebujeme?" O šest týdnů později, 25. října 1929, Burza cenných papírů v New Yorku (New York Stock Exchange) zažila svůj "Černý pátek", klíčový Dow – Jonesův index se oslabil téměř o 13%, ceny akcií rychle klesaly a světová ekonomika se dostala do hospodářské krize. Důsledky hospodářské krize pocíťoval celý svět, tedy i Evropa. Tehdy se začalo uvažovat o společné měně.

2.1.1 Konec 2. světové války

V roce 1944, zatímco druhá světová válka ještě pustošila k Evropě, se konala konference v Bretton Woods, ve státě New Hampshire ve Spojených státech amerických. Konference se účastnilo přes čtyřicet zemí. Dne 22. července 1944 země podepsaly Breton Woodské dohody, které stanovily pravidla a procedury řízení světového hospodářství. Byly položeny čtyři základní stavební kameny, na nichž byl Bretton Woodský systém založen.

- režim pevných měnových kurzů
- přímá směnitelnost národních měn
- rozvoj mnohostranného systému mezinárodních plateb
- odstraňování měnových restrikcí

Konference vedla k založení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (dnes Světová banka) a Mezinárodní měnový fond. Tyto instituce jsou nyní známé jako Bretton Woodská dvojčata. Americký dolar byla jediná měna, která byla vyměnitelná za zlato, proto tedy systém představoval stabilní kurzy se zlatým standardem.

2.1.2 Po 2. světové válce

Poválečná situace byla velmi specifická, byla nutná rekonstrukce Evropy, a to jak v oblasti politické, tak i v oblasti ekonomické a hospodářské. Svět je charakterizován hospodářskou i sociální krizí a ztroskotáním demokratických politických alternativ.

Zkušenosti z války tedy daly vzestup myšlence, že mezinárodní spolupráce by mohla zabránit dalšímu utrpení v podobě války. Začaly se formovat základní integrační procesy.

Dne 9. května 1950 byl vypracován Schumanův plán (Robert Schuman spolu s Jeanem Monnetem). Plán byl představen veřejnosti a tento den je oslavován jako Den Evropy, okamžik zrodu Evropské unie. V tomto plánu je také návrh na společnou kontrolu produkce uhlí a oceli, které představují nejdůležitější suroviny pro zbrojní průmysl. Myšlenkou bylo, že pokud nebude produkce uhlí a oceli kontrolována jednotlivými státy, nebudou tyto státy schopny vést válku.¹

Dne 18. dubna 1951, šest zemí, tzv. „Šestka“ (Německo, Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemí) podepsalo smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli (European Coal and Steel Community – ECSC). Evropská integrace tedy začala jako mírová iniciativa.

Dne 27. března 1957 byly „Šestkou“ podepsané Římské smlouvy, zejména Smlouva zakládající Evropské hospodářské společenství (European Economic Community - EEC) a Smlouva zakládající Evropské společenství pro atomovou energii - EURATOM). Obě smlouvy vstoupily v platnost 1. ledna 1958. Římské smlouvy označovaly Evropské hospodářské společenství, Evropské společenství pro atomovou energii a Evropské společenství uhlí a oceli tzv. evropským Společenstvím.

2.1.3 Bretton Woodská krize

Bretton Woodský systém, přijatý zeměmi s tržním hospodářstvím, zaručil mezinárodní měnovou stabilitu a založil vládu dolaru. Tento systém začal vykazovat známky slabosti na konci 50. let 20. století.

Mezi roky 1968 a 1969 docházelo k cenovým rozdílům na trzích a k nerovnováhám mezi jednotlivými státy, zejména SRN a Francií. Zmatek na trzích vedl k podhodnocení (devalvaci) francouzského franku a nadhodnocení (revalvaci) německé marky. Důsledkem toho se vytvořilo napětí mezi evropskými měnami, došlo k ohrožení stability dalších měn, k ohrožení rozvoje společného trhu a fungování společné zemědělské politiky.

Barreho zpráva z 12. února 1969, navrhovala větší koordinaci hospodářské politiky a bližší měnovou spolupráci uvnitř Společenství. To dalo rozhodující impuls k úvodní fázi užšího integračního procesu. Vycházel z předpokladů fixace kurzů, koordinace střednědobých

¹ Dostupné z: http://europa.eu/abc/history/foundingfathers/schuman/index_cs.htm

národních hospodářských politik, užší koordinaci krátkodobých hospodářských politik a ustavení společného mechanismu pro měnovou spolupráci.

Přesně o rok později, 12. února 1970 byl předložen německou vládou Schillerův plán. Byla to odlišná koncepce od Barreho plánu a říkala, že rozdíly v míře inflace způsobují tržní tlaky na změny kurzů. Z tohoto důvodu musí nastat efektivní koordinace hospodářské politiky v rámci Společenství před zavedením společné měny.

Na summitu v Haagu v prosinci 1969 bylo rozhodnuto hlavami států a šéfy vlád o vytvoření hospodářské a měnové unie (EMU) jako oficiální cíl evropské integrace a byly definovány konkrétní návrhy, jak by měla tato unie vypadat.

Vytvořením plánu hospodářské a měnové unie byla pověřena expertní skupina pod vedením lucemburského premiéra a ministra financí Pierra Wenera, která dostala úkol vypracovat zprávu, jak by tento cíl mohl být dosažený do roku 1980.

Wernerova skupina předložila jeho závěrečnou zprávu 7. října 1970. Zpráva představila dosažení plné hospodářské a měnové unie během deseti let podle třístupňového plánu. První etapa se měla soustředit na sblížování měnových a fiskálních politik, dále by se mělo omezovat kolísání měn Společenství vůči americkému dolaru a na závěr by se mělo zužovat flukтуаční pásmo mezi evropskými měnami. Konečným cílem bylo dosažení plné liberalizace pohybů kapitálu, neodvolatelná fixace parity a dokonce nahrazení národních měn jednotnou měnou. Zpráva také doporučila, že koordinace hospodářské politiky posílí a vypracuje směrnice pro národní rozpočtovou politiku. Celý proces začal v březnu roku 1971.

V roce 1971 přišla světová hospodářská krize, která vedla ke zhroucení Bretton Woodského systému a zrušení konvertibility dolaru. Projekt hospodářské a měnové unie byl nucen k pozastavení a z fixních měnových kurzů se přešlo na systém plovoucích kurzů.

Po roce 1971 byla snaha vytvořit systém vzájemného navázání evropských měn a zajištění jejich stability vazbou na americký dolar. Základem byly Basilejské dohody, které podepsaly všechny státy „Šestky“ a navíc Irsko, Dánsko, Velká Británie a Norsko. Dne 10. dubna 1972 byl vytvořen mechanismus „had v tunelu“. Evropské země měly na sebe navázaného „hada“, tzn. maximální rozpětí 2,25% a „tunel“ potom vůči dolaru, tzn. maximální rozpětí 4,5%, ve kterém se měny pohybovaly. S postupnou realizací hospodářské a měnové unie byl vytvořen Evropský fond pro měnovou spolupráci, který byl zárodkem budoucího systému centrálních bank.

Díky ropným šokům a nestabilní mezinárodní situaci v roce 1973 dolar devalvoval a státy sdružené v „hadovi“ opouštějí „tunel“. Členové byly nakonec zredukovány na Německo, Benelux a Dánsko a udržely se pouze silné národní měny, a to německá marka a dánská koruna. Byly definovány tři základní problémy, proč tato situace nastala. Bylo to díky mezinárodní finanční krizi v důsledku ropných šoků, absenci politické vůle a nesprávně definovaným podmínkám hospodářské a měnové unie.

2.1.4 Evropský měnový systém

Úsilí ustanovit oblast měnové stability byla obnovena v březnu 1979, spolu s alternativním projektem měnové integrace na podnět Francie a Německa. Návrh na zřízení systému přednesl v říjnu 1978 předseda Komise Roy Jenkins a politicky jej zaštitili Valéry Giscard d'Estain (francouz) a Helmut Schmidt (němec). Evropský měnový systém začal fungovat 13. března 1979.

Hlavním úkolem Evropského měnového systému bylo udržení stability měnového kurzu, cenová stability a udržet strategii trvalého růstu. Jednalo se o tři základní prvky Evropského měnového systému, a to evropská měnová jednotka, mechanismus směnných kurzů a úvěrové mechanismy.

Evropský měnový systém je založený na konceptu fixovaného, ale nastavitelného kurzu měny. Jednalo se o měny všech členských států (kromě Spojeného království), které se účastnily mechanismu směnných kurzů.

Princip byl následující: kursy měny byly založené na centrálních sazbách proti ECU. ECU (European Currency Unit) je evropská zúčtovací jednotka, která představuje koš všech zúčastněných měn a měla pevnou hodnotu složenou z jejich podílů. Národní měny byly v ECU zastoupeny úměrně ke své ekonomické síle, jejich podíl se měnil každých pět let a odpovídal podílu, který měl HDP členské země na celkovém HDP Společenství.²

Mechanismus směnných kurzů (Exchange Rate Mechanism – ERM) fungoval na základě tzv. paritní mřížky či mřížky bilaterálních sazeb. Paritní mřížka byla vypočítaná na základě centrálních sazeb vyjádřených v ECU, a měny mohly volně fluktuovat v rozmezí +/- 2,25% od centrální parity, kurzu ECU. Některé měny (např. italská lira) si mohly zvolit meze na +/- 6%.

² LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5, str. 202

Nová myšlenka hospodářské a měnové unie přišla s nástupem nové Komise v čele s Jacquesem Delorsem v roce 1985. Jejich cílem bylo vytvořit podmínky pro jednotný vnitřní trh. Ale s přijetím programu Jednotný trh v roce 1985, se stále více vyjasňovalo, že potenciál vnitřního trhu nemohl být plně využíván, dokud budou přetrvávat relativně vysoké transakční náklady spojené s přepočtem měn a nejistota spojená s kolísáním kurzů měn. Mnoho ekonomů také odsuzovalo přenášení kompetencí z národní suverenity na úroveň Společenství.

V červnu 1988 v Hannoveru Evropská rada udělila mandát 17člennému výboru expertů v čele s Jacquesem Delorsem, pozdějším předsedou Komise Evropského společenství. Delorsova zpráva, předložená v dubnu 1989, zpracovala analýzu důsledků při vytváření závěrečné fáze hospodářské a měnové unie. Celá hospodářská a měnová unie měla být vybudovaná ve třech etapách a první měla začít v červenci roku 1990. V první etapě mělo dojít ke vstupu všech států do mechanismu měnových kurzů a posílení úlohy Výboru guvernérů centrálních bank, ve druhé etapě ke koordinaci hospodářských a rozpočtových politik a ve třetí etapě k přistoupení k jednotné evropské měně. Dále měla být ustanovena nová, zcela nezávislá instituce, která by dohlížela na monetární politiku, tzn. Evropská centrální banka.

Dne 15. prosince 1990 v Římě počalo intenzivní mezinárodní jednání, které končilo 10. prosince 1991 v Maastrichu. Celá konference vyústila v přijetí Smlouvy o Evropské unii a 7. února 1992 byla tato smlouva podepsána. Základem se stala třípilířová struktura Evropské unie, přičemž hospodářská a měnová unie se stala prvním, tedy nadnárodním pilířem. Struktura vytváření hospodářské a měnové unie vycházela právě z Delorsovy zprávy, jsou také zachovány tři etapy. Na konferenci byla stanovena konvergenční, neboli Maastrichtská kritéria, která musí členský stát plnit před přijetím společné evropské měny.

1. Rozpočtový deficit veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit 3% HDP. Kritérium se nepovažuje za porušené, pokud je povolená hranice výjimečně a přechodně překročena, nebo když se rozpočtový schodek neustále a výrazně snižuje a přibližuje se stanovené hodnotě 3%.
2. Celkový dluh veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit 60% HDP. Kritérium se nepovažuje za porušené, pokud se veřejný dluh dostatečně rychle přibližuje zpět ke stanovené hranici.

3. Měna musí být udržována v povoleném flukтуаčním pásmu mechanismu směnných kurzů (ERM) bez devalvace vůči jiným měnám po dobu dvou let před rozhodnutím o vstupu.
4. Míra inflace členského státu – měřeno podle indexu spotřebitelských cen – nesmí přesáhnout během jednoho roku před rozhodnutím o jeho vstupu do hospodářské a měnové unie 1,5 procentního bodu průměrné inflace tří zemí s nejnižší inflací.
5. Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb nesmí překročit během jednoho roku před rozhodnutím o vstupu o více než 2 procentní body průměr ve třech cenově nejstabilnějších členských zemích.³

Tři etapy na sebe navazovaly a každá z nich se lišila časovým horizontem i účelem. Zatímco první etapa byla startovací, ve druhé etapě se již jednalo o velmi důležitá opatření a členské země musely splnit konvergenční kritéria a ve třetí etapě se jednalo právě o zavedení společné měny euro.

2.1.5 Dobudování hospodářské a měnové unie

První etapa začala v červenci 1990 a končila 31. prosince 1993. Došlo k dobudování jednotného vnitřního trhu a volnému pohybu zboží, služeb, lidí a kapitálu. Tato etapa se také vyznačovala úsilím o konvergenci národních ekonomik, což bylo předpokladem pro udržení cenové stability a zdravých financí. Za tímto účelem členské státy přijímaly dlouholeté národní programy, umožňující sjednocení národních ekonomik pod koordinací Rady. Jednalo se o sjednocení makroekonomických ukazatelů, koordinaci rozpočtových politik jednotlivých členských států, omezení regionálních rozdílů, konzultace v oblasti měnových politik, koordinace s cílem dosáhnout cenové stability atd. Všechny státy měly vstoupit do systému měnových kurzů EMS a do té doby byla využívána měna ECU. Nebylo to sice oficiální platidlo, ale v bankovním sektoru se s ní obchodovalo jako s běžnou měnou a cena byla určována dle prodejního a nákupního kurzu.

Druhá etapa začala 1. ledna 1994. Představuje přechodné stádium k dosažení konečného stupně hospodářské a měnové unie, ale zároveň to byla nejdůležitější a nejnáročnější fáze tohoto přechodu. Souběžně s pokračující a prohlubující se konvergencí byly během této fáze vytvořeny technické a institucionální předpoklady pro vznik měnových institucí, které ponесou odpovědnost za provádění jednotné měnové politiky. Jednalo se o

³ LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5. str. 212

Evropskou centrální banku (předchůdce byl Evropský měnový institut) a Evropský systém centrálních bank. Dále se jednalo o ekonomické a právní předpoklady pro zavedení společné měny. V roce 1995 na konferenci v Madridu bylo stanoveno, že společná měna ponese název „euro“ a plán k závěrečnému přechodu k hospodářské a měnové unii. Zároveň bylo ustanoveno, že členské státy budou hodnoceny dle makroekonomických výsledků v roce 1997. Ve dnech 16. – 17. června na konferenci v Amsterdamu byl schválen Pakt stability a růstu. Tento nástroj byl přijat z důvodu plnění fiskálních kritérií a rozpočtové kázně i po vstupu členského státu do hospodářské a měnové unie. Účastníci amsterodamské konference jednali o zřízení nového mechanismu směnných kurzů, a to ERM II. (Exchange Rate Mechanism), který by se týkal zemí mimo eurozónu a podpořil právní rámec evropské měny. Ten se od svého předchůdce liší tím, že odpadl jeden z komponentů dosavadního EMS, měnový koš ECU. Dále se euro stalo novou kotvou pro ostatní měny zúčastněné v ERM II. Účast v ERM II je dobrovolná a flukтуаční pásmo je $\pm 15\%$ s možností individuálně stanovit vůči euru flukтуаční pásmo užší. Ke konci druhé etapy bylo rozhodnuto, že k 1. lednu 1999 vstoupí do hospodářské a měnové unie 11 států, a to: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Mimo oblast zůstaly státy Řecko a Švédsko, tedy země, které neplnily konvergenční kritéria. Velká Británie a Dánsko odmítly účast ve třetí etapě.

Třetí etapa byla zahájena 1. ledna 1999 a hospodářská a měnová unie zahájila svoji činnost. V jejím průběhu jsou národní měny států, jež se kvalifikují k postupu do této etapy, nahrazovány jednotnou měnou euro. Kompetence v oblasti měnové politiky přechází na Společenství a zodpovědnost přebírá Evropská centrální banka a Evropský systém centrálních bank. V rámci 3. etapy realizace HMU bude v období 1.1.1999 – 1.1.2002 fungovat společná měna pouze v rámci bezhotovostního platebního styku (šeky, cestovní šeky, bankovní převody, kreditní karty apod.). Jako materializovaná měna v oběhu bylo Euro zavedeno od 1.1.2002.

Vznikem hospodářské a měnové unie a zavedením Eura byla sice formálně završena měnová integrace, ale fakticky tento proces stále pokračuje. Měnová unie byla téměř dokončena, ale k dobudování hospodářské unie ještě mnoho chybí, jako např. společný fiskální a daňový systém či společná politika na trhu práce.

2.2 Integrace České republiky do Evropské unie

2.2.1 Předvstupní etapa

Integrace České republiky do Evropské unie začala oficiálně 1. února 1995, kdy vstoupila v platnost Evropská dohoda a souhlas s Kodaňskými kritérii⁴. Aby byla posílena předvstupní strategie, byl v roce 1998 vypracován dokument Přístupové partnerství. Na základě tohoto dokumentu Česká republika vydala svůj Národní program přípravy na členství v Evropské unii, který je pravidelně aktualizován. V roce 2002 byl Národní plán nahrazen Souhrnem zbývajících úkolů ČR pro vstup do EU. Dále byl vypracován dokument Společné zhodnocení priorit hospodářské politiky, kde byl vydán souhrn krátkodobých priorit, které jsou potřeba k tomu, aby Česká republika pokročila v ekonomické transformaci a připravila se na vstup do Evropské unie. V roce 2001 byl vytvořen Předvstupní hospodářský program, který byl v téže roce předán Evropské komisi. Tento program představoval komplexní přípravu České republiky na vstup do hospodářské a měnové unie s výhradou zavedení eura. Byl zaměřen na veřejné finance, strukturální reformy a konkurenceschopnost české ekonomiky. Česká národní banka se v rámci tohoto programu podílela na zpracování střednědobého makroekonomického rámce. Předvstupní fáze byla zakončena 1.května 2004 přijetím České republiky a ostatních kandidátských států do Evropské unie. Byla vypracována Kodaňská kritéria a analyzovány tyto podmínky:

- rovnováha mezi poptávkou a nabídkou musí být dosaženo volnou soutěží tržních sil
- plná liberalizace cen a obchodních toků
- existence rozvinutého finančního sektoru bez jakýchkoliv překážek vstupu na trh i výstupu z trhu
- vynutitelnost právního systému, včetně vlastnických práv
- makroekonomická stabilita, včetně odpovídající stability cen, trvale udržitelných veřejných financí a finančních účtů se zahraničím
- existence široké shody v názorech na zásady hospodářské politiky
- dostatečně rozvinutý finanční sektor schopný směřovat úspory do produktivních investic

⁴ Ekonomická část Kodaňských kritérií je existence funkčního tržního hospodářství a schopnost ekonomiky vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními procesy uvnitř Evropské unie

2.2.2 První etapa

Po vstupu České republiky do Evropské unie byl Předvstupní hospodářský program nahrazen Konvergenčním programem, který se zabýval především veřejnými financemi v zemi. Přistoupení k euru je hodnoceno konvergenčními zprávami, plnění maastrichtských kritérií a právní konvergence legislativy centrální banky se Statutem Evropského systému centrálních bank.

V rámci měnové politiky je cílem České národní banky udržovat kursovou politiku a považovat ji za věc společného zájmu. Kursová politika nesmí ohrozit velkou fluktuací fungování jednotného trhu. Kursový režim řízeného floatingu v České republice vyhovoval podmínkám pro vstup do ERM II, a proto nebyl důvod ke změně.

2.2.3 Druhá etapa

Druhou etapou se rozumí zapojení České národní banky do kursového mechanismu ERM II. Tento systém je chápán jako brána pro přistoupení k euru. V současné době probíhá intenzivní příprava na zavedení eura v České republice.

2.2.4 Třetí etapa

Třetí etapa ještě v České republice prozatím nenastala, jedná se o přistoupení k eurozóně. Přistoupení k euru je ale dáno plněním maastrichtských kritérií a dále mírou slučitelnosti národní legislativy s legislativou Evropské unie. Po zrušení výjimky na zavedení eura Rada Evropské unie rozhodne o přesném datu vstupu země do eurozóny a přepočítacím koeficientu, tzn. kurzu národní měny vůči euru.

Česká národní banka vypracovala dokument „Česká republika a euro – návrh strategie přistoupení“, což je strategie mixu měnové a fiskální politiky pro přijetí eura. Pro přistoupení České republiky je nutno prohloubit strukturální reformy zaměřené na zvýšení flexibility české ekonomiky a provést konsolidaci systému veřejných financí. V roce 2003 byla schválena Strategie přistoupení České republiky k eurozóně a byla schválena vládou České republiky na základě společného materiálu vlády a České národní banky. Zavedení eura byl přibližně stanoven na rok 2012.

Aby naše působení v hospodářské a měnové unii bylo plnohodnotné, je třeba, aby Česká republika plnila dlouhodobě konvergenční kritéria a docházelo k postupnému sladování České republiky s eurozónou. Abychom dosáhli plnohodnotné účasti v hospodářské

a měnové unii, je důležitá zdravá makroekonomická politika, důvěryhodná společná měnová politika a rovnováha finančních trhů.⁵

⁵ Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cz/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/#p>.

3 Kompetence a postavení České národní banky v hospodářské a měnové unii

3.1 Česká národní banka

Česká národní banka je ústřední bankou České republiky a orgánem vykonávající dohled nad finančním trhem. Je právnickou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu se sídlem v Praze. Nezapisuje se do Obchodního rejstříku.

Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Pokud není dotčen hlavní cíl, Česká národní banka pečuje o obecnou hospodářskou politiku vlád vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. Jedná ve smyslu zásady otevřeného tržního hospodářství.

Úkoly centrální banky lze vymežit:

- cenová stabilita
- určování měnové politiky
- vydává bankovky a mince
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrových družstev, pečuje o jejich plynulost a hospodárnost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji
- vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu, provádí analýzy vývoje finančního systému, pečuje o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívá ke stabilitě jejího finančního systému jako celku
- provádí další činnosti podle zákona o ČNB a zákona o bankách.

Česká národní banka také spolupracuje s ústředními bankami jiných států při plnění svých úkolů, orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad bankami, institucemi elektronických peněz a finančními trhy⁶

Funkce České národní banky:

⁶ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, §1, §2

- funkce emisní
- banka státu
- banka bank
- regulace a bankovní dohled
- správa devizových rezerv
- regulace a dozor v devizové oblasti
- měnová politika
- zastupování země v mezinárodních a finančních institucích, tzn. funkce reprezentanta v měnové oblasti

Dále Česká národní banka disponuje řadou nástrojů, pomocí kterých dosahuje právě zvolených cílů měnové politiky. Tyto nástroje můžeme rozdělit na přímé (omezující volné tržní hospodářství) a nepřímé (využívají tržních zákonů a působí na subjekty finančního trhu).

Mezi přímé nástroje řadíme:

- pravidla likvidity
- povinné vklady
- úvěrové kontingenty, úvěrové limity
- doporučení, výzvy, dohody

Mezi nepřímé nástroje řadíme:

- diskontní sazba
- operace na volném trhu
- povinné minimální rezervy
- konverze a swapy cizích měn

Mezi základní právní předpisy patří:

- Ústava České republiky, čl. 98
- Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 21/2002 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

3.2 Měnová politika

Po vstupu České republiky do Evropské unie, se změnily kompetence, postavení, pravomoci a úkoly České národní banky. Jejím nynějším strategickým a dlouhodobým cílem je udržování cenové stability a stability bankovního sektoru. Nezávislost centrální banky je nutným předpokladem realizace měnové politiky vedoucí k cenové stabilitě. Dalším předpokladem pro realizaci cílů je plnění úloh v rámci měnověpolitického režimu nazývaného cílování inflace.

3.3 Udržování cenové stability

Inflace je definována jako projev ekonomické nerovnováhy, jehož vnějším znakem je právě růst cenové hladiny v čase. Pokud dochází k poklesu cenové hladiny, označuje se tento proces jako deflace. K vyjádření velikosti inflace se používají cenové indexy, nejčastěji však míra inflace. Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměří úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 730) ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha, která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností. Do spotřebního koše je zařazeno potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a služby.

Tabulka 1: Změna vah u spotřebního koše

	Stálé váhy	Stálé váhy	Přepočtené váhy	Přepočtené váhy
Oddíl	roku 1999	roku 2005	k 12/06	k 1/07
	starý koš	nový koš	starý koš	nový koš
Úhrn:	100	100	100	100
V tom:				
Potraviný a nealkoholické nápoje	19,8	16,3	18,1	16,4
Alkoholické nápoje, tabák	7,9	8,2	7,6	8,2
Odívání a obuv	5,7	5,2	3,7	4,8
Bydlení, voda, energie, paliva	23,6	24,8	29,0	25,7
Bytové vybavení, zařízení domácností a opravy	6,8	5,8	5,3	5,6
Zdraví	1,4	1,8	1,7	1,8
Doprava	10,1	11,4	9,3	10,9
Pošty a telekomunikace	2,3	3,9	2,7	3,8
Rekreace a kultura	9,6	9,9	9,0	9,8
Vzdělávání	0,5	0,6	0,5	0,6
Stravování a ubytování	7,4	5,8	7,9	5,9
Ostatní zboží a služby	5,0	6,3	5,2	6,3

Zdroj:

http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/zpravy_o_inflaci/boxy_a_prilohy/2007/zoi_2007_duben_b1.html

Míra inflace, jako cenový index, je využívána např. při výpočtu valorizace mezd, důchodů či sociálních příjmů. Každá interpretace cenového indexu je k určitému období a musí být věcně, prostorově a časově vymezena. Nejčastěji jsou využívány tyto míry inflace:

- míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen
- míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku
- míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci
- míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období⁷

⁷ Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace>.

Cílem cenové stability je poukázat na hlavní cenovou hladinu v ekonomice a vyhnout se dlouhotrvající inflaci i deflaci. Cenová stabilita přispěje k dosažení vysokých hodnot ekonomické aktivity a politiky zaměstnanosti:

- Zlepšováním průhlednosti cenového mechanismu, pod cenovou stabilitou lidé mohou rozpoznat změny v relativních cenách (tzn. ceny mezi různým zbožím), bez toho, aby byli zmateni změnami v celkové cenové hladině. Toto jim dovolí informovanost o spotřebě, investičním rozhodnutí a efektivnějším přidělení zdrojů.
- Snižováním inflačních rizik v úrokových sazbách (tzn. náhradní věřitelé žádají ta rizika, která jsou sdružená s vlastnictvím nominálních aktiv). Toto redukuje reálnou úrokovou míru a zvyšuje stimul k investování.
- Vyhnutí se neproduktivním aktivitám, chránit se proti negativnímu dopadu inflace nebo deflace
- Redukcí deformace inflace nebo deflace, která může obnovit přetvořený dopad na ekonomické chování daňových systémů a sociálního zabezpečení.
- Předcházením libovolného přerozdělení bohatství a příjmu následkem neočekávané inflace nebo deflace.

Zatímco Smlouva zřejmě stanovuje udržování cenové stability jako primární cíl Evropské centrální banky, nedává to absolutní definici toho, co je míněno cenovou stabilitou.

3.3.1 Cílování inflace

Počínaje rokem 1998 přešla Česká národní banka k cílování inflace. V tomto režimu hraje velkou roli komunikace centrální banky s veřejností, dochází ke změně způsobů, jak má být úloha centrální banky plněna.

Významným rysem pro cílování inflace je střednědobost strategie, využívání prognózy inflace, veřejnost explicitního vyhlášení inflačního cíle nebo posloupnost cílů. Prognóza České národní banky je posuzována a následně vyhodnocována. Centrální banka rozhodne, zda tyto cíle byly dosaženy či vyhodnotí rizika spojená s nenaplněním těchto cílů. Pokud tento inflační cíl splněn nebyl, bankovní rada rozhoduje o tom, zda se budou měnit měnověpolitické nástroje, aby se kompenzovaly přílišné inflační či deflační tlaky, které vychylují stanovený inflační cíl mimo toleranční pásmo.

V prvním období Česká národní banka používala hlavní analytický a komunikační ukazatel inflace, tzv. čistou inflaci. První střednědobý cíl byl stanoven od roku 1998 (kdy vstoupila v platnost cílování inflace) a měl platit do roku 2000. Dále byla stanovena

dlouhodobá měnová strategie zveřejněná v dubnu 1999, kdy byl dlouhodobý cíl stanoven do roku 2005. Dalšími strategickými dokumenty byly: Inflační cíl pro rok 2001, dále Inflační cíl pro období 2002 – 2005, Inflační cíl s platností od roku 2006 a Nový inflační cíl a změny v komunikaci měnové politiky platný od roku 2010.

Česká národní banka může uplatňovat výjimky z plnění inflačního cíle. Tyto výjimky vedou v režimu cílování inflace ke změně exogenních faktorů, a to zejména u šoků na straně nabídky (zejména jde – li o změnu v nepřímých daních). Kdyby se centrální banka v takovémto případě snažila udržet inflaci v cíli, mohlo by dojít k ohrožení zaměstnanosti a HDP. Pokud tedy dojde k nabídkovému šoku, Česká národní banka nereaguje na primární dopady, využije právě takovéto výjimky a akceptuje přechodné vychýlení od prognózy a inflace od cíle.⁸

3.3.2 Nový inflační cíl České národní banky

U cílování inflace se jedná o veřejné vyhlášení inflačního cíle Českou národní bankou. Poté bude centrální banka o dosažení těchto cílů usilovat. Konkrétní podoba cílování inflace zahrnuje nejen měnový kurz či peněžní agregáty, ale také trh práce, dovozní ceny, ceny výrobců, nominální a reálný měnový kurz, nominální a reálné úrokové sazby, hospodaření veřejných rozpočtů atd.

Původní inflační cíl, který byl stanoven v březnu 2004 a platí od roku 2006 je ve výši 3%. Ve většině členských států je inflační cíl stanoven menší, tzn. 2% nebo 2,5%. Evropská centrální banka stanovila pro eurozónu také inflační cíl pod úrovní 3%. V České republice byl tento cíl stanoven s ohledem na transformující se ekonomiku, která konverguje směrem k vyspělým zemím. Cíl byl stanoven do doby, než se Česká republika stane součástí eurozóny, kdy kompetence v oblasti měnové politiky přejdou na Evropskou centrální banku.

Z důvodu posunutí data vstupu do eurozóny za časový horizont roku 2010, vytváří Česká národní banka dlouhodobější perspektivu pro fungování režimu cílování inflace v České republice. S platností od ledna 2010 vyhlásila Česká národní banka nový inflační cíl jako meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen ve výši 2% (s tolerančním pásmem +/- 1%).

Do roku 2010 se počítá s tím, že bude dokončena deregulace cen, harmonizace nepřímých daní a bude se postupně zpomalovat proces posilování koruny a s tím spojené

⁸ Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cz/menova_politika/cilovani.html>.

zlepšování směnných relací a změny ve struktuře relativních cen. Dosavadní vývoj české ekonomiky se vyznačuje vysokým tempem při udržení nízké míry inflace a mírného trendu posilování nominálního kurzu koruny.

S postupujícím ustálením spotřeby i ukončení hlavních „transformačních“ změn v kvalitě spotřebitelských statků lze předpokládat, že se postupně sníží rozsah statistického nadhodnocení při měření inflace. Od ledna letošního roku došlo ke změně vah spotřebního koše, zejména obchodovatelných neregulovatelných statků, tzn. statků, jejichž ceny pomalu rostou či dokonce klesají na českém i světovém trhu. To vše by mělo přispět k nižší měřené inflaci.

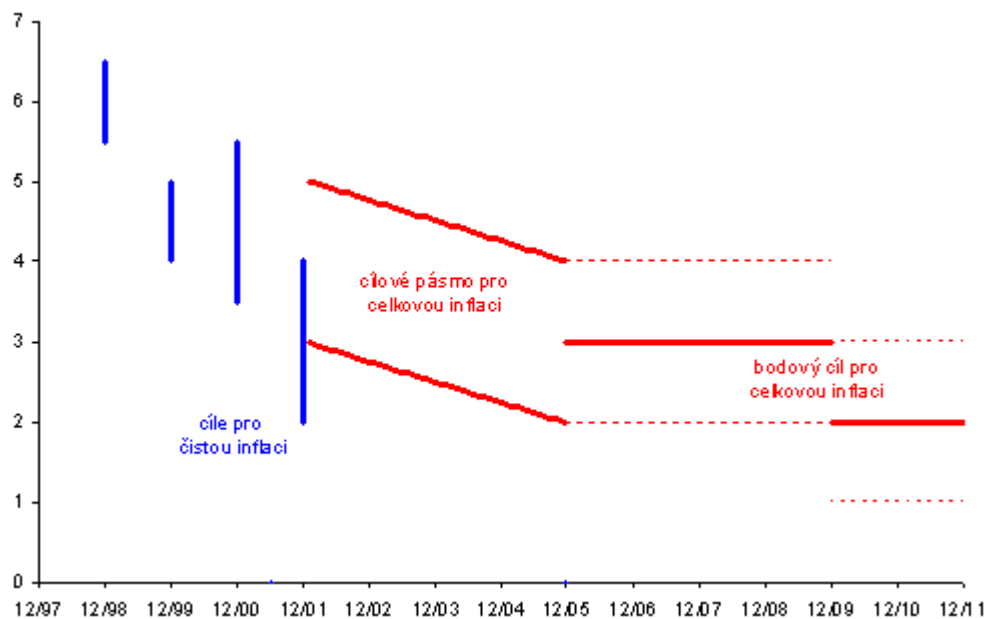
Česká národní banka se bude snažit o postupné snižování inflace na úroveň inflačního cíle, aby s dostatečným předstihem jednoho roku, nacházela v blízkosti inflačního cíle k datu jeho platnosti. Toto je nutné z hlediska toho, aby se inflace dostala na odpovídající úroveň vyspělých států. Režim cílování inflace si vybudoval dostatečnou kredibilitu na to, aby nový cíl účinně ukotvil inflační očekávání, což umožní dosáhnout inflačního cíle.

Česká národní banka chápe inflační cíl jako střednědobý cíl, kdy se skutečná inflace může dočasně vychýlit v důsledku exogenních šoků. Jako příklad takového šoky bychom mohli uvést změny v nepřímých daních.⁹

⁹ Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/zpravy_o_inflaci/boxy_a_prilohy/2007/zoi_2007_duben_b1.html>.

Graf 1: Inflační cíle ČNB

Zdroj: http://www.cnb.cz/cz/menova_politika/cilovani.html#inflacni_cile

Tabulka 2: Inflační cíle ČNB

ROK	INFLAČNÍ CÍL
1999	5,5% – 6,5%
2000	4% – 5%
2001	3,5% - 5,5%
2002	2% - 4%
2003	2,75% - 4,75%
2004	2,5% - 4,5%
2005	2,25% - 4,25%
2006	3% (+/-1%)
2007	3% (+/-1%)
2008	3% (+/-1%)
2009	3% (+/-1%)
2010	2% (+/-1%)

Tabulka 3: Inflační cíle a skutečná inflace v jednotlivých zemích

	Inflační cíl	Poslední inflace
Eurozóna	< 2%	1,8% (srpen 2007)
Švédsko	2,0%	1,9% (červenec 2007)
Velká Británie	2,0%	1,9% (červenec 2007)
Maďarsko	3,0%	8,4% (červenec 2007)
Polsko	2,5%	2,3% (červenec 2007)
Slovensko	< 2%	1,2% (červenec 2007)
USA		2,4% (červenec 2007)
Nový Zéland	2%	2,0% (2Q 2007)
Česká republika	2%	2,5% (červenec 2007)

Zdroj:

http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/monitoring_centralnich_bank/download/0703_mcb.pdf

3.3.3 Plnění konvergenčního kritéria cenové stability Českou národní bankou

Prvořadým cílem eurosystému je udržovat cenovou stabilitu, což je klíčové ustanovení ve Smlouvě o Evropském společenství. Cenová stabilita nejenom přispívá k dobrému hospodářskému vývoji, ale i ke zvýšení životní úrovně. V květnu 2003 Evropská centrální banka potvrdila, že cenová stabilita jako meziroční růst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen pro eurozónu je 2% a cenová stabilita má být zachována ve střednědobém horizontu.

Dle článku 121 Smlouvy konvergenční kritérium cenové stability vyžaduje dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše třech členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.¹⁰

Kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1, členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří dle indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.¹¹

Pokud jde o „průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením“, vypočítala se míra inflace na základě změny posledního dostupného dvanáctiměsíčního průměru. Referenční období používané v této zprávě pro míru inflace je duben 2006 a březen 2007.

¹⁰ Smlouva o založení Evropského společenství, čl. 121

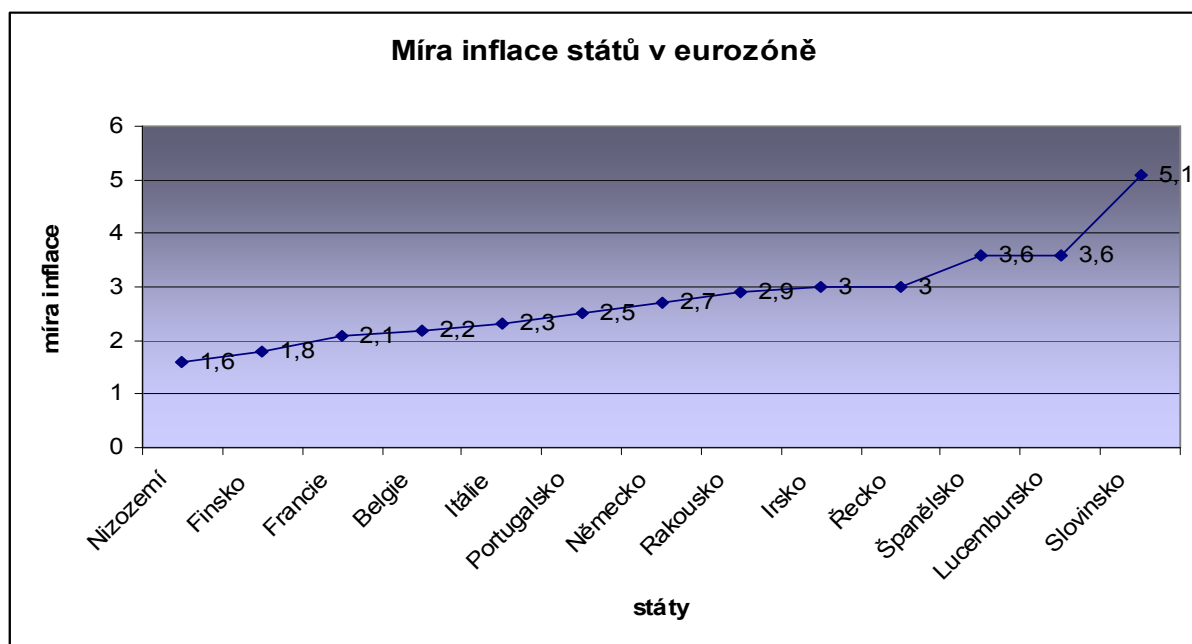
¹¹ Protokol o kritériích konvergence, čl. 1

Ke stanovení referenční hodnoty plnění kritéria cenové stability byl aplikován nevážený aritmetický průměr měr inflace následujících tří zemí Evropské unie: Malta, Dánsko a Nizozemí (říjen 2007).

Evropská unie se v roce 2004 a v roce 2007 rozšířila na 27 členských států. Všechny nově přistoupené státy přijaly závazek vstoupit do hospodářské a měnové unie a je důležité, aby svým ekonomickým chováním neohrozily stávající členy Evropské unie ani evropskou měnu euro. Všeobecně nově přistoupené země mají nižší ekonomickou úroveň a je důležité sladit ekonomiky a přiblížit se ekonomické výkonnosti vyspělejších států.

Česká republika v posledních letech plnila maastrichtské kritérium cenové stability, protože domácí inflace se dlouhodobě pohybuje na nízké úrovni. Takováto situace je výsledkem úspěšného ukotvení inflačních očekávání měnovou politikou České národní banky. Ve zbytku roku 2007 a v roce 2008 by mělo dojít k překročení referenční hodnoty kritéria cenové stability. Po odeznění tohoto šoku by se inflace měla opět vrátit na nižší úroveň.

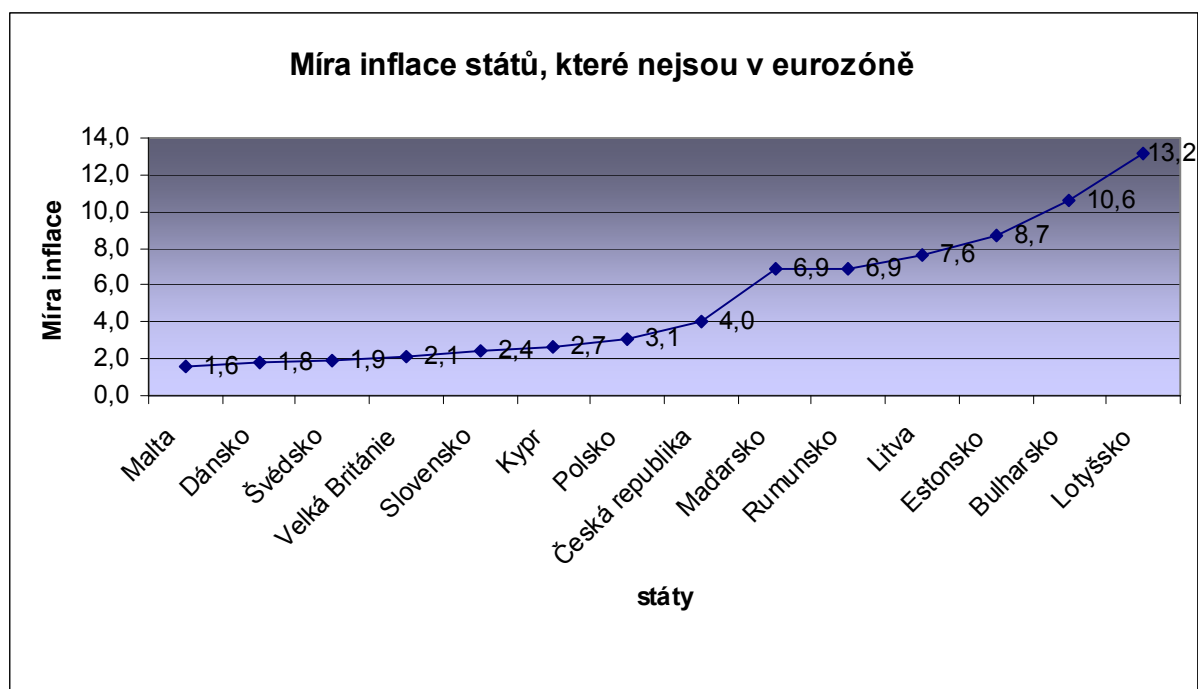
Graf 2: Míra inflace států v eurozóně (říjen 2007)

Zdroj:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007_MONTH_11/2-15112007-EN-AP.PDF

Graf 3: Míra inflace států, které nejsou v eurozóně (říjen 2007)

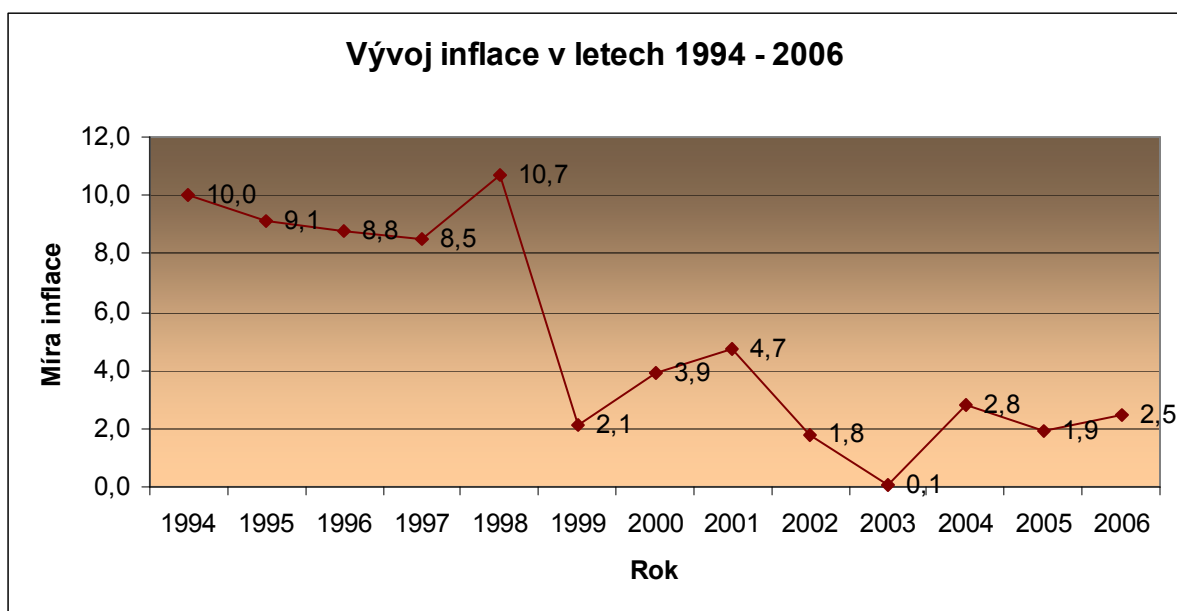
Zdroj:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007_MONTH_11/2-15112007-EN-AP.PDF

3.3.4 Vývoj inflace v jednotlivých letech

V tabulce jsou uvedené údaje o vývoji skutečné inflace během let 1994 – 2006. Jedná se o míru inflace vyjádřenou přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, který vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny z 12 – ti předchozích měsíců.

Graf 4: Vývoj inflace v letech 1994 - 2006

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

3.3.5 Současný vývoj inflace

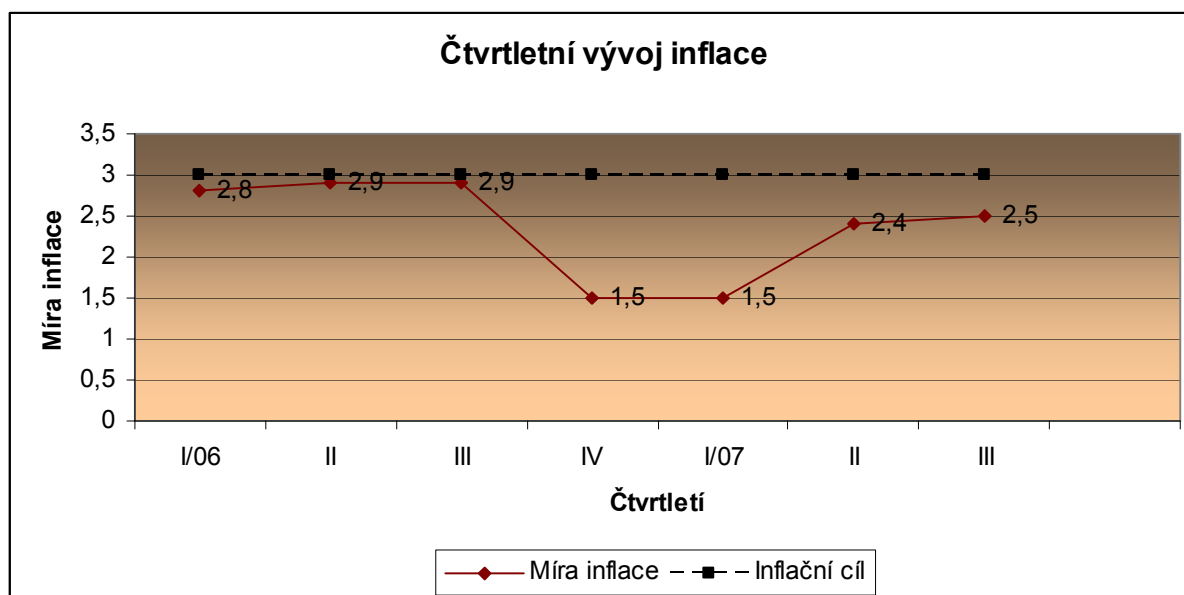
Inflace ve čtvrtém čtvrtletí 2007 neustále roste, index spotřebitelských cen v říjnu vzrostl o 0,6% a meziroční růst spotřebitelských cen se zvedl ze zářijové hodnoty 2,8% na 4,0%. To je největší nárůst od ledna 2002. Příčinou tohoto vývoje je rychlé zdražování potravin, bydlení, vody, energie a paliva. Analytici uvádějí, že se tyto cenové pohyby ještě nezastaví, uvádějí, že jsme na počátku inflační epizody.

Potravininy nadále budou zdražovat z důvodu rostoucích cen obilí a cena ropy se blíží k rekordní hranici 115 USD/barel, proto lze očekávat i zdražení pohonných hmot. Růstem ceny ropy se dá očekávat zpomalování posilování koruny vůči dolaru.

Razantní vzestup inflace nemusí znamenat rychlejší tempo zvyšování úrokových sazeb, protože na primární změny v cenové hladině centrální banka nereaguje, navíc protiinflačně také působí posilující kurz české koruny jednak vůči dolaru, tak i vůči euru. Pro centrální banku bude v současné době stěžejní zabránit růstu inflačního očekávání, a to zejména po dalším zvýšení inflace na počátku roku 2008.¹²

¹² Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/index_view.php?id=280777>.

Graf 5: Čtvrtletní vývoj inflace

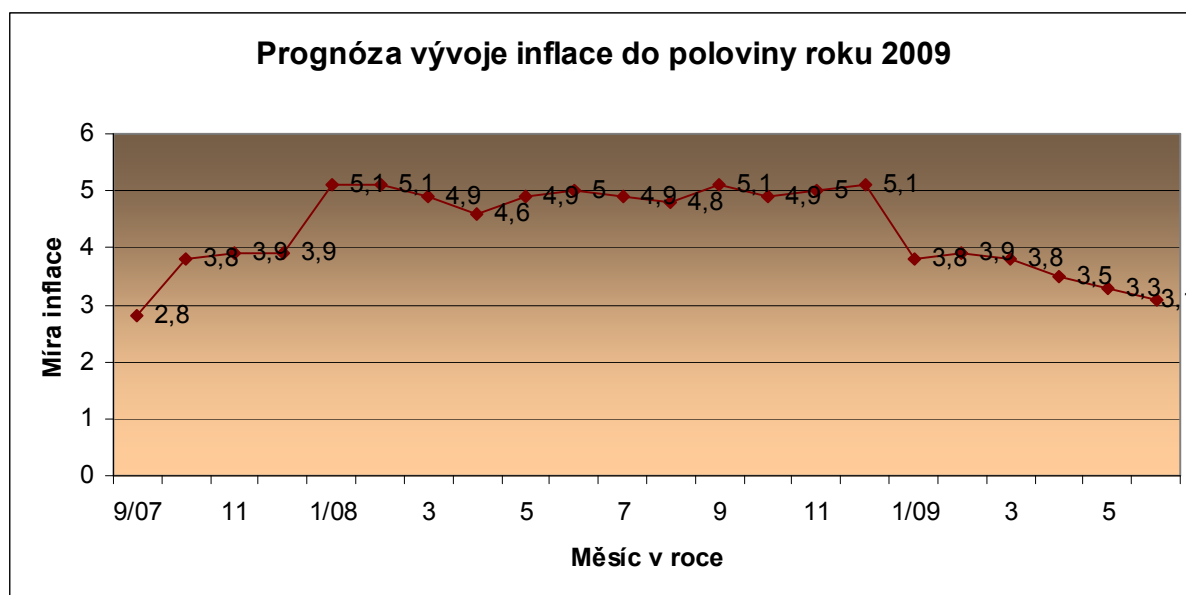
Zdroj: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_rijen/zoj_2007_rijen_grafy.html

3.3.6 Prognóza vývoje inflace do poloviny roku 2009

Prognóza České národní banky o inflaci slouží jako podklad pro vyhodnocení plnění inflačních cílů a toho, zda se inflace nepohybuje mimo vymezený koridor. Česká národní banka odhaduje nejpravděpodobnější budoucí vývoj ekonomiky. Centrální banka provádí zejména krátkodobou prognózu, tzn. 12 – 18 měsíců do budoucna.

Vývoj by měl být takový, že až do ledna roku 2008 by se měla inflace postupně zvyšovat až na krajní hodnotu 5,1% a během celého roku by se neměla příliš vychylovat. Je to v důsledku toho, že proinflační vývoj české ekonomiky se bude oslabovat a přejde do mírně protiinflačního působení. Hodnoty by se držet v rozmezí 4,6% - 5,1%. Na konci roku dojde k obnovení proinflačních tlaků a od počátku roku 2009 do jeho poloviny by se měla inflace opět vracet směrem k inflačnímu cíli, a to ve výši 3,1%.

Graf 6: Prognóza vývoje inflace do poloviny roku 2009

Zdroj: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/

Mezi vnější předpoklady prognózy řadíme:

- Výhledy cen ropy Brent, který je pro účel prognózy cen pohonných hmot doplněn o výhled cen benzínu z trhů ARA. Nový tržní výhled očekává pomalý pokles cen z průměrné hodnoty 74,9 USD za barel na 71 USD/barel do konce roku 2009. Vývoj cen benzínu trhů ARA bude se sezónními výkyvy odpovídat cenám ropy.
- Úrokové sazby se snížily vlivem finančních turbulencí.
- V roce 2007 je růst spotřebitelských cen předpokládán ve výši 1,9%, v roce 2008 ve výši 1,7% a v roce 2009 na úrovni 1,8%. V zemích eurozóny jsou tyto hodnoty na úrovni 2,3% pro rok 2007 a pro roky 2008 a 2009 ve výši 2%.
- Výhled hospodářského růstu v eurozóně byl nepatrně snížen na 2,6% a pro další 2 roky se očekává mírné zpomalování na 2,3% a na 2%.
- Kurz dolaru vůči euru v současné době stále oslabuje, nadále je však očekáváno jeho mírné posílení. Na konci roku 2007 by měl kurz dolaru dosáhnout úrovně 1,35 USD/EUR, v roce 2009 by měl ještě posílit, a to na úroveň 1,33 USD/EUR.

Mezi vnitřní předpoklady prognózy řadíme:

- Působení domácí fiskální politiky, zejména vývoj veřejných financí a schodků ve veřejných financích. Veřejný deficit by se měl pohybovat okolo 3,4% HDP. Prognóza od roku 2008 zahrnuje reformní opatření, která by měla dosáhnout snížení schodku na 2,5% HDP. Už v roce 2009 by se ale měl zvýšit na 3,1% HDP

vlivem odeznění dopadů fiskálního opatření. V budoucnu není očekáván žádný finanční impuls ze strany fondů Evropské unie.

- Předpoklad rovnovážných hodnot makroekonomických veličin, především rovnovážných úrokových sazeb, reálných mezd, reálného kurzu a inflaci nezrychlujícího se produktu.
- Jednoroční domácí reálné rovnovážné sazby leží v horizontu 1%, rovnovážná úroveň reálného 1R EURIBORU je 2%. Odhadované tempo reálné apreciacie bude lehce klesat pod 3%. Odhad tempa růstu potenciálního, inflaci nezrychlujícího produktu se bude pohybovat v rozmezí 5,5 – 6%.
- Reálné mezní náklady (inflační tlaky), které plynou ze zvyšujícího se objemu produkce a ze mzdových nákladů, resp. mezera výstupu, bude výrazně ovlivněna kolísáním vlivem fiskální politiky na ekonomiku. Mezní výstup bude do konce roku 2007 ještě kladný, ale z důvodu restrikce přejde v roce 2008 do mírně záporných hodnot. V roce 2009 by se opět měla vrátit do kladných hodnot. Tedy HDP v roce 2007 bude 6,2%, v roce 2008 5,0% a v roce 2009 5,6%.
- Výhled hospodářského růstu v České republice v roce 2007 (proinflační tlaky) bude nejvíce záviset na spotřebě domácností, která poroste tempem 6,2%. Vysoké tempo spotřeby je důsledkem zvyšování reálných mezd, zvyšováním zaměstnanosti, zvýšení sociálních transferů a souvisejících změn v sociální systému. V roce 2008 spotřeba výrazně zpomalí vedle zpomalení reálných mezd, snížení nezaměstnanosti a zpřísnění úrokové složky měnových podmínek. Tento rok by se měla snížit spotřeba až na 3,6% a v roce 2009 by mělo dojít k oživení růstu spotřeby na 4,3%.
- Protiinflační tlak ze strany reálných mezd. Prudký pokles inflace na přelomu loňského a letošního roku v kombinaci se zrychlováním růstu nominálních mezd však způsobil nárůst reálných mezd, které se tak postupně dostaly na svou rovnovážnou hodnotu.¹³

¹³ Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_rijen/download/zoi_10_2007.pdf>.

3.4 Dlouhodobé úrokové sazby

3.4.1 Plnění konvergenčního kritéria dlouhodobých úrokových sazeb

Jako čtvrtý cíl Maastrichtských konvergenčních kritérií definujeme dlouhodobé úrokové sazby. Dlouhodobé úrokové sazby jsou hnané tržní silou, jsou reprezentovány výnosy z desetiletých státních dluhopisů a státních pokladničních poukázek a inklinují k očekávaným změnám v ekonomice a inflaci.

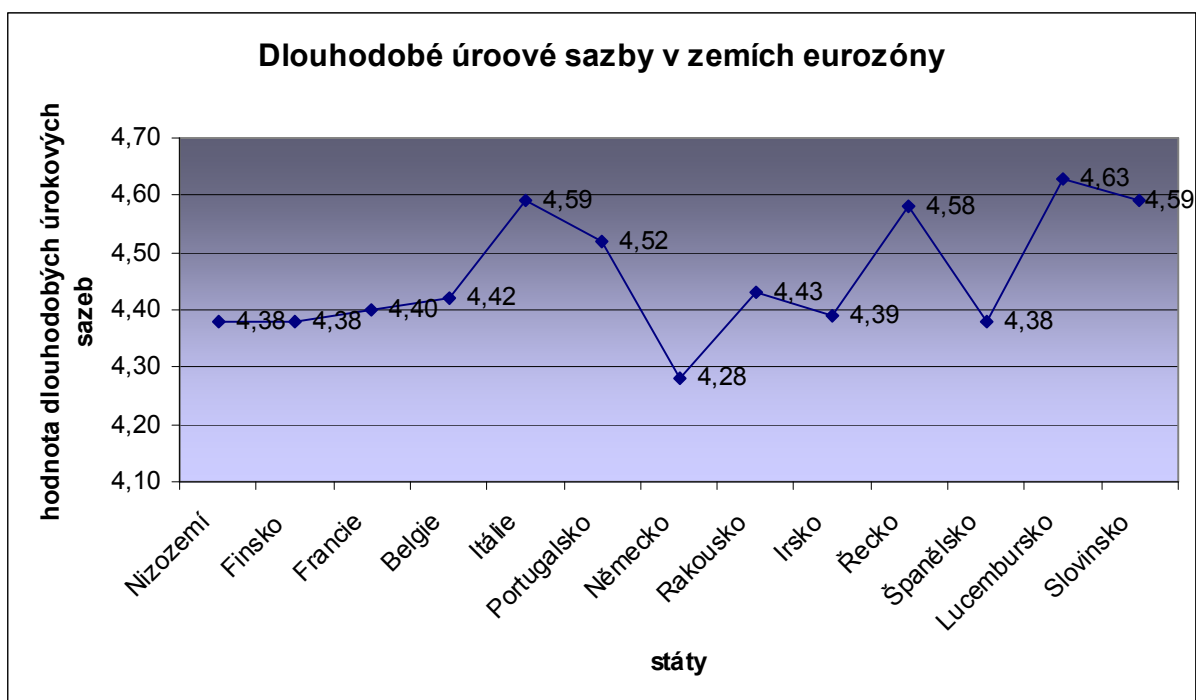
Základem statistiky dlouhodobých úrokových sazeb za přistupující země jsou měsíční průměrné úrokové sazby z dlouhodobých státních dluhopisů vydaných přistupujícími zeměmi, stanovených v procentech za rok. Statistický rámec pro definování dlouhodobých úrokových sazeb pro přistupující země je založen na principech, které byly specifikovány a implementovány Evropskou centrální bankou společně s Evropskou komisí jako součást příprav na třetí fázi Hospodářské a měnové unie pro současné členské státy Evropské unie.

Plnění konvergenčního kritéria dlouhodobých úrokových sazeb se řídí článkem 121 odst.1 „stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb“.

Dle článku 4 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 odst. 1 Smlouvy stanoví že “Kritérium konvergence úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států , které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.“ Referenční hodnotou jsou úrokové sazby dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů platných v jednotlivých členských státech.

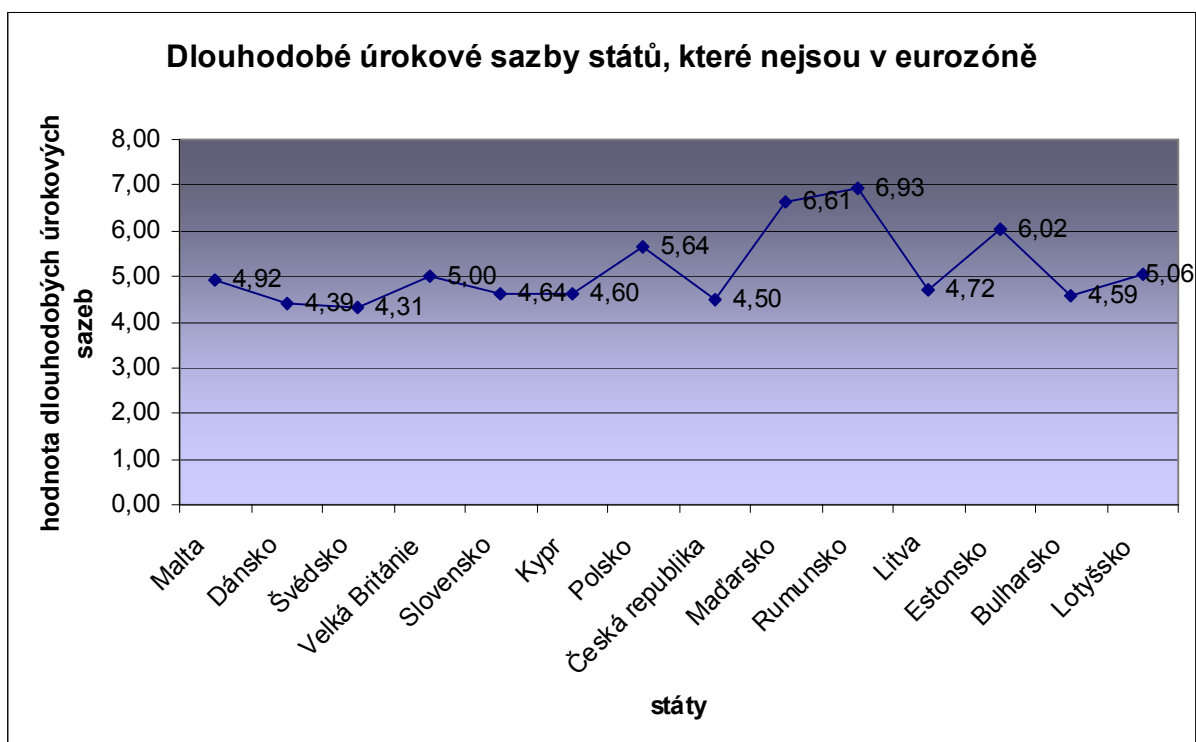
Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb je v České republice dlouhodobě plněno. Současná hodnota kritéria je 6,1% a Česká republika dosahuje výše kritéria 4,6% a pod úrovní sazeb se pohybujeme již od roku 2006. Vývoj se odráží od nízkoinflačního prostředí české ekonomiky. Do budoucna se předpokládá pozitivního plnění dlouhodobých úrokových sazeb.

Graf 7: Dlouhodobé úrokové sazby v zemích eurozóny (říjen 2007)

Zdroj: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

Graf 8: Dlouhodobé úrokové, které nejsou v eurozóně (říjen 2007)

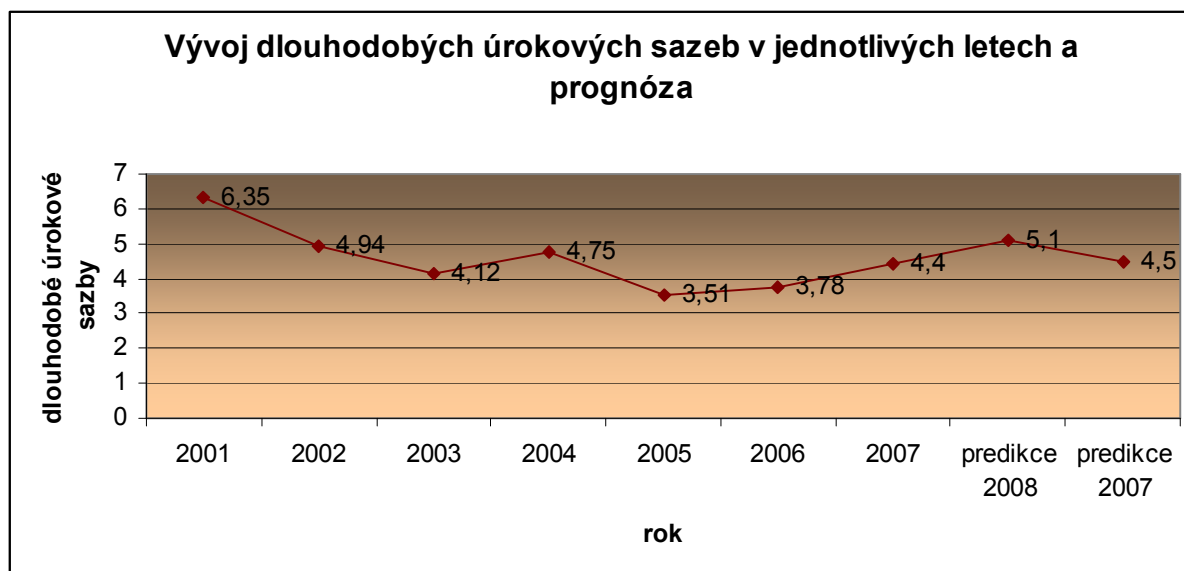

3.4.2 Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb v jednotlivých letech a prognóza

Dlouhodobé úrokové sazby od roku 2001 klesaly z hodnoty 6,35% na hodnotu 4,12% v roce 2003. V období let 2004 – 2006 docházelo ke kolísání dlouhodobých úrokových sazeb

v pásmu 3,51% a 4,78%. Od roku 2006 dochází k neustálému zvyšování dlouhodobých úrokových sazeb až na hodnotu 4,4% (průměr za rok 2007). Pro rok 2008 se předpokládá růst dlouhodobých úrokových sazeb až na hodnotu 5,1% díky většímu nárůstu inflace a pro rok 2009 se počítá s opětovným poklesem hodnoty na 4,5%. Prognózy do budoucnosti je závislá na úspěšné konsolidaci veřejných financí.

Graf 9: Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb v jednotlivých letech a prognóza

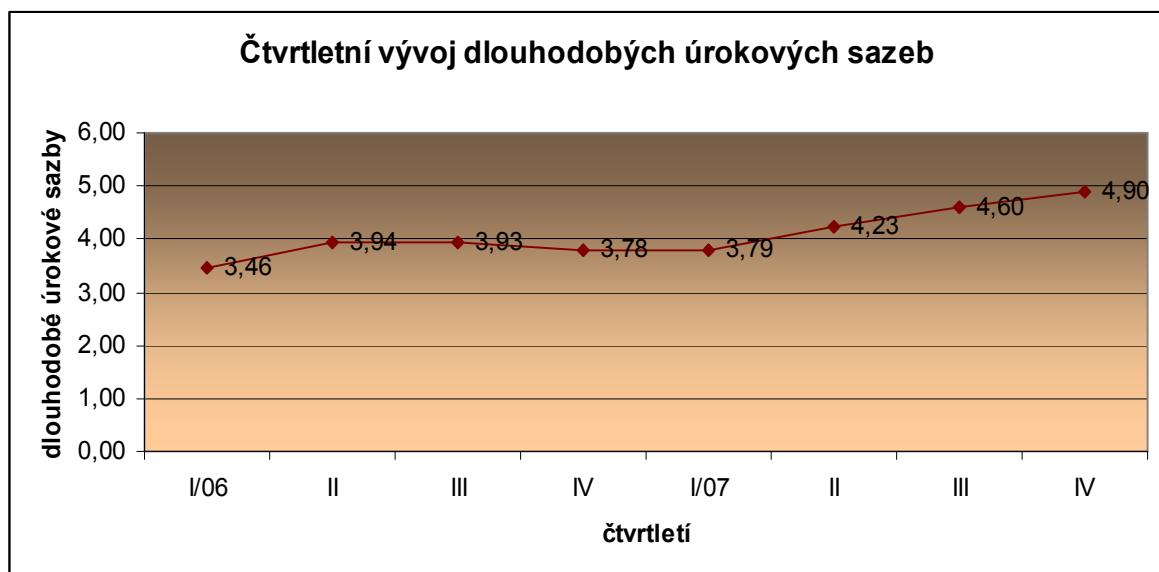
Zdroj: Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2007Q4_TG07_pdf.pdf>.

3.4.3 Čtvrtletní vývoj dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium konvergence podle dlouhodobých úrokových sazeb se plní dlouhodobě díky nízké úrovni inflace i jejich očekávání, v jejichž důsledku úrokové míry výrazněji nerostou. Současná tendence dlouhodobých úrokových sazeb je rostoucí, jelikož v lednu roku 2006 byla hodnota dlouhodobých úrokových sazeb 3,46% a na konci roku 2007 byla tato hodnota 4,9%. Do budoucna se předpokládá jejich růst, protože se bude zvyšovat inflace.

Průměrná dlouhodobá úroková sazba v České republice je ve výši 4,6% (IIIQ/07) nepřesahuje v období sledovaném (2006 – 2007) vypočtenou hodnotu 6,1%. V současné době má Česká republika náskok v plnění kritéria konvergence úrokových sazeb. V oblasti výnosů z vládních bondů jde od počátku roku 2006 k jejich mírnému růstu.

Graf 10: Čtvrtletní vývoj dlouhodobých úrokových sazeb

14

Zdroj: Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2007Q4_TG07_pdf.pdf>.

Zdroj: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

3.5 Stabilita měnového kurzu

Nominální měnový kurz definujeme jako počet jednotek domácí měny, za které lze nakoupit jednotku měny zahraniční. Pokles této veličiny označujeme jako apreciaci (nominální posílení) měny a vzrůst této veličiny označujeme jako depreciaci (oslabení) měny. V režimu pevného kurzu jsou tyto dvě složky označovány jako revalvace (zhodnocení) a devalvace (znehodnocení).

Reálný měnový kurz definujeme jako podíl domácí cenové hladiny a cenové hladiny v zahraničí, kde zahraniční cenová hladina je převedena na jednotky domácí měny přes stávající nominální měnový kurz. Tento kurz nám udává, kolikrát více zboží a služeb lze za danou částku koupit v zahraničí než na domácím trhu.

Reálnou konvergencí rozumíme sblížování ekonomické výkonnosti, která může být aproximována měřítka typu hrubý domácí produkt na hlavu v paritě kupní síly. Nominální konvergencí pak můžeme v úzkém pojetí definovat jako sblížování ekonomik i z hlediska cenových charakteristik, např. z hlediska hrubého domácího produktu na hlavu ve „společné“ měně.

¹⁴ Estonsko má velmi omezený vládní dluh, dlouhodobé státní dluhopisy jsou nyní nedostupné na finančním trhu. Pro Estonsko se počítají sazby přepočítacím koeficientem.

Cílováním měnového kurzu rozumíme to, že Česká národní banka se pokouší zajistit stabilitu v oblasti nominálních měnových kurzů prostřednictvím změn úrokových sazeb a přímých devizových intervencí. Stabilita je určována k tzv. kotevní zemi, ke které se bude importovat cenová stabilita. K tomuto měnovému cíli je potřeba vhodné kombinace hospodářských politik, které budou zajišťovat nízký inflační potenciál ke kotevní zemi, dostatečné devizové rezervy, udržení konkurenceschopnosti a celkové důvěryhodnosti země. Musí být také dodržen institucionální a právní rámec politické stability. Nevýhodou je ale ztráta autonomie měnové politiky.

3.5.1 Faktory ovlivňující měnový kurz

Dlouhodobý faktor, který působí na změnu kurzu je přibližování českých cen k cenám v Evropské unii. Toto se projevuje posilováním reálného kurzu ročně zhruba o 3%. To znamená, že inflace je u nás vyšší než v zahraničí nebo posiluje nominální kurz. Střednědobým faktorem jsou reálné a finanční toky na platební bilanci. Z krátkodobého hlediska jsou měnové kurzy ovlivňovány vývojem nabídky a poptávky po domácích aktivech, což bezprostředně souvisí s vývojem reálných úrokových měr. Dalšími faktory pro posílení české koruny jsou růst přebytku v obchodní bilanci a příliv přímých zahraničních investic.

Faktor, který působí na oslabení kurzu je úrokový diferenciál. Negativní efekt úrokového diferenciálu je limitován relativně malým objemem portfoliových investic v České republice. Stejným směrem bude působit odliv dividend.

3.5.2 Plnění konvergenčního kritéria stability měnového kurzu

Čl. 121 odst. 1 Smlouvy vyžaduje dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvací vůči měně jiného členského státu. V čl. 3 Protokolu o kritériích konvergence je stanoveno, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl měnový kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.

Když byla Smlouva sestavována, tzv. normální flukтуаční rozpětí představovalo +/- 2,25% od bilaterální centrální parity a odchylka 6% představovala výjimku. V srpnu 1993 bylo přijato rozhodnutí o šíři flukтуаčního pásma +/- 15%. Interpretace tohoto kritéria je ale poněkud složitější.

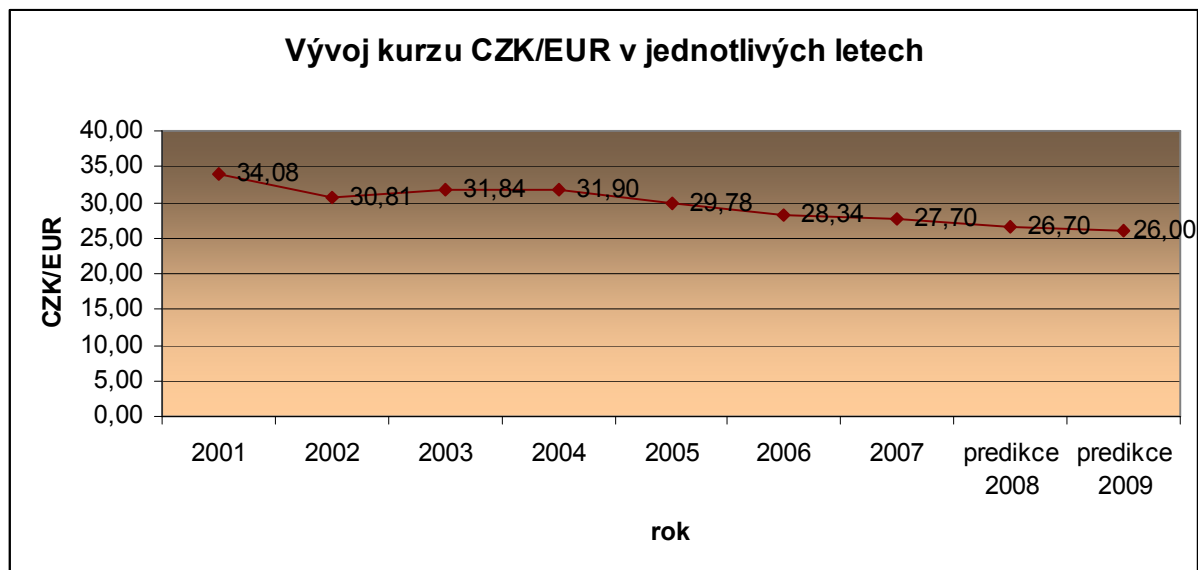
Dále je brán ohled na specifický vývoj měnového kurzu v rámci Evropského měnového systému od roku 1993. Je kladen důraz na to, aby se měnový kurz pohyboval okolo centrální parity v rámci ERM II. Při pozorování napětí či ohrožení měnového kurzu, se zkoumá odchýlení kurzů k euru od centrálních parit v rámci ERM II. Jsou využívány další ukazatele, a to např. krátkodobý úrokový diferenciál vůči eurozóně nebo jakou roli hrají devizové intervence centrální banky uvnitř flukтуаčního pásma.

Podmínkou pro vstup do třetí etapy je dostatečná nominální i reálná konvergence. Kritérium reálné konvergence určuje, jaká je úroveň ekonomické výkonnosti země podle běžné parity kupní síly ve vztahu k průměru 13 stávajících členských zemí eurozóny. Za přiměřené se považuje 80% HDP na obyvatele EU13. Další podmínkou je slučitelnost národní legislativy s legislativou Evropské unie, a to zejména v oblasti nezávislosti centrálních bank.

Česká národní banka aplikuje plovoucí kurz uplatňovaný v rámci měnověpolitického režimu cílování inflace. Kurz koruny je ovlivňován poptávkou a nabídkou, přičemž Česká národní banka na devizových trzích intervnuje pouze výjimečně. Česká republika se prozatím neúčastní systému ERM II, tudíž není zatím stanovena centrální parita CZK/EUR. Není možné tedy toto kritérium vyhodnotit. Vývoj z posledních let ukazuje, že průměrný kurz se nevychyluje ze stanoveného flukтуаčního hypotetického pásma +/- 15%. Odchyly od průměrného kurzu byly významné, dlouhodobě vykazuje tento kurz trend směrem k posilování koruny (současný kurz CZK/EUR je už pod hranicí 26 Kč/EUR). Stávající stav byl vyhodnocen jako splnění pohybu blízko centrální parity „bez výrazného napětí“.

3.5.3 Vývoj měnového kurzu CZK/EUR v jednotlivých letech

Graf 11: Vývoj kurzu CZK/EUR v jednotlivých letech

Zdroj: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/Special_2007_02_28.pdf

Od roku 2001 až na výjimky dochází k posilování koruny vůči euru. Vysoká hodnota kurzu byla v roce 2001, kdy se kurz pohyboval okolo hodnoty 34 CZK/EUR. Následující rok koruna rapidně posílila, a to o 3 Kč. Následující roky byl opět trend posilování koruny a v letošním roce koruna zdolala rekord, cena eura je pod hranicí 26 CZK/EUR.

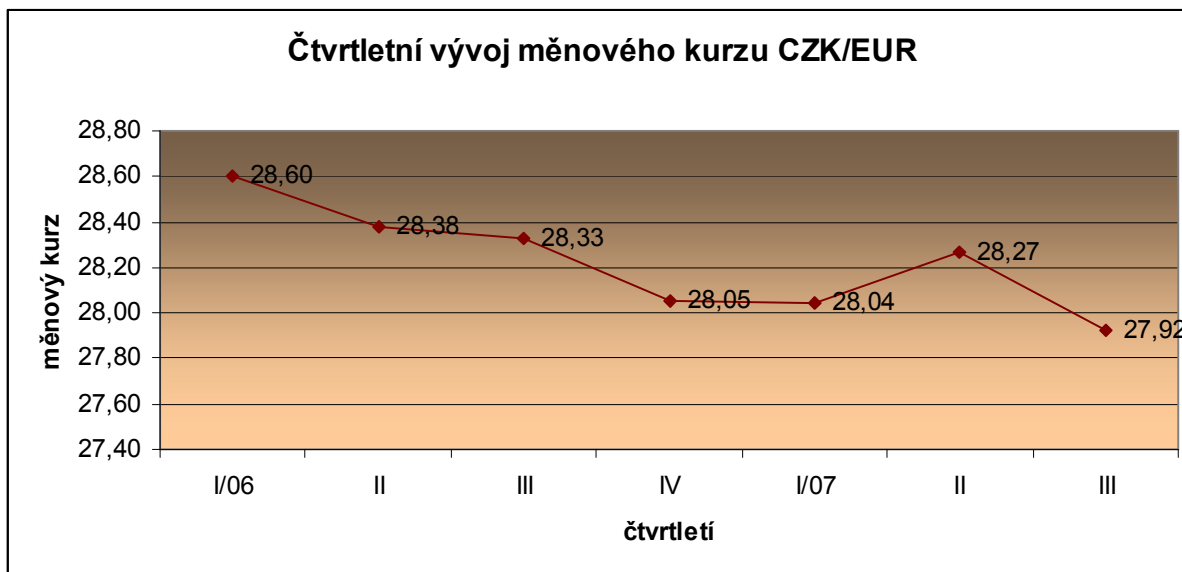
Podle Asociace exportérů nemá nynější posilování koruny žádný reálný důvod a stojí za ním spekulanti. Dle České národní banky nemá posilování kurzu opodstatnění a poškozují českou ekonomiku. „Nynější situaci posilování koruny vytváří spekulativní kapitál. Jsme v rukou velkých hráčů na devizových trzích“ tvrdí Grund (předseda Asociace exportérů). Hospodářská konjunktura v Česku již dosáhla svého vrcholu a pokud se bude posilování kurzu vyvíjet tímto směrem, může dojít k úplnému zastavení růstu české ekonomiky. Posilující koruna má negativní vliv např. na společnost Škoda Auto.¹⁵

Dalším názorem je, že důvod pro posilování koruny vůči euru i vůči dolaru je rychle rostoucí ekonomika České republiky oproti eurozóně. Pokud bude česká ekonomika nadále růst, předpokládá opětovný růst měnového kurzu.

¹⁵<http://www.patria.cz/Zpravodajstvi/1089087/exporteri-posilovani-koruny-nema-duvod-stoji-za-nim-spekulanti.html>, 26.10.2007

3.5.4 Čtvrtletní vývoj měnového kurzu CZK/EUR

Graf 12: Čtvrtletní vývoj měnového kurzu CZK/EUR

Zdroj: Zprávy o inflaci (ČNB) – 2006, 2007

Pokud budeme zkoumat čtvrtletní vývoj měnového kurzu CZK/EUR, vidíme opět trend posilování české koruny vůči euru. Z hodnoty 28,60 Kč v lednu roku 2006 jsme se dostali na hodnotu 27,92 v říjnu roku 2007. Jak již bylo řečeno, do konce roku 2007 měnový kurz ještě více posílil, dostal se tak pod hranici 26 Kč za euro. Výjimkou bylo 2. čtvrtletí roku 2007, kdy se měnový kurz vychýlil (krátkodobě oslabil) na 28,27 Kč za euro.

V 1. čtvrtletí roku 2007 došlo k mírné apreciaci. V lednu kurz mírně deprecioval v důsledku negativního segmentu vůči středoevropskému regionu a změn očekávání budoucího vývoje úrokových sazeb České národní banky s výhledem na jejich stabilitu nebo pokles. Tento vývoj byl i ovlivněn záporným úrokovým diferencíalem vůči zbývajícím měnám regionu. Začátkem března začala ale měna mírně posilovat. K tomuto vývoji přispěla depreciace dolaru vlivem nepříznivého hospodářského vývoje v USA a revalvace centrální parity slovenské koruny. Zhodnocování koruny ve 2. čtvrtletí 2007 bylo způsobeno zájmem investorů o prodej koruny v souvislosti s otevíráním tzv. carry obchodů, koruny byly investovány do cizoměnových aktiv, a to nejen ve vztahu k regionům, ale také ve vztahu k jiným měnám. Dalším závažným faktorem byl prodej koruny nerezidentům, kterým se vyplácely dividendy. Ve 3. čtvrtletí 2007 kurz opět posílil, protože došlo k masivnímu zavírání těchto tzv. carry obchodů na světových trzích, spojeného s nákupem české koruny. Investoři přesouvali své prostředky do bezpečnějších aktiv.

3.6 Fiskální konvergenční kritéria

3.6.1 Udržitelnost veřejných financí

Kritérium veřejného dluhu stanoví, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3%. Podle čl. 104 odst. 2 a 3 Smlouvy vypracuje Evropská komise zprávu. Pokud členský stát Evropské unie nespĺňuje požadavky rozpočtové kázně na základě těchto dvou kritérií:

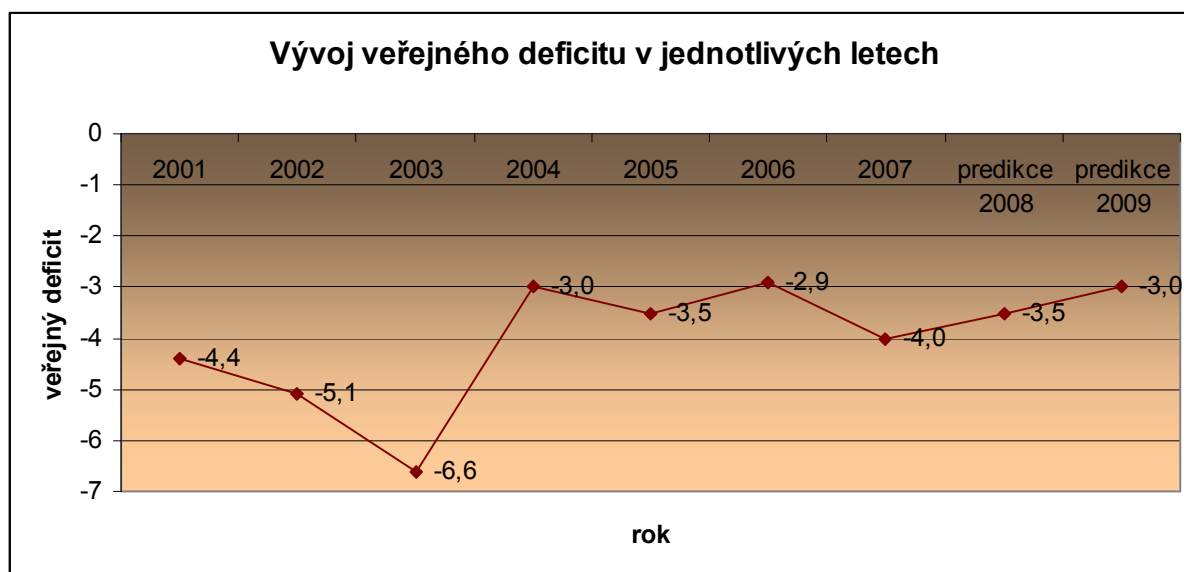
- zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučovanou hodnotu, ledaže by:
 - buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučované hodnotě,
 - nebo by překročení doporučované hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko k doporučované hodnotě.¹⁶

Zpráva Evropské komise by také měla vyhodnotit, zda schodek veřejných financí převyšuje veřejné investiční výdaje a vyhodnotit i další relevantní údaje včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové situace v členském státu. Komise také může vypracovat zprávu, je – li přes plnění kritérií toho názoru, že v některém členském státu existuje riziko nadměrného schodku. Zprávu Komise zhodnotí ve svém stanovisku Hospodářský a finanční výbor. V souladu s čl. 104 odst. 6 Rada na doporučení Komise a zvážení všech připomínek, které dotyčný členský stát případně učiní, kvalifikovanou většinou rozhodne po celkovém zhodnocení, zda v tomto členském státě existuje nadměrný schodek. Následně Rada vydá doporučení pro daný členský stát s cílem snížit ve stanoveném termínu schodek pod hranici 3% HDP.

Důvodem negativního hodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou je právě vysoký schodek veřejných rozpočtů. Díky tomuto neplnění se posunula hranice přijetí eura za rok 2010. Cílem České republiky bylo udržitelným a věrohodným způsobem dostat veřejný deficit do roku 2008 pod 3% HDP (na doporučení Evropské Komise), což se ale nepodařilo a plán snižování veřejného schodku nebyl naplněn.

¹⁶ Smlouva o Evropském Společenství, čl. 104, odst. 2

Graf 13: Vývoj veřejného deficitu v jednotlivých letech

Zdroj:

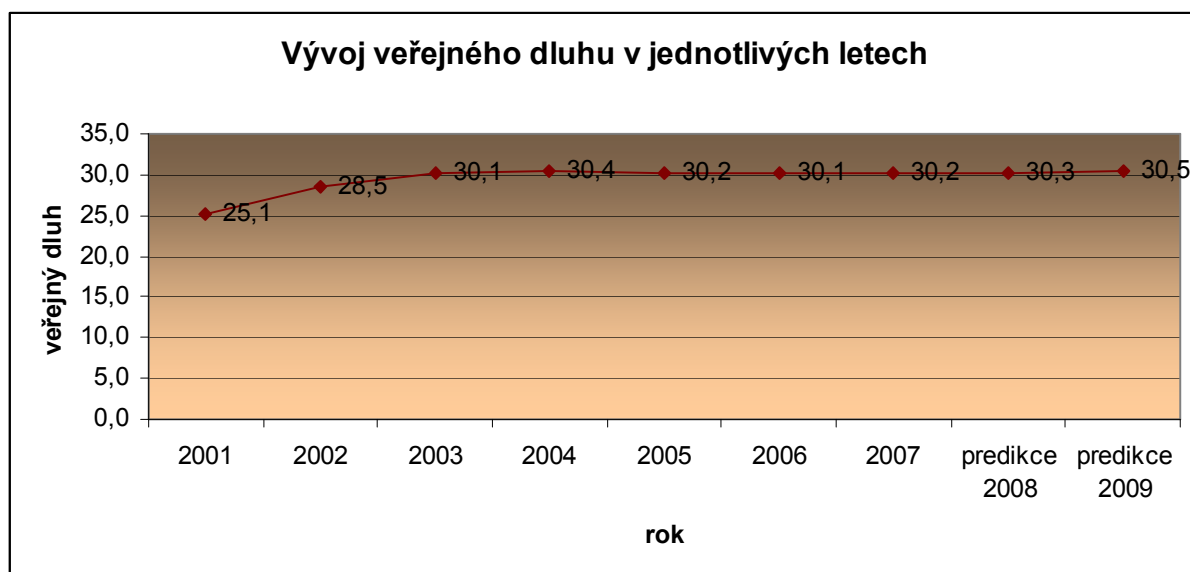
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/sladenost2006_cz.pdf

Současné nastavení parametrů neumožňuje plnit kritérium veřejného deficitu udržitelným způsobem, nelze zabezpečit proticyklické působení fiskální politiky. V roce 2004 poklesl veřejný schodek pod 3% v důsledku mimořádných faktorů, ale od té doby veřejný schodek stále stoupá a není udržitelný. Veřejný deficit má zhoršující se tendenci a tím pádem ani nedodrží konsolidační strategii, ke které se Česká republika zavázala.

3.6.2 Hrubý veřejný dluh

Kritérium veřejného vládního dluhu se definuje jako poměr veřejného zadlužení v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nesmí překročit 60% HDP, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.

Graf 14: Vývoj veřejného dluhu v jednotlivých letech

Zdroj: http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20083_vyvoj_stat_dluhueu_0

Vzhledem k nízkému veřejnému dluhu v České republice nemáme problém s plněním tohoto kritéria. Veřejný dluh se pohybuje ve výši 30,4% HDP. V roce 2003 došlo ke zvýšení veřejného dluhu díky nepřímým závazkům vlády (zejména vládní garance, zatřídění České inkasní, České konsolidační agentury a jejich dceřiných společností do sektoru vládních institucí). V dalším období došlo ke stabilizaci podílu vládního dluhu na HDP díky rychlému hospodářskému růstu. Od roku 2005 ale docházelo k překračování střednědobých výdajových rámců a dodatečné příjmy, které plynuly z rychlejšího ekonomického růstu byly spíše využívány na další výdaje než na snížení veřejného deficitu. V roce 2006 byl obrovský nárůst sociálních výdajů, což vedlo k proticyklickému chování fiskální politiky, Česká republika opět nebyla schopna dodržet tendenci snižování veřejného deficitu, docházelo k jeho opětovnému růstu. Předpokládá se, že v budoucnu by měl veřejný dluh růst. Je třeba proto provést fiskální reformy, a to zejména v oblasti důchodového a sociálního systému, dále systému poskytování zdravotní péče.

3.7 Finanční stabilita

Finanční stabilita je situace, kdy nedochází k žádným šokům a kdy finanční systém plní své funkce bez závažnějších poruch a nežádoucích důsledků pro současný a budoucí vývoj.

K narušení finanční stability může dojít v souvislosti se vznikem slabých míst a vlivem silných šoků. Zdroje těchto šoků mohou pocházet z vnějšího prostředí, domácího

makroekonomického vývoje, vývoje u hlavních dlužníků a věřitelů finančních institucí, hospodářské politiky nebo narušení funkcí finančního systému při zajišťování platebního styku. Analýza finančního trhu se týká jak bankovního, tak i nebankovního finančního sektoru. Nejedná se o analýzu jednotlivých institucí, ale o finanční stabilitu jako celku.

Finanční stabilita není pouze cílem České národní banky, ale i řady mezinárodních institucí. Experti zabývající se analýzou finanční stability zastupují Českou národní banku ve výborech a pracovních skupinách Evropského systému centrálních bank (Banking Supervision Committee, Working Group on Macro - Prudential Analysis, Working Group on Banking Developments, Task Force on Enlargement při International Relations Committee). Zástupce České národní banky je také členem Steering Committee, společného projektu Evropské centrální banky a Center for Financial Studies ve Frankfurtu nad Mohanem. Tento projekt se týká kapitálových trhů a finanční integrace v Evropě.

Dalším relativně novým klíčovým úkolem je dobudování profesního analytického zázemí a expertního know – how v této oblasti. Významnou podporou je dvouletý twinningový projekt mezi Českou národní bankou a Deutsche Bundesbank, který byl zahájen v roce 2005 a je financován z prostředků Evropské unie.

3.8 Strategie přistoupení České republiky k eurozóně

3.8.1 Minulý vývoj

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004 a nyní se účastní třetí fáze hospodářské a měnové unie. Dostala dočasnou výjimku pro zavedení eura, tedy není zatím členem eurzóny. Strategie zavedení eura byla zpracována Vládou České republiky a Českou národní bankou již v roce 2003, ale její cíl nebyl naplněn, proto byla zpracována strategie aktualizovaná.

Pro přistoupení k eurozóně je důležitá harmonizace ekonomiky s ostatními členskými státy v Evropské unii a ekonomické podmínky pro přijetí společné měny euro. Důležitými podmínkami jsou plnění konvergenčních kritérií, úspěšná konsolidace veřejných financí, dosažení určitého stupně reálné konvergence a přiměřeného postupu strukturálních reforem.

Strategie také vymezovala podmínky účasti v Mechanismu směnných kurzů ERM II. Česká republika by se do něj měla zapojit na minimálně možnou dobu v rámci plnění konvergenčního kritéria. To vše se stane, až dojde k reformě veřejných financí a provedou se další reformy, které budou směřovat ke zvýšení pružnosti české ekonomiky.

Jako příznivý vývoj bychom mohli uvést nízké úrokové sazby, silný ekonomický růst, otevřenost a konkurenceschopnost české ekonomiky. Za nepříznivé lze považovat vývoj veřejných financí, chybějící reformy, které by zaručily dlouhodobě vyrovnané hospodaření. Všechny tyto nepříznivé aspekty se odrazily na termínu přijetí eura.

V listopadu roku 2005 byla zřízena funkce Národního koordinátora zavedení eura v České republice, následně byla ustanovena meziresortní Národní koordinační skupina (NKS) pro zavedení eura. V rámci tohoto orgánu byl vypracován návrh Strategie na zavedení eura a Národní plán zavedení eura v České republice. Národní plán se zabývá technickými, organizačními, právními i komunikačními aspekty připravenosti české ekonomiky na zavedení a používání eura.

3.8.2 Současný vývoj

Abychom mohli přistoupit k eurozóně, je potřeba, abychom vykazali vysoký stupeň ekonomické konvergence, provázanosti a sladění s eurozónou. Rozhodující pro udržení dobré výkonnosti českého hospodářství bude po ztrátě samostatné měnové politiky pružnost ekonomiky a její schopnost rychlého přizpůsobení ekonomickým šokům. Česká ekonomika se navíc vyznačuje i vysokým přílivem přímých investic z eurozóny.

V současné době také zvyšují podíl na HDP úvěry domácností a úvěry podnikům. V minulých letech docházelo ke zlepšení úvěrových portfolií a ke zvýšení ziskovosti v bankovním sektoru. Kapitálová přiměřenost prozatím klesá, ale stále je na dobré úrovni. Bankovní sektor vykazuje odolnost vůči vnějším šokům.

Dalším pozitivním vývojem je zvyšování HDP a ekonomické přiblížení státům v eurozóně. Předpokladem je, že ekonomická vyspělost České republiky poroste a odstup od průměru eurozóny se bude snižovat. Vyšší míra dosažené reálné konvergence působí na přiblížení cenové hladiny a snižuje tak budoucí tlaky na rovnovážné posilování reálného kurzu.

V důsledku vysokého tempa hospodářského růstu letech 2005 – 2006 roste míra nezaměstnanosti a celková nezaměstnanost klesá. Hodnoty v České republice jsou dokonce lepší než hodnoty v Evropské unii. Významným problémem v této oblasti je dlouhodobá a strukturální nezaměstnanost a uspokojování poptávky po práci zaměstnáváním cizincům. Je všeobecně známo, že v České republice je nízká mobilita pracovních sil, ale do tří let lze očekávat zlepšení v této oblasti. Jako další problém je analyzována nepružnost reálných mezd a ani v této oblasti nedochází k výraznějším změnám.

Růst minimální mzdy vedl v posledních letech ke zvýšení jejího podílu na průměrné mzdě. To snižuje poptávku po práci osob s nízkou kvalifikací, ale také ke zpřísnění podmínek pro nárok na některé sociální dávky. To by mělo mít za následek hledání práce nezaměstnanými, snižování nezaměstnanosti. V oblasti pracovního práva došlo ke zpřísnění podmínek pro dočasná zaměstnání a vedlejší pracovní poměry a nepatrnému uvolnění podmínek u pracovních kontraktů na dobu určitou. Nadále však institucionální pravidla nevytvářejí dobré podmínky pro zaměstnanost osob s nízkou kvalifikací a pro vstup mladých osob na trh práce.

3.8.3 Výzvy do budoucna

Jak už bylo řečeno, je nutno, aby byla splněna konvergenční kritéria. Dále jsou nutné další fiskální reformy, udržitelný stav ve veřejných financích a změny na výdajové straně veřejných rozpočtů (zejména mandatorní výdaje). V oblasti měnové politiky byla veškerá kritéria téměř splněna. Česká národní banka navíc vyhlásila nový inflační cíl a inflační cíl pro meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen ve výši 2% (platný od roku 2010). Nový inflační cíl odpovídá praxi vyspělých zemí a jeho úroveň odpovídá míře inflace, kterou Evropská centrální banka vnímá jako prahovou hodnotu z hlediska udržení cenové stability.

Další výzvou pro českou ekonomiku zůstává pružnost ekonomiky a budoucí udržitelnost přínosů zavedení eura. I po přijetí eura se však očekává určitá míra odlišností ve strukturálních a cyklických vlastnostech ekonomiky. Jako hlavní příčina nedostatečné pružnosti jsou přísná regulační opatření na ochranu zaměstnanosti, rostoucí minimální mzda, vysoké zdanění práce, nedostatečné sladění daňového a dávkového systému. Vysoký podíl sociálních dávek na příjmech nízkopříjmových domácností má zároveň nepříznivý dopad na stabilizační schopnost fiskální politiky. Výzvou zůstává i zlepšení pružnosti trhu práce cestou zvýšení mobility české pracovní síly.

Mezi další výzvy patří zlepšení prostředí pro podnikání v České republice, tzn. je nutno snížit administrativní náklady, zjednodušit regulatorní a byrokratické procesy.

Na základě celkového posouzení schopnosti české ekonomiky fungovat v rámci eurozóny lze konstatovat, že některé z předpokladů pro realizaci výhod z přijetí jednotné měny jsou již vytvořeny, jiné naopak nedosahují uspokojivých parametrů. Hlavní překážkou pro splnění maastrichtských kritérií zůstává nekonsolidovaný stav veřejných financí. Ten spolu s nízkou pružností ekonomiky, zejména trhu práce, zároveň představuje riziko pro fungování české ekonomiky v eurozóně a brání realizaci výhod spojených s přijetím eura.

Datum přijetí eura se proto odvine od vyřešení těchto problematických míst v rámci zásadní reformy veřejných financí a posílení pružnosti české ekonomiky. Vláda si proto klade za cíl vyvinout maximální reformní úsilí tak, aby tyto překážky byly odstraněny do konce volebního období.¹⁷

3.9 Úkoly České národní banky spojené se zavedením eura

Jak již bylo řečeno, přesný termín zavedení eura ještě nebyl stanoven. Česká národní banka tedy realizuje ty úkoly, které nemají časové měřítko. Na realizaci klíčových úkolů, které jsou spojeny se samotným přechodem na euro se bude zabývat až tehdy, kdy bude stanoven přesný termín přistoupení k eurozóně a kdy Česká republika vstoupí do ERM II.

3.9.1 Institucionální a technická příprava České republiky na zavedení eura

Institucionální úkoly České národní banky vyplývají ze Smlouvy o založení Evropského Společenství, Statutu ESCB, dalších právních norem Evropské unie a rozhodnutích učiněných na národní úrovni. Na rovině ekonomicko – politické jsou vymezeny tyto úkoly:

- sledování plnění maastrichtských konvergenčních kritérií, je nutno vyhodnocovat sladěnost České republiky s eurozónou
- iniciace vstupu do systému ERM II, dále stanovení centrální parity, fluktuačního pásma, intervenčního bodu atd.
- spolupráce s orgány Evropské unie v rámci standardní procedury a vytvoření technické infrastruktury
- iniciace rozhodnutí o zavedení eura
- participování na vstupních procedurách v rámci Evropské centrální banky, Hospodářského a finančního výboru, Rady EU
- příprava na plné zapojení do činnosti všech orgánů v rámci eurozóny

V rovině institucionálně technické Česká národní banka meziřesortně spolupracuje se skupinou NKS a hlavním produktem této spolupráce je vypracování jednotlivých aktualizací Národního plánu zavedení eura a následné fungování finančního sektoru.

¹⁷ Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/eurostrategie_070829.pdf>.

3.9.2 Úkoly v kompetenci České národní banky

Nejdůležitější změnou bude převedení kompetencí v oblasti měnové politiky na Evropskou centrální banku. Vstup do eurozóny bude koordinovat Generální rada a jednotlivé výbory ESCB. Napomáhat přitom bude pracovní skupina Task Force EURECO, která bude koordinovat technickou přípravu centrálních bank členských států na zavedení eura. Jako důležitou součástí bude doladění IT podpory v mnoha oblastech.

Další změna bude probíhat v oblasti legislativní. Měl by být zpracován nový Zákon o ČNB, kterým bude zajištěna plná integrace do eurosystému, dojde k převzetí všech funkcí, zejména pak převedení některých pravomocí na Evropskou centrální banku. Dále bude připraven Obecný zákon o zavedení eura, kde budou specifikována základní pravidla pro přepočty cen, závazků, účtů, pravidel a postupů při výměně oběživa. Nadále bude probíhat kontrola českých právních předpisů, zejména harmonizace českého práva se směrnicemi Evropské unie, a to v oblasti finančních trhů, platebního styku, peněžního oběhu a oblasti devizové.

Další povinnost, která vznikne České národní bance vstupem do eurozóny, je zasílání statistických dat do Evropské centrální banky. Budou se na ni vztahovat povinnosti týkající se reportingu, termínů a zpětných dat. Výkaznictví spolu s existující statistickou databází bude převedeno na euro a budou rekonstruovány časové řady obsahující korunové údaje.

Se vstupem do ERM II bude souviset přizpůsobení nástrojů měnové politiky novým podmínkám. Jde např. o začlenění operací na volném trhu České republiky do operační struktury Evropské centrální banky a o přípravu potřebné infrastruktury.

Změna se bude týkat také účetnictví, které bude převedeno na jednotnou měnu a dále musí být harmonizováno s požadavky Evropské centrální banky. Dojde k testování systému pro výměnu dat a vytvoření systému pro kontrolu podílu na měnových příjmech eurozóny. Spolu s těmito úkoly je nutno zavést postup pro výběr externího auditora České národní banky.

K termínu zavedení eura bude nutno přizpůsobit informační systémy, které doteď zpracovávají korunové výdaje. Je nutno zajistit konverzi korunových výdajů ke dni vstupu do eurozóny z Kč na euro, upravit měnové symboly na vstupních sestavách, upravit aplikační logiku u většiny systému České národní banky a rekonstruovat časové řady. Informační systémy budou muset být připraveny na provádění operací na volném trhu a pro výměnu informací v oblasti účetnictví či peněžního oběhu.

V oblasti bezhotovostního platebního styku bude důležité přechod všech platebních systémů na euro a plné zapojení do systému TARGET. Systém TARGET je systém vypořádání plateb v reálném čase provozovaný eurosystémem. Používá se pro vypořádání operací centrálních bank pro eurové mezibankovní převody velkých objemů a pro další platby v eurech. Z důvodu realizace měnové politiky je účast České národní banky v systému TARGET povinná. V tuzemském systému CERTIS probíhá hotovostní vypořádání obchodů s cennými papíry v českých korunách. Po zavedení eura by mohly být účty jak v systému TARGET, tak i v systému CERTIS (jen po dobu 4 let). Na systém TARGET se také musí zapojit komerční banky. Dalším krokem je vybudování tzv. SEPA (Single Euro Payment Area), plné finanční integrace Evropy. Pro Českou republiku toto znamená, že musí provádět eurový platební styk a tuzemský platební styk kompatibilní s požadavky SEPA.

Hotovostní styk se řadí mezi technicky a časově nejnáročnější oblast. Musí být zajištěno 230 – 250 mil. kusů bankovek a asi 1 mld. mincí. Současně se budou mince a bankovky z oběhu stahovat a likvidovat. Pro likvidaci mincí a bankovek je nutné stanovit harmonogram likvidace neplatného oběživa. Ražba mincí bude zahájena poté, co orgány Evropské unie rozhodnou o zrušení výjimky na zavedení eura v České republice, tzn. půl roku před vstupem do eurozóny. V krátkém časovém horizontu bude nutné zpracovat detailní plán pro výměnu oběživa a zajistit optimální formu spolupráce s distributory. Česká národní banka poskytne v době bezprostředně předcházející přechodu na euro oběživo v euroměně formou zápůjčky bankám (frontloading), které protihodnotu zapůjčených bankovek a mincí zajistí kolaterálem v souladu s předpisy Evropské centrální banky. Vydávat bankovky zapůjčené Českou národní bankou v rámci předzásobení do oběhu před dnem přechodu na euro nebude dovoleno. Banky mohou v rámci druhotného předzásobení (subfrontloading) poskytnout eurobankovky a euromince zapůjčené centrální bankou nefinančnímu sektoru (obchodům, provozovatelům bankomatů apod.).

Česká národní banka je také zodpovědná za realizaci komunikační kampaně v oblasti zavedení hotovostního eura. Měla by poskytovat aktuální a komplexní informace v celém průběhu procesu, informovat veřejnost o dopadech vstupu České republiky do eurozóny, při výměně hotovosti informovat občany o parametrech nových bankovek a mincí a podporovat důvěryhodnost procesu. Na podporu komunikace s veřejností je možné využít částečné finanční krytí z programu Evropské komise PRINCE. Čerpání prostředků je podmíněno kvalitní přípravou komunikačního plánu a znalostí cílového termínu.

Česká národní banka převzala gesci nad činností pracovní skupiny pro finanční sektor, je zodpovědná za koordinaci přechodu v rámci celého finančního sektoru. Pro banky to znamená konverze bankomatů, bankovních účtů, platebních karet a platebních nástrojů, adaptace elektronického bankovníctví. Pro ostatní subjekty finančního sektoru to znamená konverze cenných papírů, produktů finančního a pojišťovacího trhu, přizpůsobení organizátorů trhů a vypořádacích systémů. Mezi úkoly společné pro celý sektor patří konverze informačních technologií a aplikace pravidel pro duální označování cen a peněžních částek ve finančním sektoru.¹⁸

3.10 Pozice České národní banky v hospodářské a měnové unii

Česká národní banka, stejně jako Evropská centrální banka funguje na německém modelu centrálního bankovníctví. Primární cíl v podobě cenové stability je definován v Ústavě ČR. Pokud není narušen právě tento primární cíl, ČNB může podporovat obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. V roce 2002 - 2005 byla snaha sladit preference ECB a ČNB při určování monetární politiky a odstranily se tak obavy z názorových střetů mezi guvernérem ČNB a konsenzem Rady guvernérů ECB.

Vstupem naší země do Evropské unie se Česká republika stala součástí ESCB a má tedy povinnost upsat se na základním kapitálu ECB. Dokud ale nevstoupí Česká republika do eurozóny, tak se guvernér ČNB nestává členem Rady guvernérů, ale pouze Generální rady ECB. V rámci Evropské unie se uplatňuje jednotná bankovní licence a povinnost dohlížet nad pobočkami českých bank v zahraničí.¹⁹

Vstupem do Evropské unie Česká republika přijala koncept jednotné bankovní licence, tzn. že banka disponující licencí z jakékoliv členské země Evropské unie může nabízet služby i v tuzemsku na základě oznámení ČNB. Dokladem jejich zájmu je, že téměř 90 % aktiv českého bankovního sektoru je už pod kontrolou bank z členských zemí Evropské unie. Jednotná bankovní licence představuje možnost podnikání zahraničních bank, oprávněných finančních institucí a institucí oprávněných vydávat elektronické peněžní prostředky na území České republiky, ale i našich bank na území členských států Evropské unie a EFTA. Jedná se o to, že jednotlivé banky a zmíněné instituce nemusí procházet licenčním řízením

¹⁸ http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/download/euro_071012.pdf

¹⁹ LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5, str. 357 - 358

v hostitelském státě. Zřízení pobočky není zcela volné, ale udělení bankovní licence je jednodušší než tomu bylo dříve. Dohled ČNB je jen ve velmi omezeném rozsahu. Subjekty s jednotnou licencí podléhají zejména dohledu v té zemi, kde má sídlo zahraniční banka. ČNB vykonává dohled jen v oblasti likvidity a dohled nad povinnostmi, které ukládá zákon o bankách. Jednotná licence by měla přinášet výhody jak subjektům využívající jednotnou licenci, tak klientům.²⁰

Po vstupu do měnové unie monetární politika ČNB zanikne a v té chvíli zanikne i česká měna. Guvernér ČNB se stane členem Rady guvernérů ECB a začne se řídit Statutem ESCB a ECB a Maastrichtskou smlouvou. I přes to, že se bude podílet na operacích ECB, bude jí plně podřízena. V podstatě bude ČNB provádět všechny typy operací na volném trhu. ČNB bude nabízet stálé facility s cílem uspokojit krátkodobé dočasné požadavky na likviditu. Toto umožní účast v systému TARGET pro vypořádání obchodu s cennými papíry v reálném čase. Minimální rezervy jsou jednotlivými finančními institucemi drženy také na účtech národních centrálních bank.

Jednou z dalších povinností bude také ražba mincí eura pro potřeby České republiky, nebude už však mít výhradní právo vydávání bankovek a mincí. Se zánikem monetární politiky zaniká i politika kurzová. Ta bude prováděna centralizovaně ECB nebo decentralizovaně národními centrálními bankami. Devizové intervence ale pak budou prováděny v rámci institucionálních kurzových vztahů mezi eurem a měnami zemí, které nejsou členy Evropské unie a nebo v rámci Evropské unie. Kurzová politika bude prováděna v rámci ERM II. Jakékoliv intervence však nesmí narušit primární cíl cenové stability. Devizové intervence budou financovány ze zdrojů ECB nebo z jiných zdrojů.²¹

²⁰ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Jednotná bankovní licence v bankovním sektoru* [online]. 2004 [cit. 2008-03-31]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_dohled/download/jednotna_licence.pdf>.

²¹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5, str. 357 - 358

4 Evropská centrální banka a Evropský systém centrálních bank

4.1 Evropský systém centrálních bank (ESCB)

Evropský systém centrálních bank (ESCB) je tvořen Evropskou centrální bankou (ECB) a národními bankami členských států Evropské unie. Vše dohromady tvoří eurosystém. ESCB vznikl v souladu s Maastrichtskou smlouvou a Statutem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Hlavním úkolem ESCB je péče o cenovou stabilitu společné měny, koordinace monetární a kurzové politiky, odpovídá za jednotnou evropskou měnu. Aniž by byl dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky ve Společenství se záměrem přispět k dosahování cílů Společenství. ESCB jedná se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží, čímž podporuje efektivní umístování zdrojů.

4.1.1 Úkoly ESCB

Primárním cílem ESCB je udržení cenové stability. Bez újmy při plnění tohoto cíle cenové stability, systém má rovněž podporovat všeobecnou hospodářskou politiku Společenství v úhlu pohledu, přispívajícím dosažení cílů Společenství. ESCB působí v souladu s principem otevřené tržní ekonomiky, volné konkurence a upřednostňuje efektivní alokaci zdrojů.

- vymezuje a provádí měnovou politiku Společenství
- provádí devizové operace v souladu s článkem 111 Smlouvy
- drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států
- podporuje plynulé fungování platebních systémů
- přispívá k hladkému výkonu politik těch institucí, jež jsou zodpovědné za dohled nad obezřetností úvěrových institucí a stabilitou finančního systému
- má poradní úlohu vůči orgánům Společenství a jednotlivých členských států v oblastech týkající se národní nebo komunitární legislativy
- sbírá statistická data od kompetentních národních orgánů nebo přímo od ekonomických subjektů

Podle Smlouvy o založení Evropské unie se tyto úkoly nevztahují na držbu a správu devizových provozních zůstatků vlád členských států. ESCB také přispívá k řádnému řízení

politik, které provádějí příslušné orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a stability finančního systému.²²

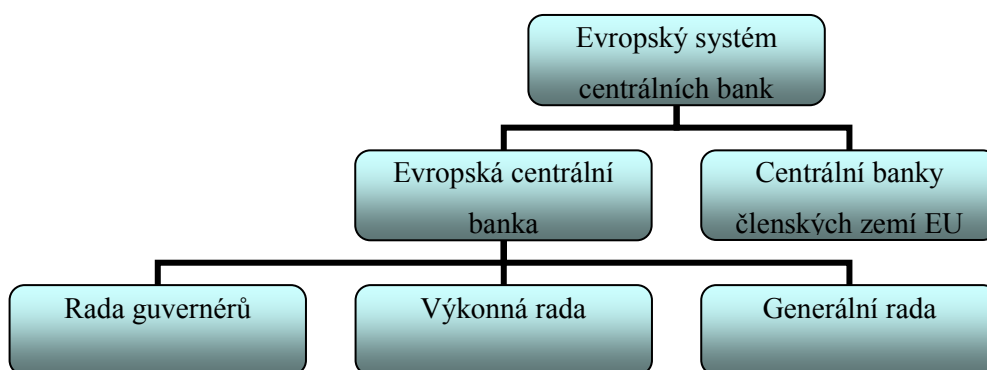
Evropská centrální banka se vyjadřuje ke všem návrhům aktů Společenství v oblasti její působnosti, dále je konzultována vnitrostátními orgány ke všem návrhům právních předpisů z oblasti její působnosti, avšak v mezích a za podmínek stanovených Radou postupem podle čl. 107 odst.6.

ESCB přispívá k řádnému provádění opatření, které přijímají příslušné orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a stability finančního systému.

Evropská centrální banka má výlučné právo povolovat vydávání bankovek ve společenství. Tyto bankovky mohou vydávat jak ECB, tak i národní centrální banky. Bankovky vydané ECB a národními centrálními bankami jsou jedinými bankovkami, které mají ve Společenství statut zákonného platidla. Členské státy také mohou vydávat mince, objem jejich emise však vyžaduje schválení ECB.²³

4.1.2 Organizační struktura Evropského systému centrálních bank

Obrázek 1: Organizační struktura Evropského systému centrálních bank

Evropská centrální banka a 15 národních bank členských zemí Evropské unie²⁴, které využívají společnou měnu euro, tvoří eurosystém. Eurosystém a zbývající národní banky členských států Evropské unie²⁵ tvoří celý Evropský systém centrálních bank.

²² Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, čl. 3

²³ Smlouva o Evropské unii, čl. 105 a 105a

²⁴ Banque Nationale de Belgique, Deutsche Bundesbank, Central Bank of Cyprus, Bank of Greece, Banca de Espana, Central Bank & Financial Services Authority of Ireland, Banque de France, Banca d'Italia, Banque centrale du Luxembourg, De Nederlandsche Bank, Oesterreichische Nationalbank, Banco de Portugal, Suomen Pankki – Finlands Bank, Central Bank of Malta

4.1.2.1 *Centrální banky členských zemí Evropské unie*

Všechny členské státy nejpozději v den zřízení ESCB musely zajistit slučitelnost vnitrostátních předpisů se Statutem ESCB a ECB a Smlouvou o založení Evropského společenství. Národní centrální banky jsou nedílnou součástí ESCB a jednají s obecnými zásadami a pokyny ECB. K dodržování těchto zásad a pokynů přijímá Rada guvernérů nezbytná opatření a vyžaduje, aby jí byly poskytovány všechny dostupné informace. Národní banky mohou vykonávat i jiné funkce než jsou stanoveny ve Statutu ESCB a ECB, ale tyto funkce nesmí být v rozporu s cíly a úkoly ESCB. O těchto funkcích rozhoduje Rada guvernérů dvouřetinovou většinou odevzdaných hlasů. Funkce jsou vykonávány na vlastní odpovědnost a nejsou pokládány za součást činnosti ESCB.

4.1.2.2 *Rada guvernérů*

Rada guvernérů je hlavním rozhodovacím orgánem ECB a je tvořena prezidentem a viceprezidentem ECB, z členů Výkonné rady a guvernérů národních centrálních bank členských států, které se plně účastní měnové unie. Členové se pravidelně scházejí dvakrát do měsíce a přijímají nejdůležitější rozhodnutí v eurosystému. Mezi její hlavní úkoly patří:

- provádí rozhodnutí v oblasti střednědobých měnových cílů a klíčových úrokových sazeb, vytváří měnové rezervy
- má výhradní právo povolování a regulace vydávání bankovek v Evropské unii
- podílí se na sběru statistických informací, na aktivitách ESCB a na formulaci měnové politiky Společenství
- vytváří pravidla pro standardizaci operací, účetnictví a výkaznictví prováděných národními centrálními bankami
- připravuje právní akty regulující měnový systém eurozóny
- schvaluje roční účetní uzávěrku ESCB

Rada guvernérů je odpovědný orgán především za měnovou politiku eurozóny, je také odpovědná za vnitřní fungování ECB. Vytváří vnitřní předpisy týkající se rozpočtu, vnitřních pravidel a pracovních podmínek zaměstnanců. Hlasování Rady guvernérů probíhá většinově,

²⁵ Česká národní banka, Danmarks Nationalbank, Latvijas Banka, Lietuvos bankas, Magyar Nemzeti Bank, Narodowy Bank Polski, Banka Slovenije, Národná banka Slovenska, Sveriges Riksbank, Bank of England, Banca Nazionale del Lavoro, Banca Nationala a Romaniei, Bulgarska narodna banka

principem „jeden člen, jeden hlas“ (krom finančních otázek, kdy hlas má takovou váhu, jaký je podíl národních centrálních bank na upsaném kapitálu).

4.1.2.3 Výkonná rada

Výkonná rada je operativním řídicím orgánem eurozóny a je složena z prezidenta, viceprezidenta a ze čtyř členů jmenovaných shodou členských vlád eurozóny, kteří jsou jmenováni z řad osobností s uznávaným postavením a profesionálními zkušenostmi v měnových nebo bankovních záležitostech. Výkonná rada je stabilní orgán, která naplňuje rozhodnutí Rady guvernérů. Mezi její nejdůležitější činnosti patří:

- běžná agenda ECB
- výkon monetární politiky, která je stanovená Radou guvernérů
- sestavuje roční účetní uzávěrku ESCB v souladu se zásadami stanovenými Radou guvernérů, vydává týdenní finanční výkazy a konsolidované rozvahy ESCB
- sestavuje podklady pro jednání Rady guvernérů

4.1.2.4 Generální rada

Generální rada byla zřízena jako rozhodovací orgán, je složena z prezidenta a viceprezidenta ECB a z guvernérů národních centrálních bank všech členských států Evropské unie. Je institucí zajišťující kontakt mezi eurosystémem a centrálními bankami stojícími mimo eurozónu. Plní úkoly převzaté od Evropského měnového institutu a je zřízen pouze dočasně. Generální rada řídí úkoly, které vyplývají z existence států stojících mimo eurozónu. Jakmile všechny členské státy přijmou společnou evropskou měnu euro, Generální rada bude rozpuštěna.

4.2 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka byla zřízena 1. června 1998 Smlouvou o založení Evropské unie a Statutem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Navazuje na svého předchůdce, na Evropský měnový institut. Sídlo Evropské centrální banky je ve Frankfurtu nad Mohanem a zaměstnává 1 350 lidí z 27 členských států Evropské unie.

Evropská centrální banka má právní subjektivitu, má ve všech členských státech nejširší způsobilost k právním úkonům přiznanou dle vnitrostátního práva právníckým osobám. ECB může zejména nabývat a zcizovat movitý majetek a nemovitosti a může vystupovat před soudy. ECB zajišťuje, aby úkoly svěřené ESCB podle čl. 105 odst. 2, 3 a 5

této smlouvy byly plněny její vlastní činností ve smyslu tohoto Statutu nebo prostřednictvím národních centrálních bank podle článků 12.1 a 14.²⁶

4.2.1 Úkoly Evropské centrální banky

Evropská centrální banka se zaměřuje na několik oblastí činností:

1. vymezení činností eurosystému vyplývá z definice o cenové stabilitě a z analýz inflačních rizik, Rada guvernérů odpovídá za měnovou politiku
2. ECB dává národním centrálním bankám pokyny k jednotlivým operacím, vymezuje, koordinuje, sleduje a kontroluje operace měnové politiky
3. ECB přijímá právní akty, např. obecné zásady a pokyny, cílem je, aby centrální banky prováděly decentralizované operace jednotným způsobem
4. kompetence schvalování emise bankovek patří výhradně ECB, do této oblasti patří plánování, koordinace výroby a vydávání eurobankovek; pro analýzu padělků je zřízeno středisko, kde je uložena centrální databáze padělků
5. intervence na devizových trzích provádí ECB spolu s národními centrálními bankami, intervence zahrnují nákup a prodej cenných papírů na devizových trzích
6. ECB spolupracuje na mezinárodní a evropské úrovni, jedná se o různá fóra, kde prezentuje svoje stanoviska
7. ECB je povinna předkládat statutární zprávy, dále vydává Měsíční bulletin, konsolidovanou týdenní rozvahu eurosystému a výroční zprávu
8. do oblasti sledování finančních rizik patří posuzování rizik spojené s cennými papíry, které jsou nakoupené v rámci investice vlastních prostředků a devizových rezerv ECB nebo které byly přijaty jako kolaterál v úvěrových operacích eurosystému
9. ECB vykonává poradní funkci pro instituce Společenství a vnitrostátní orgány, přijímá stanoviska k návrhům legislativy Evropské unie
10. ECB a národní centrální banky vytvořily provozní informační systémy, které usnadňují provádění decentralizovaných operací; tyto systémy zajišťují logickou podporu pro funkční integritu eurosystému a jsou propojeny díky informačnímu centru umístěného v ECB

²⁶ Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, čl. 9

11. strategické a taktické řízení devizových rezerv ECB, centrální banka definuje poměr rizika a návratnosti devizových rezerv, formulace investičních pokynů a celkového operačního rámce²⁷

4.2.2 Strategie měnové politiky

Účel strategie měnové politiky je přijímat měnová rozhodnutí tak, aby byly co nejlépe dosaženy cíle Evropské centrální banky. Mezi dva základní cíle řadíme samotný proces a jasnou strukturu utváření měnové politiky a nástrojů, pomocí nichž jsou měnová rozhodnutí zdůvodňována před veřejností. Důvěryhodnosti na finančních trzích a efektivnosti měnové politiky se dosahuje zejména zajištěním cenové stability. Tu může ECB ovlivňovat díky nastavení krátkodobých úrokových sazeb. Aby byla měnová politika nastavená, používá pro svou analýzu systém dvou pilířů, a to hospodářskou analýzu a měnovou analýzu.

4.2.2.1 Hospodářská analýza

Hospodářská analýza se zabývá hodnocením krátkodobých a střednědobých faktorů cenového vývoje, odhaduje aktuální a finanční vývojové trendy a zaměřuje se na reálnou aktivitu a finanční podmínky v ekonomice. Musí ale zohlednit také skutečnost, že cenový vývoj nemůže ovlivnit pouze ECB, cenový vývoj také závisí na poptávce a nabídce na trzích zboží, služeb a výrobních faktorů. Hospodářská analýza také zahrnuje identifikaci povahy jednotlivých šoků v ekonomice, jejich účinky na cenu a chování cen. Pro přijetí vhodného rozhodnutí potřebuje znát Řídící rada komplexní porozumění běžné hospodářské situace a musí si být vědoma velikostí a povahou jednotlivých hospodářských výchylek, které ohrožují cenovou stabilitu. ECB pravidelně vyhodnocuje vývojové trendy a požadavky ekonomického výstupu, podmínky trhu práce, široké rozpětí cen a cenové indikátory, fiskální politiku a platební bilanci pro eurozónu.

Ceny aktiv a finanční výnosy mohou být využívány pro odvození informací o očekávání na finančních trzích včetně budoucího vývoje. Například při koupi nebo prodeji cenných papírů účastníci finančních trhů implicitně vyjádří očekávání budoucího vývoje úrokových sazeb a cen.

Vývojové trendy ve směnném kurzu jsou také pečlivě zhodnocené co do významu pro cenovou stabilitu. Pohyby kurzu měny mají přímý dopad na cenový vývoj skrz jejich dopad

²⁷ EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Úkoly ECB* [online]. 2007 [cit. 2008-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_012.cs.html>.

na dovozní ceny. Tyto změny kurzu mohou také změnit konkurenceschopnost domácího zboží na mezinárodním trhu.

Dvakrát ročně ECB a národní centrální banky připravují makroekonomický projekt eurosystému, který hraje důležitou roli v ekonomickém rozboru. Řídící rada projekt vyhodnotí spolu s dalšími informacemi. Publikace projektu je výsledkem scénáře, který je založený na souboru předpokladů včetně předpokladu nezměněných krátkodobých úrokových sazeb. Každý projekt se bude řídit základní zásadou cenové stability.²⁸

4.2.2.2 Měnová analýza

Měnová analýza se soustřeďuje na dlouhé období, zkoumá dlouhodobý vztah mezi penězi a cenami. Zkoumá také, zda krátkodobé a střednědobé ukazatele měnové politiky vycházejí z hospodářské analýzy a odpovídají střednědobé až dlouhodobé perspektivě vývoje.

Aby byl splněn závazek k měnové analýze a bylo poskytnuto měřítko pro odhad měnových vývojových trendů, ECB oznamuje referenční hodnotu pro růst měnového agregátu M3. Tato referenční hodnota se odvolává na poměr růstu M3, který je považován za slučitelný se střednědobou cenovou stabilitou. Tato hodnota byla v roce 1998 nastavena na 4%. Referenční hodnota je založená na definici cenové stability, na střednědobých předpokladech skutečného růstu HDP a na rychlosti oběhu peněz. Nejedná se o měnový cíl, ale měřítko pro analýzu informací měnových vývojových trendů v eurozóně.

Evropská centrální banka chce v eurosystému zabezpečit řádné fungování peněžního trhu a pomáhat bankám s jejich likviditou. Toho může dosáhnout pomocí uzavření regulerních půjček, které pomáhají tlumit kolísání likvidity.²⁹

4.2.3 Nástroje Evropské centrální banky

Za účelem plnění cílů eurosystému má evropská centrální banka soubor nástrojů, provádí operace na volném trhu, nabízí stálé facility a požaduje, aby úvěrové instituce držely na svých účtech minimální rezervy.

²⁸ EUROPEAN CENTRAL BANK. *The European Central Bank : History, role and function* [online]. 2006 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006en.pdf>>. ISBN 92-899-0027-X., str. 85

²⁹ EUROPEAN CENTRAL BANK. *The European Central Bank : History, role and function* [online]. 2006 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006en.pdf>>. ISBN 92-899-0027-X, str. 86.

4.2.3.1 Operace na volném trhu

Operace na volném trhu hrají velmi významnou roli pro řízení úrokových sazeb, řízení bankovní likvidity a signalizaci orientace měnové politiky. Operace na volném trhu se mohou vyskytovat v podobě zpětných transakcí, přímých transakcí, devizových swapů a sběru vkladů s pevným termínem. Tyto operace jsou prováděny národními centrálními bankami, ale iniciovány jsou ECB. Existují čtyři operace na volném trhu:

1. Repo (refinanční) operace jsou prováděny v podobě vyhlašovaných tenderů, které jsou vyhlašovány každý týden v podobě zpětných operací dodávajících likviditu s dobou splatnosti dva týdny. Tento týdenní tender tedy představuje klíčovou proměnnou, jejímž prostřednictvím Eurosystem signalizuje svůj postoj k měnové politice veřejnosti.
2. Dlouhodobější repo operace, které jsou prováděny jako standardní měsíční tendery v podobě zpětných transakcí dodávajících likviditu s dobou splatnosti tři měsíců. Jejich smyslem je vyplnit a zajistit dlouhodobější refinanční potřeby finančního systému.
3. “Vyladovací“ operace jsou prováděny nepravidelně podle potřeby a jejich smyslem je uhlazení dopadů na úrokové sazby v případě neočekávaných šoků v likviditě na peněžním trhu.
4. V eurosystému je možné vydávání dluhových certifikátů a provádět jejich prostřednictvím zpětné a přímé transakce, kdykoliv si přeje přizpůsobit strukturální pozici eurosystému ve vztahu k finančnímu sektoru.

4.2.3.2 Povinné minimální rezervy

Povinné minimální rezervy se vztahují na úvěrové instituce ESCB. Evropská centrální banka však tento nástroj nepoužívá jako primární nástroj monetární politiky. Cílem je stanovení krátkodobých úrokových sazeb na mezibankovním trhu. Všechny subjekty na finančním trhu jsou povinné udržovat minimální rezervy a jsou nuceny využívat krátkodobých nástrojů ECB.

4.2.3.3 Stálé facility

Cílem stálých facilit je poskytování a absorbování jednodenních likvidit přes noc, určovat obecnou orientaci monetární politiky a upravovat jednodenní tržní úrokové sazby. Stále facility spravují jednotlivé národní centrální banky. Protistrany mohou využít mezní zápůjční facilitu a vkladovou facilitu. Mezní zápůjční facilitu znamená, že v dané zemi jsou převáděna aktiva, jejichž úroková sazba přesahuje horní hranici jednodenní tržní úrokové

sazby. Tyto aktiva jsou převáděna ze strany komerčních bank centrálním bankám. U vkladové facility se jedná o spodní hranici jednodenní tržní úrokové sazby, komerční banky provádějí u centrálních bank jednodenní vklady proti způsobilým aktivům.

4.2.4 Nezávislost Evropské centrální banky

Článek 108 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství říká: „Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim touto smlouvou a Statutem ESCB a ECB nesmějí ECB, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů či institucí Společenství, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány a instituce Společenství a vlády členských států se zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů ECB či národních centrálních bank při plnění jejich úkolů.“ Jedná se o zákonnou definici nezávislosti centrální banky podle primárního práva Evropského společenství.

Nezávislost dělíme na:

- nezávislost institucionální – ECB nesmí požadovat ani přijímat pokyny od orgánů Společenství, vlád členských států nebo jiného orgánu; orgány společenství musí tento princip respektovat a neusilovat o ovlivňování ECB
- nezávislost osobní - způsob jmenování členů orgánů ECB s rozhodovacími pravomocemi nebo národní centrální banky nesmí zavdávat pochybnost, že takto jmenovaný člen nebude požadovat nebo přijímat pokyny od orgánů Společenství, od žádné vlády členského státu nebo od jakéhokoli jiného orgánu; veškeré orgány tento princip musí respektovat
- nezávislost finanční – jedná se o zákaz financování centrální banky z rozpočtu státu či EU a centrální banka nesmí sanovat rozpočet EU nebo členského státu
- nezávislost věcná - centrální banka je autonomním orgánem pro stanovování a provádění měnové politiky
- nezávislost rozpočtová – jedná se o vztah státních orgánů k hospodaření a k rozpočtu centrální banky, včetně auditu hospodaření banky³⁰

³⁰ SAGIT. *Nezávislost centrální banky* [online]. 2008 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_162.htm>.

4.3 Platební styk

4.3.1 SEPA

SEPA (Single Euro Payment Area) je jednotný standard bankovní platby v eurech v rámci Evropské unie. Tento systém jednoduše a za stejné poplatky umožňuje platby mezi jednotlivými státy Evropské unie. SEPA je jedním z nejdůležitějších prostředků pro plnou finanční integraci. Evropská komise si pod tímto pojmem představuje „integrovaný trh služeb platebního styku, který se vyznačuje účinnou konkurencí a na kterém v rámci eurozóny není rozdíl mezi přeshraničními a vnitrostátními platbami“. Cílem by mělo být provádění bezhotovostních plateb v eurozóně pomocí jednotného souboru platebních nástrojů. Největší výhodou by bylo snížení nákladů na přeshraniční platby až o 90%. Nákladem poté budou investice na zavedení jednotného systému.

Přípravou SEPA je pověřena Evropská rada pro platební styk v Evropské unii a v České republice je pověřena Česká bankovní asociace. SEPA budou moci využívat obyvatelé, podniky a orgány státní správy v EU jako převodního nástroje nebo nástroj přímého inkasa. Od roku 2008 musí být SEPA produkty k dispozici a samotné zavedení SEPA do provozu je naplánováno na rok 2010. Zavedení tohoto systému bude stát na principu samoregulace.

V České republice 28. ledna 2008 byla provedena první SEPA platba, k bezhotovostnímu platebnímu styku se připojily tři bankovní domy, a to Česká spořitelna, ČSOB a UniCredit Bank. Tyto tři banky otevřely dveře do jednotné oblasti pro realizaci plateb v eurech.

4.3.2 TARGET

Hlavní výzvou pro Českou národní banku v oblasti bezhotovostního platebního styku bude přechod všech platebních systémů na systém TARGET, což bude znamenat adaptaci CERTIS a propojení se systémem SWIFT.

TARGET (transevropský automatizovaný systém zúčtování plateb v reálném čase) je systémem zúčtování jednotlivých plateb v reálném čase pro euro. TARGET se skládá z národních systémů RTGS, platebního mechanismu ECB a systému propojení. Systémy RTGS se mohou k TARGETu připojit prostřednictvím systému propojení nebo

prostřednictvím dvoustranného spojení.³¹ Používá se k vypořádání operací centrálních bank pro eurové mezibankovní převody velkých objemů a pro další platby v eurech. Zajišťuje okamžité vypořádání, zpracování v penězích centrálních bank a bezhotovostní neodvolatelnost transakce.

Ode dne vstupu České republiky do eurozóny bude účast ČNB v systému TARGET povinná, optimální by bylo napojení na systém TARGET v předstihu. Mělo by se jednat o bezpečný a spolehlivý mechanismus na bázi RTGS pro vypořádání plateb v eurech a měl by zvyšovat efektivnost přeshraničního platebního styku v eurech. Dalším cílem je zajistit hladké fungování měnové politiky ECB a podpořit integraci eurového peněžního trhu.

4.3.3 CERTIS

Tento systém je v České republice jediný, který zpracovává mezibankovní platby v českých korunách. Jde o brutto vypořádání v reálném čase (RTGS). Každý účastník v systému CERTIS je identifikován kódem banky, který je povinnou součástí každé transakce. Vznik a provozování platebního systému CERTIS, práva a povinnosti účastníků vyplývají ze zákona o platebním styku. Účty pro mezibankovní platební styk jsou vedeny na základě smluv o účtech uzavřených s účastníky podle Obchodního zákoníku. Tyto smlouvy stanoví pro všechny účastníky jednotné standardy i právní a technické podmínky pro vedení účtů a pro předávání a zpracování dat mezibankovního platebního styku. V systému CERTIS dochází k hotovostnímu vypořádání obchodů s cennými papíry v českých korunách.

Po vstupu do eurozóny budou platby prováděny buď v systému TARGET nebo v systému CERTIS (maximálně však 4 roky po zavedení eura). Je nutno zabezpečit automatizované propojení obou systémů, aby byl zajištěn flexibilní přenos dostatečného objemu prostředků sloužící k vypořádání plateb mezi CERTIS a TARGET.

4.3.4 SWIFT

Platební systém SWIFT slouží zejména k mezinárodnímu platebnímu styku. Jde o počítačově řízený systém pro dálkový přenos dat mezi bankami a finančními institucemi. Jde o nezávislou společnost vlastněnou institucí La Hulpe v Belgii a byla založena evropskými a severoamerickými bankami v roce 1973. Výhodou systému SWIFT je rychlá komunikace

³¹ ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 30. prosince 2005 o transevropském expresním automatizovaném systému zúčtování plateb v reálném čase (TARGET)* [online]. 2006 [cit. 2008-03-27]. Dostupný z WWW: < http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/1_01820060123cs00010017.pdf>.

mezi bankami a finančními institucemi, zvýšení produktivity při zpracování finančních informací, dále dochází ke snížení nákladů na přenos informací a zvýšení bezpečnosti při přenosu informací.

5 Jednotlivé úkoly ostatních centrálních bank v hospodářské a měnové unii

5.1 Portugalsko

Portugalská republika se rozkládá na 92 082 km² (včetně Madeiry a Azorských ostrovů) a má 10 084 000 obyvatel různých národností, a to Portugalců, přistěhovalců z Kapverdských ostrovů, Guineje Bissau, Angoly či Mosambiku, dále zde žijí Brazilci, Moldavané atd. Hlavním městem je Lisabon. Portugalsko je dnes parlamentní republikou, která vznikla po pádu Salazarova režimu v roce 1974.

5.1.1 Ekonomika Portugalska

V roce 1975 byla v Portugalsku radikální ekonomická transformace, docházelo ke zestátnění výnosů z významných odvětví národního hospodářství. Tyto výnosy ovlivnily banky, pojišťovací společnosti, ropné rafinerie, dopravní sektor, ocelářství a nakonec i soukromé vlastnictví průmyslového monopolu Companhia União Fabril. Zemědělská reforma vedla ke stimulaci zemědělské produkce, vláda snížila ceny umělého hnojiva zemědělcům a malým a středním farmářům. Zestátnění a zemědělská reforma se setkaly jen s malým účinkem, proto byl Radou Ministrů v roce 1975 schválen záchranný plán. Program zahrnoval podporu mezd, dovozní kontroly a zmenšení dotací na spotřebním zboží.

Rizikem pro vstup Portugalska do Evropského hospodářského společenství byla tedy jeho zaostalost, nerozvinutost a vysoce zemědělský charakter hospodářství. Vstup byl ale ovlivněn i malou rozlohou státu a poměrně nekonkurenční hrozbou pro ostatní státy Evropského hospodářského společenství. Po prvních svobodných volbách v roce 1977 Portugalsko požádalo o vstup do Evropského hospodářského společenství. Cílem portugalských politiků bylo zakotvit v demokratickém světě, neboť Salazarův režim byl krajně levicový a byl důvod se obávat komunistického puče.

Portugalsko přistoupilo v roce 1986 spolu se Španělskem. V tomto roce došlo k výrazným ekonomickým změnám stejně jako tomu bylo v roce 2004 v České republice. Přijetí Portugalska do Evropského hospodářského společenství mělo za výsledek zvýšení růstu HDP a snížení nezaměstnanosti. Finance ze strukturálních fondů byly především využity

na zlepšení průmyslových struktur, krytí investičních projektů, rozvoj infrastruktury či modernizace v zemědělství a rybolovu.³²

Po vstupu do Evropského hospodářského společenství musela být neúčinná ekonomika transformována. Státní zásahy byly redukovány, fyzická infrastruktura zmodernizovaná. Privatizace počala v roce 1989 s podílem HDP pro nefinanční veřejné podniky zredukovány z 17,9% až na 10,7% do roku 1991. V roce 1992 byla zprivatizovaná Portugalská banka, pojišťovací společnosti a Petrogal – státní ropná společnost. Vláda odhadovala že zprivatizované společnosti budou reprezentovat polovinu akciové tržní hodnoty obchodních společností do konce roku 1994. V letech 1996 – 1997 byla privatizace posílená o další významné podniky jako portugalský Telecom, Electricidade de Portugal či společnost Compor (velký vývozce cementu). Banky se začaly rozrůstat a provádět zámořské operace. Vyvrcholení největšího portugalského pokroku byl vstup do Evropské měnové unie v roce 1999. Do roku 1999 používala země měnovou jednotku escudo, od 1. ledna 1999 bylo zavedeno bezhotovostní euro a 1. ledna 2002 bylo zavedeno do oběhu i hotovostní euro.

V letech 1990 – 2000 byla portugalská ekonomika značně nad průměrem Evropské unie. V roce 2002 a 2003 se poprvé za deset let dostala pod průměr eurozóny, jelikož vnější deficit (ve vztahu k HDP) byl největší mezi industrializovanými zeměmi a křivka nezaměstnanosti se ostře zvýšila.

5.1.2 Základní makroekonomické údaje od roku 2002

Tabulka 4: Portugalsko: Základní makroekonomické údaje od roku 2002

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tempo růstu HDP (%)	0,8	-0,8	1,5	0,9	1,3	1,9
HDP na 1 obyvatele v PPS v €	77,3	77,0	74,9	75,5	74,6	74,1
Míra inflace (v %)	3,7	3,3	2,5	2,1	3,0	2,3
Míra nezaměstnanosti	5,0	6,3	6,7	7,6	7,7	8,0

Zdroj: EUROSTAT

V současné době portugalské *zemědělství* zaostává a je nejméně efektivní v Evropské unii. Jeho podíl na tvorbě HDP se neustále snižuje, tvoří 2,8%. Vstup Portugalska do Evropské unie znamenal obrovský přínos, ale v oblasti zemědělství nikoliv, spíše můžeme hovořit o velkých transformačních problémech. Snížil se počet zaměstnanců v zemědělství, klesly ceny zemědělské produkce a docházelo k vyliďňování agrárního vnitrozemí. Většina

³² EUROSOP. *Portugalsko* [online]. 2006-2007 [cit. 2008-01-23]. Dostupný z WWW:

<<http://www.euroskop.cz/43571/120317/clanek/portugalsko/ekonomika/>>.

území Portugalska je v současné době nevhodné pro zemědělství. Pozitivem vstupu do Evropské unie je zvýšení produktivity práce až o 70% a nárůst produkce. Problémem naopak je zranitelnost portugalského zemědělského trhu, kdy často výrobky musí být prodávány v ceně pod výrobními náklady. Podpora z fondů EU směřuje k řemeslné výrobě, pěstování tradičních domácích produktů, k agroturistice či ochraně životního prostředí. V rybolovu zaujímá Portugalsko předposlední místo.

Průmysl se soustřeďuje v Portugalsku do severní části země, především do okolí Porta a Lisabonu. Průmysl, stavebnictví a energetika tvoří více jak čtvrtinu HDP. Průmysl v posledním desetiletí prošel restrukturalizací, dochází k postupnému zlepšování zejména v oblasti automobilového průmyslu. V poslední době dochází k prohlubování problémů v textilním, obuvnickém či sklářském průmyslu. Dochází k uzavírání těchto podniků a prohlubování nezaměstnanosti.

Sektor *služeb* zaznamenal nejvýznamnější změny a nejdynamičtější vývoj od doby vstupu Portugalska do EHS. Tento sektor zaujímá největší pozici, podíl na HDP byl v roce 2006 72,4% a zaměstnával 57% obyvatel. Tento příznivý vývoj zvyšuje aktivní bilanci služeb. Největší podíl na HDP v sektoru služeb má zejména turistika (8% HDP).

V oblasti *infrastruktury* patří Portugalsko spolu s Řeckem k nejméně rozvinutým zemím, financování infrastruktury jde převážně z prostředků EU. Dotacemi by se měly zlepšit komunikace, doprava a bankovníctví. Dalším problémem je, že je Portugalsko zcela závislé na dovozu energetických surovin, především ropy a zemního plynu. Má největší závislost na energetických zdrojích ze všech států EU.³³

5.1.3 Kompetence Banco de Portugal

Historie centrální banky Portugalska ukazuje, jak se jeho funkce a povinnosti změnily v průběhu let za účelem plnění potřeb ekonomiky a společnosti.

Portugalská centrální banka je dnes součástí ESCB, operuje v mezinárodním a ve většině případů, v evropském prostředí, označovaného jako Hospodářská a měnová unie (HMU). HMU, jehož třetí stupeň začal 1. ledna 1999, naznačuje jednotlivou měnovou

³³ BUSINESSINFO. *Portugalsko: Ekonomická charakteristika země* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/portugalsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000793/#sec2>>.

politiku, hlavní rysy jednotné měny euro a vytvoření ECB a ESCB. Toto mezinárodní prostředí je také charakterizované zvýšenou spoluprací.

Centrální banka se navíc účastní aktivit několika mezinárodních organizací, zajišťující mezinárodní reprezentaci Portugalské republiky.

Podle zákona se sledují cíle a účastní se plnění úkolů svěřených ESCB. V současnosti podle Smlouvy o Evropské unii je jasné, že nejdůležitější střednědobý cíl centrální banky je zabezpečení cenové stability, tzn. údržba kupní síly měny. Ekonomové a političtí činitelé obecně věří, že existence stabilního makroekonomického rámce je nezbytný požadavek pro doložitelný ekonomický růst. Cenová stabilita je definovaná rok co rok zvýšením harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) pro eurozónu pod 2%. Cenová stabilita má být udržovaná ve střednědobém horizontu. Nesmí být přijato žádné opatření, které by narušovalo jednak tento cíl a jednak udržitelný a trvalý růst.

Dalším důležitým úkolem je učinit opatření pro stabilitu domácího finančního systému a vykonávání funkce půjčovatele poslední instance. Tento cíl je dosažitelný skrz dohled nad úvěrovými institucemi a finančními společnostmi. Finanční stabilita je také základní podmínkou pro budování důvěry veřejnosti a garantuje solventní systém úvěrových institucí a finančních společností. Centrální banka zpřístupňuje veřejnosti seznam úvěrových institucí a finančních společností. Konkrétní instrukce adresované jednotlivým finančním institucím mohou být konzultovány pomocí SIBAP (Sistema de Instruções do Banco de Portugal).

Banka má právo vydávat bankovky, které budou zákonným platidlem a zúčtovací jednotkou a dají do oběhu kovové mince, ačkoli ECB má exkluzivní právo na vydávání bankovek. Tato funkce může být kombinována s dalším ustanovením, že má být dohlíženo na hladké platební operace a režimy, a to sice v rozsahu účasti v ESCB. Navíc má banka řídit zahraniční aktiva země a působit jako zprostředkovatel v mezinárodních peněžních vztazích státu, radit vládě v oblasti ekonomických a finančních otázek, zabezpečit devizy a platební bilanci, zejména ve vztahu k ECB.

Dalším úkolem, kterým je pověřená portugalská centrální banka, je příprava, analýza a publikace peněžních, finančních, směnárenských statistik a statistik platební bilance. Služby také poskytuje vládě, komerčním bankám a dalším finančním společnostem. Vede účet

Ministerstvu financí, spravuje oficiální devizové rezervy a reprezentuje portugalskou vládu ve finančních otázkách.³⁴

5.2 *Řecko*

Řecká republika se rozkládá na 131 940 km² a má 10 645 000 obyvatel. V Řecku žijí především obyvatelé řecké národnosti a oficiálně není evidována žádná národnostní skupina. Přesto v Řecku žijí menšiny turkického, pomackého a romského původu. Odhaduje se, že v zemi žije přes milion imigrantů z Albánie, Bulharska, Asie a Afriky. Hlavním městem Řecké republiky jsou Athény. Řecko je republikou a unitárním státem, který je členěn na 51 prefektur. Úředním jazykem je řečtina.

5.2.1 Ekonomika Řecka

Vývoj moderní řecké ekonomiky začal koncem 19. a začátkem 20. století přijetím sociálního a průmyslového zákonodárství, ochranných cel a vytvořením prvních průmyslových podniků. Průmysl se na přelomu století skládal z potravinářského průmyslu, stavby lodí, textilního průmyslu a výroby jednoduchého spotřebního zboží. Řecká ekonomika je se západní Evropou srovnávána na základě životní úrovně.

Řecko dosáhlo vysokého tempa růstu na začátku 50. let zásluhou velkých zahraničních investic. Po skončení řecké občanské války v roce 1949 zhruba do poloviny 70. let 20. století bylo Řecko druhé v tempu ekonomického růstu (po Japonsku), což mělo za následek právě zlepšení životní úrovně. V polovině 70. let pokleslo tempo růstu HDP, investiční koeficient produktivity i skutečné mzdové náklady a ceny nafty stoupaly. Řecko vstoupilo 1.1.1981 do Evropského hospodářského společenství a ještě téhož roku byly zrušeny ochranné hranice. Kohezní fondy přispěly do rychlého venkovského rozvoje a v roce 1989 Řecko patřilo ke skupině pokročilých ekonomik.

Vláda prováděla expanzivní politiku, inflace se postupně zvyšovala a způsobovala problémy při dosahování rovnováhy platební bilance. Rostoucí veřejné deficity byly financované půjčkami. V říjnu roku 1985 bylo Řecko podpořeno 1,7 mld. ECU půjčkou z Evropského hospodářského společenství. Neúčinný veřejný sektor a nadměrný deficit způsobilo další navýšení vládních půjček, do konce roku vládní dluh překročil 100% HDP.

³⁴ BANCO DE PORTUGAL. *The Bank* [online]. 2001-2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <http://www.bportugal.pt/default_e.htm>.

Jelikož se Řecko stále spoléhalo na cizí zdroj financování, zvýšil se zahraniční veřejný dluh na 32 mld. \$ na konci roku 1998. Poté se snažilo redukovat rozpočtový deficit a míru inflace za účelem vytvoření předpokladů pro vstup do hospodářské a měnové unie.

V květnu roku 1994 řecká banka úspěšně zvládla měnovou krizi způsobenou omezením krátkodobých pohybů kapitálu. Banka prováděla spekulativní „útoky“ na řeckou drachmu napínáním měnové politiky a dramaticky zvyšovala úrokové sazby. Za několik dní se tak zvýšily úrokové sazby na 180% své původní hodnoty. Za dva měsíce se ale sazby vrátily na svoji původní úroveň. Podobná krize nastala ještě v roce 1997.

Jeden z největších úspěchů řecké ekonomiky bylo snížení inflace. Po více než 20 let se řecká inflace pohybovala velmi vysoko, vyvrcholení bylo v roce 1992, kdy inflace dosáhla 23%. Kombinace fiskálního upevnění, mzdové regulace a silné drachmy mělo za následek snížení vysoké inflace, a to až na úroveň 2% v roce 1999. V úrokových sazbách se udělal velký pokrok v letech 1997 – 1999, kdy úrokové sazby klesaly podle inflace a podle zbytku eurozóny. V roce 2001 se Řecko připojilo k hospodářské a měnové unii (eurozóně). Politika úrokových sazeb je nyní v rukou ECB.

Díky stabilnějšímu makroekonomickému rámci a nižším úrokovým sazbám se tempo růstu ekonomiky zvýšilo. Řecká ekonomika sílila od roku 1994 a byla nad průměrem EU 25 od roku 1996. Investovalo se především do infrastruktury, která byl nutná pro olympijské hry v Athénách konané v roce 2004. Důsledkem bylo zvýšení reálných příjmů z 85% průměru EU v roce 1997 na 97% v roce 2006.

V roce 2004 Eurostat odhalil, že rozpočtové statistiky, na základě kterých vstoupilo Řecko do hospodářské a měnové unie, byly zfalšované předchozí vládou. Nicméně podle revidovaných čísel vypočítaných podle jiné metodologie v době vstupu do eurozóny byla kritéria pro vstup vyhovující.

Nyní je ekonomický výkon uspokojující, existují však dvě výzvy pro politické činitele:

- vyhnout se ekonomickému poklesu po nadšení z olympijských her a snížit podpory farmářům z Evropské unie
- provést reformu v oblasti sociálního zabezpečení, prosperity a pracovního trhu, měla by se snížit vysoká venkovská nezaměstnanost, podpořit růst a hospodářskou stabilitu

Mezi další výzvy Řecko řadí další privatizaci veřejného sektoru, celkovou reformu daňového systému a redukci byrokratické neúčinnosti. Klíčovou záležitostí přesto zůstává

zmenšení fiskálního deficitu na cíl eurozóny, tzn. 3% z HDP. Evropská unie dala Řecku dva roky jako krajní lhůtu (rozpočty z 2005 a 2006), aby daly do pořádku deficit tak, aby byl ve shodě s kritérii Evropské unie, tzn. pod 3%. V roce 2005 byl ještě veřejný deficit ve výši 5,5%, avšak v roce 2006 konečně klesl pod 3%. Postup pro snižování veřejného deficitu oficiálně skončil 5. června 2007.³⁵

5.2.2 Základní makroekonomické ukazatele od roku 2001

Tabulka 5: Řecko: Základní makroekonomické ukazatele od roku 2002

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tempo růstu HDP (%)	3,9	5,0	4,6	3,8	4,2	4,0
HDP na hlavu v PPS v €	91,1	92,4	94,0	96,3	97,4	98,6
Míra inflace (v %)	3,9	3,4	3,0	3,5	3,3	3,0
Míra nezaměstnanosti	10,3	9,7	10,5	9,8	8,9	8,1

Zdroj: EUROSTAT

V roce 2006 bylo *zemědělství, rybolov a lesnictví* třetí v podílu na HDP, tedy tvořilo 3,55% HDP. Dlouhodobá vývojová tendence je však klesající. Řecko je poměrně hornatá země a orná půda zaujímá 36% plochy. Určité části území jsou využívány jako pastviny pro kozy a ovce, na orné půdě se nejvíce pěstují obiloviny, ovoce, zelenina, průmyslové plodiny a jedlé olivy. Dále je Řecko soběstačné v pěstování vína, tabáku a rýže. Produktivita práce je na nízké úrovni, což je dáno vysokým počtem malých hospodářství a rozdrobeností půdy. Hlavní zemědělské oblasti jsou Boiótie, Thessálie, centrální a východní Makedonie a Thrákie. V živočišné výrobě je nejdůležitější chov hovězího dobytka, ovcí a koz. Od roku 2004 byla zavedena nová společná zemědělská politika, kdy Řekové počítají s vyššími dotacemi na produkci nových, perspektivnějších a kvalitnějších plodin.

Průmysl je v Řecku rozmístěn nerovnoměrně, a to nejvíce v okolí řeckých přístavů Pireus, Soluň, Patra či Volos. Mezi nejrozvinutější průmysl je považován petrochemický, potravinářský, tabákový, obuvnický, textilní či metalurgický. Textilní a obuvnický průmysl je stejně jako v Portugalsku v úpadku, a to zejména díky dovozu levného zboží z Asie. Ve stavebnictví je situace složitá. Rozmach pokračuje u velkých firem, které provádějí výstavbu silnic a dálnic či metra, v útlumu jsou však menší stavební firmy. Sekundární sféra měla v roce 2006 podíl 20,67% HDP.

³⁵ WIKIPEDIA. *Economy of Greece* [online]. 2008 [cit. 2008-01-31]. Dostupný z WWW:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Greece>

Služby mají opět největší podíl na HDP, a to 75,78% HDP. Mezi nejdůležitější oblasti v sektoru služeb patří cestovní ruch, velkoobchody a maloobchody, doprava, skladování a komunikace, finanční služby, správa a pronájem nemovitého majetku, veřejná správa a sociální pojištění, vzdělání, sociální péče či společensky prospěšné služby.

Infrastruktura v Řecku je poměrně rozvinutá. S ohledem na členitost Řecka se zde vyskytuje 38 letišť a největší letecké společnosti jsou Olympic Airlines a Aegean Airlines. Mezi další dopravy řadíme silniční, železniční a také námořní, která patří k nejdůležitějším sektorům řecké ekonomiky. Příjmy z námořní dopravy se pohybují okolo 3,5% HDP.

5.2.3 Kompetence Bank of Greece

Řecká banka je centrální banka země. Byla ustanovená 15. září 1927 Ženevským protokolem, pár let po první světové válce a po pohromě v Malé Asii. Po 75 letech jeho existence má banka 15 guvernérů a 26 zástupců guvernérů. Banka začala svoje operace provádět 14. května 1928, pod prvním guvernérem Alexandros Diomidis. V čele s guvernérem Nicholasse C. Garganasem se stala banka členem Evropského systému centrálních bank.

Řecká banka převzala emisní privilegia od Národní banky Řecka a až do uvedení eurobankovek a euromincí vydávala bankovky a mince řecké měny drachmy, které obíhaly jako zákonné platidlo v Řecku. Tiskárna řecké banky (IETA) začala s emisí v roce 1947, v té době pouze tiskem papírových bankovek. IETA začala razit mince jménem řeckého státu v roce 1971, zatímco zvláštní (zkušební) vydání mincí bylo uvedené do běhu v roce 1978. Jakmile Řecko vstoupilo do eurozóny, je banka nedílnou součástí eurosystému a jeho guvernér se účastní Řídící rady ECB, která má výlučné právo k vydávání bankovek ve všech zemích, které přijaly jednotnou evropskou měnu. 28. února 2002, bankovky a mince drachmy přestaly platit jako zákonné platidlo a byly nahrazené eurobankovkami a euromincemi. Euromince mají jednu národní a jednu evropskou stranu.³⁶

Mezi hlavní úkoly, které jsou definované ve Statutu řecké centrální banky, patří:

- dohled nad úvěrovými institucemi a dalšími podniky a institucemi z finančního sektoru

³⁶ BANK OF GREECE. *The Bank of Greece* [online]. 1999-2007 [cit. 2008-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankofgreece.gr/en/bank/>>.

- podpora a dohled na hladké operace platebního styku, obchodování, zúčtování cenných papírů
- působit jako pokladník a finanční agent pro vládu

Podle článku 5 Statutu ESCB a ECB řecká centrální banka musí sbírat nezbytné statistické informace a data od vnitrostátních orgánů nebo od hospodářských subjektů. Důvodem takto poskytovaných dat a informací je harmonizace pravidel a postupů, kterými se řídí shromažďování a šíření statistických údajů v oblastech její působnosti.

Od přijetí eura v Řecku již nebude centrální banka vykonávat:

- vymezení a implementace monetární politiky, koncept monetární politiky zahrnuje úvěrovou politiku
- provádění politiky směnného kurzu drachmy a ostatních měn
- držení cizích oficiálních rezerv, skládající se z cizí výměny a zlatých rezerv řecké centrální banky, provádění devizových operací
- výhradní právo vydávání bankovek a mincí

Od roku 2001 může řecká centrální banka vydávat bankovky, které měly postavení zákonného platidla v souladu se zajištěním čl. 106 zakládající Smlouvy o Evropském hospodářském společenství a čl. 16 statutu ESCB, tzn. eurobankovky a euromince vydává ECB spolu s národními centrálními bankami. Takto vydané bankovky a mince jsou jediným zákonným platidlem. Dále se řecká centrální banka může účastnit mezinárodních měnových a hospodářských institucí, předmět účasti ale musí projít schválením ECB.

Jako ve všech ostatních státech, primární cíl řecké centrální banky je zabezpečení cenové stability. Aby nebyl dotčen tento cíl, banka podporuje také hlavní ekonomickou vládní politiku.

Dalším úkolem řecké centrální banky je předkládat Radě ministrů výroční zprávu o monetární politice předchozího a běžného roku. Během roku předkládá doplňkovou zprávu o měnových vývojových trendech a monetární politice. Dále musí řecká banka o plnění povinností podávat zprávy Evropské centrální bance.³⁷

³⁷ BANK OF GREECE. *Statute of the Bank of Greece* [online]. 2000 [cit. 2008-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankofgreece.gr/en/bank/pdf/Statute.pdf>>, art. 2

5.3 Spolková republika Německo

Spolková republika Německo má rozlohu 357 021 km² a má 82 431 390 obyvatel. Národnostní složení je poměrně jednotné, z 91,5% Němci, 2,4% Turci a 6,1% ostatní. Spolková republika Německo je federativní republika, dělí se na 16 spolkových zemí a hlavním městem je Berlín.

5.3.1 Ekonomika Spolkové republiky Německo

Německá ekonomika se považuje za třetí největší světovou ekonomiku v podmínkách směnného kurzu dolaru, je také na pátém místě v rovnováze parity kupní síly (PPP), zároveň je největší ekonomikou v Evropě. Ačkoli nedávný ekonomický výkon byl dynamický, kvůli silnému světovému hospodářství se německá ekonomika vyznačuje domácími strukturálními problémy a pokračujícími potížemi z dob východního komunistického Německa. Konkurence a svobodné podnikání jsou podporovány vládní politikou. Stát zasahuje do ekonomiky dotacemi k vybraným sektorům a částečnému strategickému vlastnictví podniků.

Německá ekonomika je silně proexportně orientovaná, export v účetnictví zaujímá více než jednu třetinu národního výstupu. Důsledkem toho byly exporty klíčovým prvkem německé makroekonomické expanze. Německo je silným zastáncem bližší evropské ekonomické a politické integrace, jeho ekonomická a komerční politika se zvětšuje díky dohodám mezi členy Evropské unie a mezi legislativou jednotného trhu Evropské unie. Německo užívá evropskou měnu euro a jeho monetární politika je založená na politice ECB ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu.

Většina zahraničních i německých expertů souhlasí s tím, že v Německu existují domácí strukturální problémy, které by měly být vyřešené. Začátkem roku 2003, vláda odstranila státní kontrolu na trhu pracovních sil, aby se snížila vysoká nezaměstnanost. Důsledkem toho klesl v západním Německu nezaměstnanostní poměr až na 7,3% v srpnu 2007. Situace v postkomunistickém východním Německu zůstává problematická, nezaměstnanost dosahuje 14,7%. Celkové procento nezaměstnaných bylo 8,8%. Další problémy, které jsou stanovené vládními liniemi, jsou vysoké náklady na pracovní sílu (krom mezd) a byrokratické předpisy, které zatěžují obchody a začínající nové obchody.

Nicméně, proexportně orientovaná ekonomika je vedena extrémně dobře. Exportní růst v roce 2007 je odhadnut na 9%, zdůrazňující německou roli jako největšího světového

vývozců. Růst HDP v roce 2006 byl 2,7% a předpověď je udržet jeho sílu v následujících letech.

Problém může být viděný v oslabeném vnitřním trhu, nejvíce tomu tak bylo v době stagnování mezd před více než deseti lety. Německo financuje znovusjednocení vnitřního trhu. Podle Federálního statistického úřadu Německa, průměrný čistý příjem po odečtení spotřebitelských cen poklesl na 2% mezi roky 1991 a 2005.³⁸

5.3.2 Základní makroekonomické ukazatele od roku 2001

Tabulka 6: Spolková republika Německo: Základní makroekonomické ukazatele od roku 2002

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tempo růstu HDP (%)	0,0	-0,2	1,1	0,8	2,9	2,5
HDP na hlavu v PPS v €	128,9	124,7	126,1	126,8	126,0	124,8
Míra inflace (v %)	1,4	1,0	1,8	1,9	1,8	2,3
Míra nezaměstnanosti	8,4	9,3	9,7	10,7	9,8	8,4

Zdroj: EUROSTAT

Zemědělství, lesnictví a rybářství zaujímá nejmenší podíl na HDP, tzn. 0,96% HDP. I v současné době připadá nejmenší podíl na zaměstnaných lidech v zemědělství (3,17%). V současné době připadá na 47% na užitnou zemědělskou plochu a 30% na lesy. Současný trend je ale takový, že dochází k redukci zemědělských ploch. Politika na udržitelný rozvoj venkova se snaží tuto redukci zmírnit. Největší podíl na zemědělství má rostlinná produkce, pěstují se zejména obiloviny, řepka olejná, cukrová řepa, brambory, ovoce, zelenina, vinná réva, slunečnice či chmel. Z živočišné produkce jde zejména o produkci vepřového masa, mléka a vajec.

Průmysl představuje nejdůležitější sektor ve Spolkové republice Německo. Průmysl zahrnuje zpracovatelský průmysl, hornictví, energetická infrastruktura a stavebnictví. Jeho podíl se ale neustále snižuje ve prospěch služeb. Mezi zpracovatelský průmysl řadíme v Německu automobilový průmysl, strojírenství, elektrotechnický a chemický průmysl, potravinářský, textilní a papírenský aj. Za nejdůležitější průmysl se však považuje automobilový průmysl, který zaměstnává 770 000 pracovníků a obrát se pohybuje okolo 230 mld. euro.

³⁸ WIKIPEDIA. *Economy of Germany* [online]. 2008 [cit. 2008-02-04]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Germany>.

Sektor *služeb* se člení na distribuční služby (maloobchod, velkoobchod, přeprava a komunikační služby), služby podnikům (finanční služby, leasing), osobní služby (pohostinství a služby pro domácnost) a sociální služby (služby státu a soukromé služby). Podíl služeb na HDP i na zaměstnanosti je 70%. Sektor služeb v Německu bychom mohli označit „motorem“ hospodářského růstu a zaměstnanosti a zároveň jsou vytvářena nová pracovní místa. Největší rozmach mají v současné době finanční služby a osobní služby. Meziročně tento sektor zaznamenává rostoucí tendenci. Strategie dalšího rozvoje služeb stojí na třech principech, a to na Private Public Partnership, rozvoj vnitřního trhu Evropské unie, volný pohyb služeb a nakonec na inovacích a standardizacích spolu se vznikem službových clusterů a rozvojem certifikačních služeb.

V oblasti *infrastruktury* byly zaregistrovány v roce 2006 kvalitativní problémy, především mobilita zboží a osob, bezpečnost na silnicích i v letecké dopravě. V současnosti probíhá komunikace s Českou republikou o dálniční dopravě. Do budoucna má Spolková republika Německo vypracované plány týkající se obchvatů, investičních potřeb na železniční tratě, dobudování říční dopravní cesty aj. Jako velmi významný projekt bych zdůraznila právě projekt Partnerství veřejné a soukromé sféry.³⁹

5.3.3 Kompetence Deutsche Bundesbank

Deutsche Bundesbank je centrální bankou Spolkové republiky Německo. Sídlo má ve Frankfurtu nad Mohanem, zahrnuje devět regionálních kanceláří a 47 větví po celém Německu. Banka využívá tuto síť k vykonávání operací v oblasti uzavírání půjček, zásobě peněz, bezhotovostním platbám a bankovnímu dohledu. Od roku 1999 se banka stala součástí eurosystému a sdílí odpovědnosti a povinnosti s dalšími národními centrálními bankami a ECB pro jednotnou měnu euro. Výkonný orgán Bundesbanky má osm členů (od roku 2009 jich bude pouze šest). Polovina jejich členů je jmenována federální vládou a polovina německým parlamentem. Bundesbanka je nezávislá na federální vládě.

Prvořadým cílem je zabezpečit cenovou stabilitu a stabilní finanční systém. Spolehlivá a pevná měna je nejen výhodou v ekonomice, ale také problémem především široké veřejnosti. Otmar Emminger, bývalý prezident Deutsche Bundesbank, vhodně řekl, že "cenová stabilita není všechno, ale bez cenové stability všechno je nic." Stabilizační politika Bundesbanky se

³⁹ BUSINESSINFO. *Německo: Ekonomická charakteristika země* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-02-02].

Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/nemecko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000636/#sec2>>.

spoléhá na podporu hospodářské, fiskální a mzdové politiky. Mimo monetární politiky Bundesbanka má na starosti:

- finanční a měnový systém
- bankovní dozor
- platební styk
- pokladní management

Dále k těmto obchodním činnostem je centrální banka zodpovědná za správu rezervních prostředků a různých úkolů v oblasti statistik a vládního finančního agenta. Radí také federální vládě v oblasti monetární politiky.

Máme dva aspekty, které jsou charakteristické pro obchodní oblast. Za prvé se jedná o účast ve významných evropských a mezinárodních organizacích. Důsledkem této účasti je zapojení do konferencí a dohod vztahující se k měnovému a finančnímu systému. V současné době Bundesbanka expanduje ve všech hlavních obchodních činnostech. Bundesbanka také hraje významnou roli v měnovém politickém rozhodovacím procesu v eurosystému a v mezinárodních debatách o stabilitě systému financování. Druhým aspektem je zapojení do vědy a výzkumu. V roce 2002 bylo založené výzkumné středisko Bundesbanky. Jeho úkolem je zejména zkoumat potenciální dopad monetární politiky, jejích požadavků a efektů na stabilní finanční soustavu.⁴⁰

5.4 Kypr

Republika Kypr má rozlohu 9 250 km² a 784 301 obyvatel. Většina obyvatel je Řeků (77%), dále zde žijí Turci (17%) a ostatní národnostní menšiny. Kypr je republikou a jedná se o unitární stát. Hlavním městem je Nikósie.

5.4.1 Ekonomika Kypru

Ekonomické události na Kypru jsou ovlivněny rozdělením země na jižní oblast řízenou kyperskou vládou a na severní Turecko - kyperskou oblast .

Řecká kyperská ekonomika je prosperující, ale vysoce citlivá k externím otřesům. Podle Mezinárodního měnového fondu je tato ekonomika řazená mezi pokročilé ekonomiky světa. Nevyrovnané tempo růstu v 90. letech odráželo ekonomickou zranitelnost v

⁴⁰ DEUTSCHE BENDESBANK. *50 years of the Deutsche Bundesbank* [online]. 2007 [cit. 2008-03-26].

Dostupný z WWW: <http://www.bundesbank.de/50jahre/50jahre_kurzportrait.en.php>.

nerovnoměrnosti turistického přílivu do země, způsobeného politickou nestabilitou na ostrově a kolísáním ekonomických podmínek v západní Evropě. Od 1. ledna 2008 země vstoupila do eurozóny a přijala euro, monetární politika je diktovaná ECB. Byl stanovený nezrušitelný pevný devizový kurz CYP 0,585274 za EUR 1,00.

Turecko - kyperské hospodářství zaujímá okolo jedné třetiny HDP na hlavu a žije zde jedna pětina obyvatelstva. Protože turecko - kyperský administrativní faktor jen rozpoznává Turecko, vyskytuje se zde problém s cizím financováním, cizí firmy na Kypru váhaly investovat. Ekonomika zůstává silně závislá na zemědělství a státní službě, která společně zaměstnává asi polovinu pracovních sil. Navíc, malá zranitelná ekonomika trpěla, protože turecká lira je zde zákonným platidlem. Pro vyvážení ekonomické stránky Turecko poskytne přímou i nepřímou pomoc cestovnímu ruch, vzdělání, průmyslu, atd.⁴¹

5.4.2 Základní makroekonomické ukazatele od roku 2002

Tabulka 7: Kypr: Základní makroekonomické ukazatele od roku 2002

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tempo růstu HDP (%)	2,1	1,9	4,2	3,9	4,0	4,4
HDP na hlavu v PPS v €	89,6	89,3	90,6	92,7	92,1	92,6
Míra inflace (v %)	2,8	4,0	1,9	2,0	2,2	2,2
Míra nezaměstnanosti	3,6	4,1	4,6	5,2	4,6	3,9

Zdroj: EUROSTAT

Primární sektor se podílí 3,3% na HDP a zaměstnává 3,9% obyvatelstva. *Zemědělství* na Kypru s sebou nese hodně nákladů z důvodu klimatických podmínek a dosažené úrovně hospodářského rozvoje. Dříve byly produkovány geneticky modifikované organismy a produkty, ale s ohledem na pravidla Evropské unie byla takováto výroba omezena. Mezi hlavní plodiny pěstované na Kypru jsou brambory, obilí, citrusy, ovoce, olivy a zelenina. Živočišná výroba se orientuje na chov vepřového dobytka a drůbeže.

Průmysl je na Kypru slabým odvětvím národního hospodářství, podíl na HDP je 18,7% a zaměstnaných lidí v průmyslu je 22,7%. Důvodem slabého průmyslu je nízká konkurenceschopnost na trzích. Vzrůst zaznamenala výroba nekovových minerálních výrobků a chemický průmysl, naopak v útlumu je potravinářský, kožedělný a textilní průmysl. Stavebnictví v posledních letech má vzrůstající tendenci, podíl na tvorbě HDP dosáhl v roce 2006 7,7%. Jeho růst je z důvodu výstavby infrastrukturní sítě, mezi municipální projekty

⁴¹ WIKIPEDIA. *Economy of Cyprus* [online]. 2008 [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Cyprus>.

řadíme silniční a inženýrské sítě, důležitější je např. výstavba letiště Larnace a Pagosu či dokončování nadjezdů v Limassolu.

Na Kypru se ekonomika opírá zejména o sektor služeb, také má největší podíl na tvorbě HDP, a to 78% v roce 2006. Tento sektor zahrnuje služby finanční, pojišťovací, sociální, komunální, hotelové, obchodní či restaurační služby. Ve stejném roce je zaměstnáváno v sektoru služeb 73,4% obyvatel. Základem ekonomického růstu je cestovní ruch (15% HDP) a poté finanční služby.

Doprava a spoje zaměstnávají 7% ekonomicky aktivního obyvatelstva a podílí se 10,1% na tvorbě HDP. Na pozemní dopravě se podílí především silniční a dálniční doprava, poté železniční doprava. Největší podíl na Kypru má však námořní doprava. Po vstupu Kypru do Evropské unie se námořní doprava modernizovala, vybudovaly se nové přístavy, zvýšila se kvalita služeb. Kypr se také účinně napojil na transevropskou síť. Kypr patří mezi přední námořní velmoci. Letecká doprava byla liberalizována dnem přistoupení Kypru do Evropské unie. Hlavním letištěm je Larnaka a menší letiště pro charterové lety je v Pagosu.⁴²

5.4.3 Kompetence Central Bank of Cyprus

Centrální banka Kypru byla založena v roce 1963, krátce na to Kypr získal jeho samostatnost, jako autonomní instituce v souladu s Kyperským zákonem z roku 1963 o centrální bance a významnými články z Ústavy. Dnes je banka řízená kyperským zákonem z roku 2002 - 2007 o centrální bance, který zabezpečuje bankovní nezávislost stejně jako kompatibilitu se Smlouvou o založení Evropského společenství a Statutem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Právní dodatek z března 2007 razil cestu zákonné integrace banky do eurosystému v lednu 2008.

Jeden z primárních cílů centrální banky Kypru je zajistit bezpečný a stabilní systém financování, který by uchoval veřejnou důvěru a podporoval hospodářskou stabilitu a růst. Tento cíl je spojený s udržováním efektivního mechanismu bankovní regulace a dozoru. Pro tento účel centrální banka Kypru dotuje licence na provoz bankovního obchodu a provozuje dozor. Hlavním cílem je minimalizace systémového rizika a uchování stability bankovního systému, aby se udržela veřejná důvěra a ochrana vkladatelů.

⁴² BUSINESSINFO. *Ekonomická charakteristika země Kypr* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/kypr-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001055/>>.

Hlavní funkce kyperské centrální banky zahrnují:

- zavádění monetárních politických rozhodnutí od Evropské centrální banky
- držení a řízení oficiálních mezinárodních rezerv
- dohled na banky
- propagace, regulace a dohled na klidný chod platebních systémů
- ochrana stability systému financování
- správa devizových rezerv
- funkce banky pro vládu aj.

Před vstupem Kypru do Evropské unie v roce 2004, centrální banka začala zintenzivňovat její úsilí směrem k liberalizaci finančního sektoru, což bylo vyžadované jednak ekonomikou stejně jako potřebou sladit kyperské hospodářské systémy s politikou Evropské unie.

Dne 2. května 2005 se kyperská libra zapojila do mechanismu směnných kurzů (ERM II). Standardní flukтуаční rozpětí bylo udržováno v rozmezí +/-15%, ačkoli v praxi libra kolísala uvnitř užšího rozpětí +/-2,25, před vstupem do ERM II.

Dne 1. ledna 2008 se Kypr připojil k eurozóně, byl uskutečněn kyperský cíl stát se plně integrovaným členem Evropské unie. Devizový kurz mezi eurem a kyperskou librou byl stanovený ECOFINem dne 10. července 2007, jinými slovy stejný poměr, v kterém se kyperská libra zapojila do ERM II, tzn. 0,585274 kyperské libry za 1,00 eura.

Politici činitele předpokládají, že jim euro přinese mnoho ekonomických výhod, spotřebitelé jsou skeptičtí a předpokládají zvýšení cen a zvýšení inflace. Přestože Kypr nedosahuje dostatečného HDP na hlavu dle průměru Evropské unie, mají silný ekonomický růst.

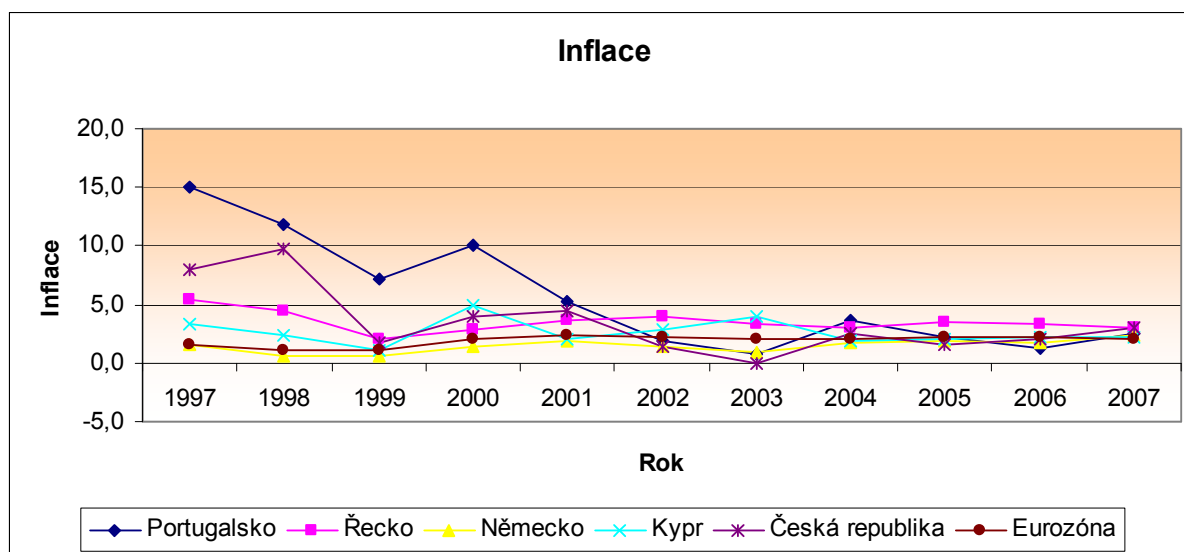
6 Přínosy a náklady spojené s hospodářskou a měnovou unií

Veškeré hodnoty analýzy jsem porovnávala mezi Portugalskem, Řeckem, Kypr, Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a eurozónou jako celkem. Portugalsko a Řecko jsem vybrala z důvodu (dle mého názoru) podobné ekonomické síly jako má Česká republika, Německo jako příklad vyspělejšího státu a Kypr jsem do analýzy začlenila z důvodu nedávného začlenění do eurozóny. Výsledky jsem se snažila porovnat s Českou republikou a vyvodit důsledky zavedení eura do naší ekonomiky a zaznamenat změnu v kompetencích České národní banky.

6.1 Inflace ve vybraných zemích

Inflační cíl stanovený Evropskou centrální bankou je 2%. Podle průměru eurozóny je inflační cíl splňován. Kromě let 1997 – 1999, kdy byla inflace ještě nižší, se pohybuje okolo 2%. Největší inflaci zaznamenalo Portugalsko (15%) v roce 1997, ale inflace měla stále klesající tendence. Od roku 2002 (přijetí hotovostního eura) nemá Portugalsko s mírou inflace větší problémy. Řecko se mírně vychyluje z dlouhodobého inflačního cíle, v posledních 5 letech se inflace drží okolo 3%. Německo si svou inflaci drží velice nízkou a je jeden ze států s nejnižší inflací. Česká republika měla do roku 1999 velice vysokou inflaci, poté došlo ke zlomu a inflace se snížila až na 1,8% a od té doby nedochází k výraznější fluktuaci. Dlouhodobě Česká republika plní konvergenční kritérium cenové stability. Vývoj na Kypru není výrazně skokový, pouze v některých letech dochází k lehkému vychýlení.

Graf 15: Inflace ve vybraných zemích

Zdroj: EUROSTAT

V současnosti panuje obava, že s přijetím eura se budou zvyšovat ceny jednotlivých výrobků a služeb. Ze zkušeností výše uvedených zemí však k takovéto situaci nedošlo. Inflace v těchto státech měla lehce stoupající charakter v roce zavedení bezhotovostního eura a dále pak klesající charakter. Nesmíme zapomínat na to, že inflace v sobě může zahrnovat větší náklady na výrobu či provoz, zaokrouhlování cen, účelové zvýšení cen obchodníky, opatření proti zadlužování státu, zvýšení cenové transparentnosti či eliminace kurzového rizika firem. Dále můžeme zdůraznit snahu České republiky dohonit ekonomickou úroveň a životní standard jiných států eurozóny jako příčinu zvýšení inflace. Zvyšující se inflace tudíž není hlavním důsledkem zavedení eura jako zákonného platidla.

Kompetence České národní banky se po vstupu do eurozóny změní. Už nebude strážcem cenové stability jako tomu bylo doposud, tato odpovědnost se přenesla na Evropskou centrální banku. Nebude ani moci nastavovat a ovlivňovat klíčové úrokové sazby jako desinflační nástroj. Česká národní banka tedy ztratí možnost provádět vlastní monetární politiku. Problém může nastat tehdy, pokud by v ekonomice došlo k asymetrickému šoku, národní banka ztrácí akceschopnost při inflačních tlacích, nebude moci nastavit úrokové sazby dle potřeby či zahájit fiskální opatření, aby byl asymetrický šok zažehnán. Evropská centrální banka nebude brát ohled na jednu zemi, která bude postižena asymetrickým šokem. Svoje nástroje použije tehdy, pokud bude postižena většina zemí eurozóny.

Evropská centrální banka bude provádět krátkodobé až střednědobé cílování makroekonomických ukazatelů včetně cenových a nákladových indikátorů, dále bude

provádět ekonomické analýzy včetně predikcí. Cílování inflace a inflační očekávání bude nadále v rukou národní banky.

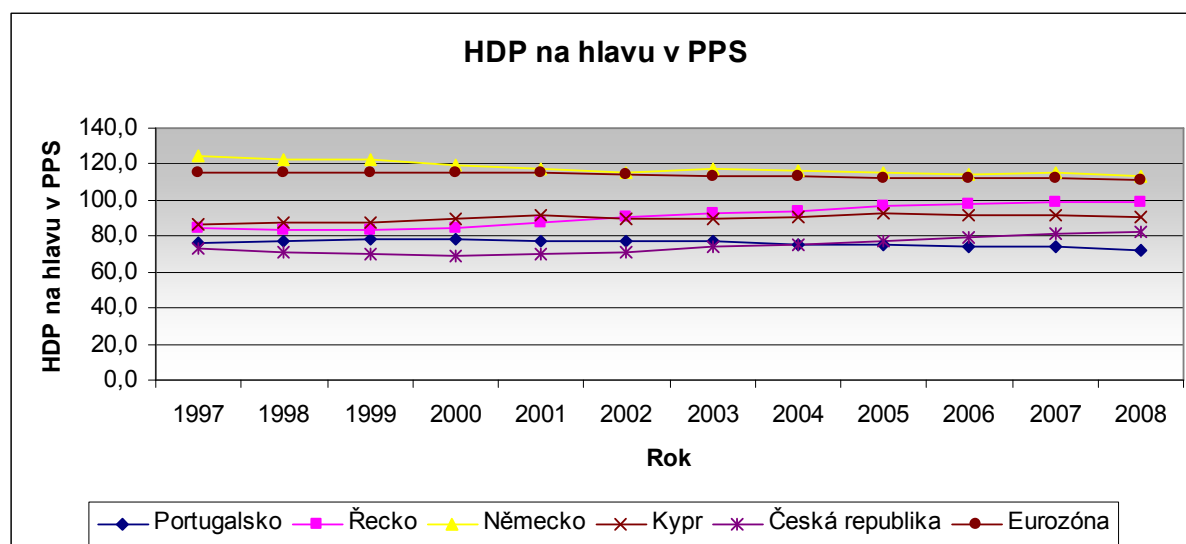
6.2 Ekonomický růst ve vybraných zemích

Na ekonomický růst v minulosti v České republice měla vliv liberalizace cen a zahraničního obchodu, směnitelnost koruny, privatizace, reformy, daňové soustavy, deregulace bankovního systému či utváření kapitálového trhu. Determinanty, které jsou důležité pro ekonomický růst, jsou HDP, investice, míra nezaměstnanosti, produktivita výrobních faktorů, poptávkové a nabídkové šoky, cenová hladina, vnější stabilita a hospodářská politika.

6.2.1 HDP na hlavu v PPS

Jak již bylo řečeno, za zvyšováním inflace může stát dohánění životního standardu a ekonomické úrovně na úroveň států eurozóny. Hrubý domácí produkt (HDP) je klíčový ukazatel a představuje celkovou hodnotu toho, co bylo na území České republiky za dané období vyprodukováno. Zjednodušeně můžeme říct, že s rostoucím HDP roste životní úroveň.

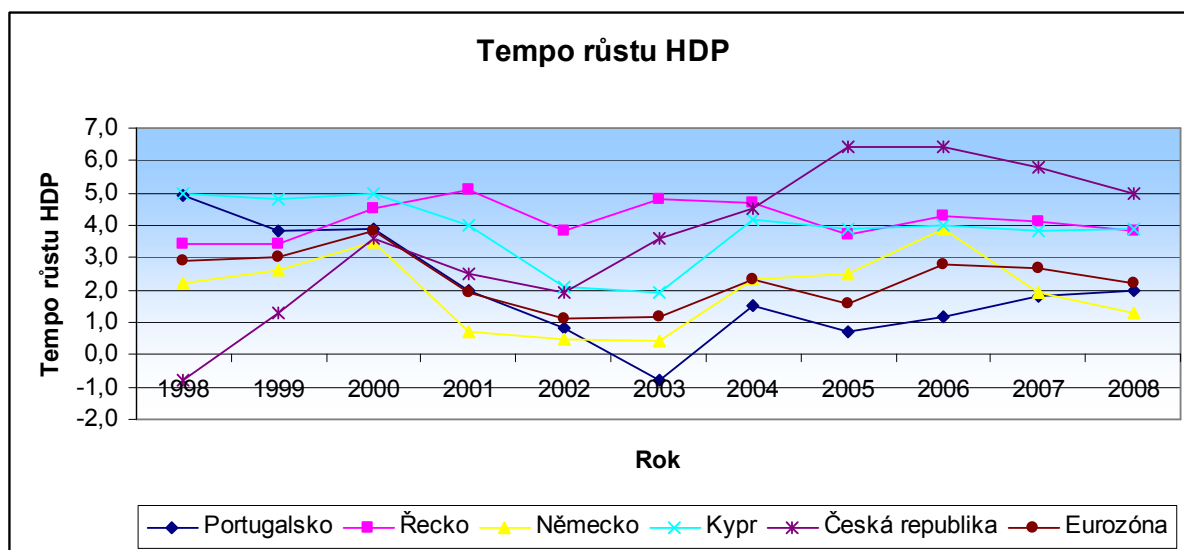
Graf 16: HDP na hlavu v PPS ve vybraných zemích

Zdroj: EUROSTAT

Z grafu je zřetelné, že Česká republika má HDP na hlavu téměř nejnižší, v roce 2004 jsme předběhli Portugalsko o 0,5%. Vývojové tendence jsou v různých státech různé. V Německu a Portugalsku je tendence mírného snižování HDP na hlavu. Na Kypru, v Řecku a v České republice dochází k mírnému růstu. Eurozóna jako celek se drží klesajícího HDP na hlavu.

Graf 17: Tempo růstu HDP ve vybraných zemích

Zdroj: EUROSTAT

Tempo růstu HDP pro Českou republiku je v posledních letech velice příznivý. Od roku 2002 dochází k jeho trvalému růstu a vyvrcholilo v roce 2005 a 2006 a dosáhlo tak hodnoty 6,4%, což bylo největší tempo růstu v celé eurozóně. Postupně dochází k jeho snižování, ale neustále si udržuje vysokou úroveň.

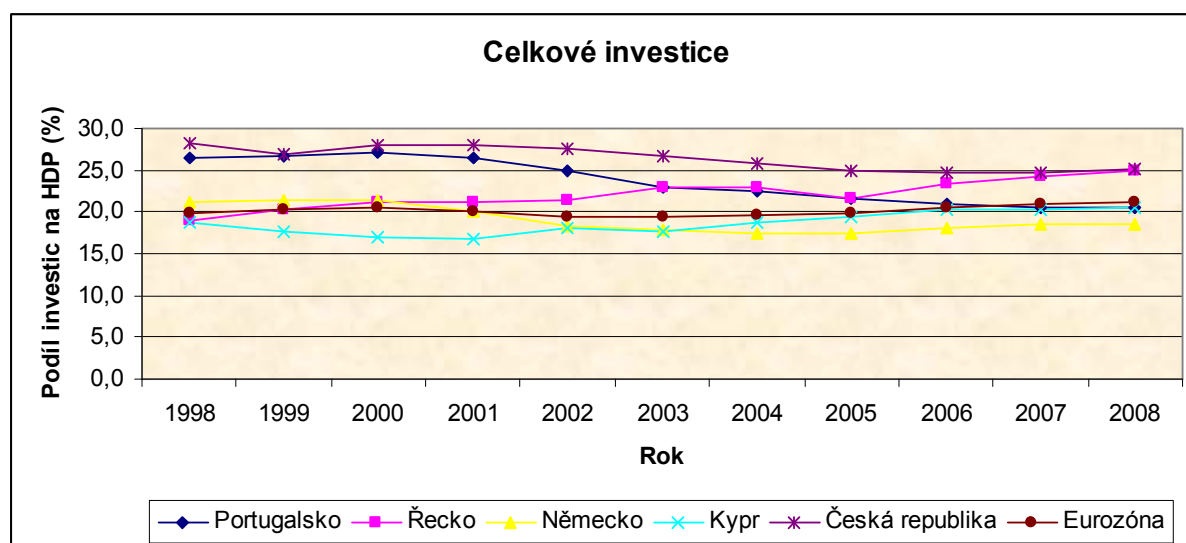
V Portugalsku docházelo od roku 1998 k jeho neustálému poklesu, v roce 2003 se tempo růstu HDP dostalo do záporných hodnot a v současné době dochází k postupnému růstu. V Řecku byl vývoj zcela jiný, tempo růstu HDP se pohybovalo v rozmezí 3,5% - 5%, tudíž se nedá říct, že by přijetí eura ovlivnil tento ukazatel. Eurozóna jako celek vykazovala po přijetí eura klesající tempo růstu HDP, v posledních letech měla však převážně stoupající charakter.

Pokud bychom chtěli odhadnout vývoj tempa růstu HDP, přirovnávala bych ho k vývoji v Portugalsku, tzn. ke zhoršujícímu se tempu růstu HDP po vstupu do eurozóny.

6.2.2 Investice

Ukazatel hrubé tvorby fixního kapitálu zahrnuje hodnotu pořízení hmotného i nehmotného investičního majetku využívaného k produktivní činnosti. Tvorba hrubého kapitálu ve formě změny stavu zásob a rezerv se určuje jako rozdíl mezi doplňováním a čerpáním zásob produkčních jednotek.

Graf 18: Podíl investic na HDP (%) ve vybraných zemích

Zdroj: EUROSTAT

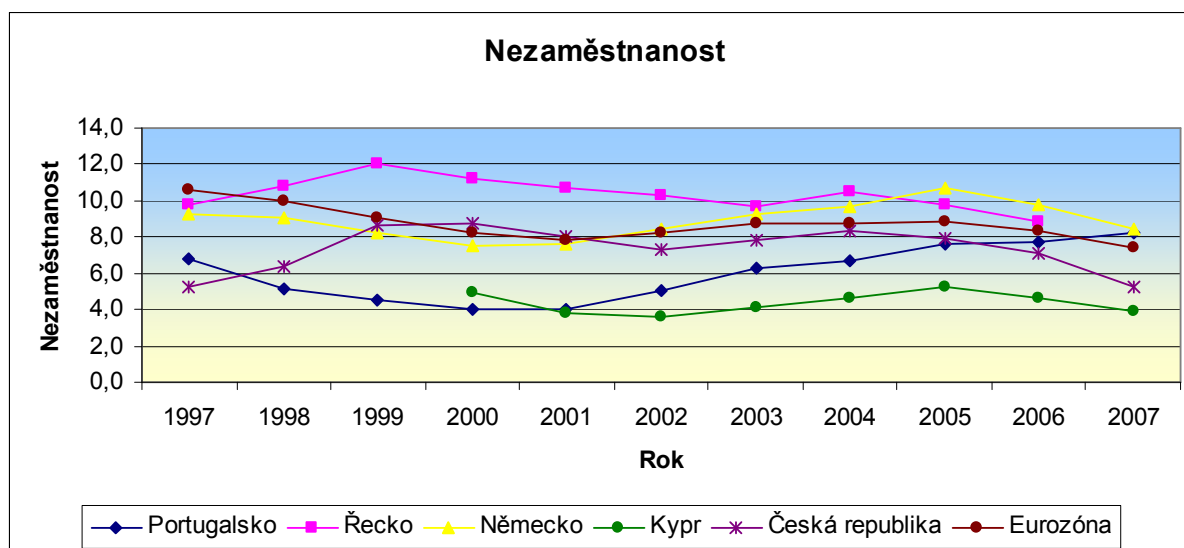
Česká republika má ze všech pozorovaných zemí největší podíl investic na HDP, téměř 30%. Jsme vysoce nad průměrem eurozóny. Nejnižší podíl investic má Kypr a Německo.

Mezi lety 2004 – 2005 došlo k propadu investic ve většině zemí díky poklesu celosvětovému ekonomickému růstu. Naopak v roce 2005 – 2007 se investice navýšily. V důsledku vstupu do eurozóny by se nemělo jednat o pokles investic, naopak by se měly zvyšovat.

6.2.3 Míra nezaměstnanosti, produktivita práce a produktivita výrobních faktorů

Mírou nezaměstnanosti chápeme evidovanou nezaměstnanost, tzn. jde o podíl (v %) počtu evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání ku celkovému počtu zaměstnaných z výběrového šetření pracovních sil plus počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce. Nezaměstnanost má přímý vliv na ekonomický růst v dlouhém období.

Graf 19: Nezaměstnanost ve vybraných zemích

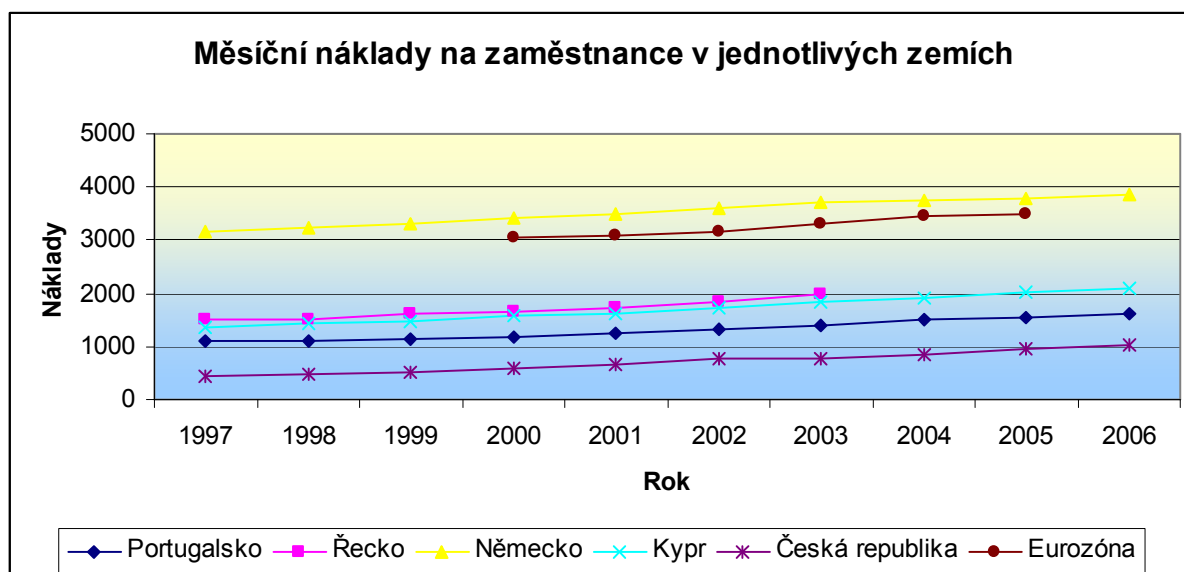
Zdroj: EUROSTAT

Česká republika je co do míry inflace zhruba ve středu dat pozorovaných zemí a hodnoty se pohybují po většinu dobu pod průměrem eurozóny. Největší nezaměstnanost vykazuje Řecko a poté Německo, nejnižší míra nezaměstnanosti je naopak na Kypru. Přijetí eura však zřejmě nemělo vliv na míru nezaměstnanosti, výraznější růst můžeme pozorovat pouze v Portugalsku. Mohli bychom konstatovat, že vliv přijetí eura na nezaměstnanost má nevýznamný vliv. Proto se můžeme domnívat, že ani v České republice nenastane výrazné snížení či zvýšení míry nezaměstnanosti.

Jedním z hlavních ukazatelů výkonnosti je produktivita práce. Zvyšování produktivity práce je jednou z dlouhodobých priorit podniků a organizací. Nízká produktivita práce má za následek nízké platy v České republice. Rozdíly v produktivitě práce jsou značné a všechny východoevropské země zaostávají za západoevropskými zeměmi.

Existuje mnoho propočtů produktivity práce, já si vybrala metodu, která dělí součet mzdových nákladů za měsíc dělený odpovídajícím počtem zaměstnanců.

Graf 20: Měsíční náklady na zaměstnance v jednotlivých zemích

Zdroj: EUROSTAT

Jak je patrné z grafu, Česká republika jednoznačně zaostává za ostatními zeměmi co do objemu nákladů na zaměstnance. Například Německo má náklady na zaměstnance téměř čtyřikrát vyšší než Česká republika a stojí si lehce nad průměrem eurozóny. Meziroční tempo růstu nákladů je u všech států téměř stejné. Z grafů je zřejmé, že státy po přijetí eura nezaznamenaly ani skokový nárůst ani skokový pokles nákladů na zaměstnance. V průběhu jednoho desetiletí je zaznamenán mírný a trvalý růst těchto nákladů. Tento trend se bude předpokládat i po vstupu České republiky do eurozóny, s největší pravděpodobností nebude mít přijetí eura vliv na růst nebo pokles nákladů na zaměstnance v podnicích.

6.2.4 Asymetrické šoky

Asymetrický šok lze chápat jako situaci, kdy změna v agregátní poptávce (tj. změna v agregátních výdajích spotřebitelů, firem, vlády či změna v úrovni exportu a importu) nebo změna v agregátní nabídce (tj. změna v objemu výroby, resp. nabídky produkce domácích firem) nepostihuje členské země měnové unie stejným způsobem. Pokud se asymetrický šok vyskytne, měla by Evropská centrální banka zasáhnout s cílem stabilizovat situaci. Tato možnost je však velice omezená nebo dokonce vyloučená. Pokud by se Evropská centrální banka rozhodla použít nějaký měnově – politický nástroj, použila by ho plošně a postihla by i ty země, které asymetrickým šokem postiženy nebyly. Jednoduše lze asymetrický šok definovat jako neočekávaný výkyv ve vývoji národního hospodářství, tzn. HDP, nezaměstnanost, inflace aj.

Symetrickým šokem nazýváme neočekávané výkyvy poptávky či nabídky, jež postihnou ekonomiky unie podobným způsobem. V tomto případě je řešením zásah Evropské centrální banky např. změnou úrokových sazeb.

V případě čistého symetrického šoku je zásah centrální autoritou velice účinný, naopak u čistého asymetrického šoku by neměla společná centrální banka zasahovat vůbec.⁴³

Cílem Evropské unie je minimalizovat potenciální rizika a náklady a maximalizovat pravděpodobnost, že přínosy v měnové unii převýší náklady s tímto problémem spojené. Je tedy důležité určit pravděpodobnost výskytu asymetrického šoku v eurozóně. V současné době patří Česká republika k zemím s nízkou až nevýznamnou korelací poptávkových a nabídkových šoků s eurozónou a do budoucna je pravděpodobné, že s přijetím eura se zvýší míra propojenosti hospodářského cyklu v České republice s jinými členy eurozóny. V tomto případě je velká nevýhoda, že Česká národní banka ztratí autonomii kurzové a měnové politiky, protože nemůže vhodnými nástroji reagovat na vzniklé asymetrické šoky.

Jako příklad poptávkového šoku bych uvedla Německé sjednocení. Tento asymetrický šok postihl sice pouze Německo, ale ovlivnil i francouzskou a italskou ekonomiku. V roce 1989 padla Berlínská zeď, ale odlišnosti mezi východním a západním Německem přetrvávaly. Německá vláda provedla rozsáhlou fiskální expanzi na podporu východního Německa. Dopad na produkci byl minimální, spotřeba a celkové výdaje domácností ve východním Německu rostly výrazným tempem. V důsledku tohoto vývoje rostla agregátní poptávka, která podnítila rozsáhlé vládní fiskální transfery a následně došlo k rozmachu spotřebitelských úvěrů od západoněmeckých bank do východoněmeckých domácností. Růst agregátní poptávky postihl západoněmecké firmy, které zvyšovaly produkci, aby tato poptávka byla uspokojena. Důsledkem této situace byl rostoucí rozpočtový deficit, zhoršení platební bilance a došlo k celkovému přehřátí ekonomiky.

Příkladem nabídkového šoku je ropný šok z roku 1973 – 1974, kdy došlo k výraznému zvýšení ceny ropy. To způsobilo plošný nárůst cen většiny důležitých vstupů výroby, ke zdražení produkce a následně k poklesu agregátní nabídky. Švýcarsko řešilo tuto situaci protiinflačním opatřením. V roce 1974 inflace rostla spolu s produktem, kdy se dokončovala

⁴³ LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5, str. 148

fáze expanze hospodářského cyklu. Následně začalo postupné snižování inflace jako důsledek přijatých restriktivních opatření.

Jako hlavní problém přijetí eura v souvislosti s asymetrickými šoky odborníci sledují ve ztrátě národní suverenity v oblasti měnové a kurzové politiky, kdy nebude mít Česká republika možnost provádět aktivistickou a stabilizační politiku. V podstatě nominální měnový kurz může sloužit jako nástroj rychlého a efektivního přizpůsobení v případě vnější nerovnováhy. V případě, že by Česká republika čelila možnosti výskytu asymetrického šoku v budoucnu a neexistence adaptačních mechanismů, není vhodné vstupovat do měnové unie. Ztráta autonomie kurzové a měnové politiky úzce souvisí se ztrátou ekonomické stability v důsledku asymetrického šoku. Jako další problém bych uvedla omezení v daňové politice státu, kdy nebude moci ovlivnit politiku rozpočtových deficitů a řídit vládní výdaje. Národní fiskální politiky, jako stabilizační nástroj, budou omezeny. V neposlední řadě bych zmínila, že v České republice je problémem pracovní mobilita a nepružný trh práce. Mobilita pracovních sil či pružnost mezd je jedním z nástrojů, které mohou působit proti asymetrickým šokům. Například, pokud v některém regionu je vysoká agregátní poptávka, sníží se mzdy a tato poptávka se zase vrátí na původní úroveň. Migrující obyvatelstvo by také vyrovnávalo nezaměstnanost mezi regiony. V České republice je ale mobilita pracovních sil velice omezená, lidé migrovat za prací nechtějí. Důvodem jsou zejména jazykové a kulturní bariéry, silné české tradice, štědrý sociální systém nemotivuje obyvatelstvo k migraci a také velké náklady na přestěhování. Všechny tyto faktory jsou negativní a považují se za obecné argumenty proti vstupu do měnové unie.

V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty synchronizace nabídkových a poptávkových šoků. Hodnoty se pohybují v intervalu $[-1;1]$, hodnoty kladné znamenají asymetrické šoky a hodnoty okolo nuly či záporné šoky asymetrické.

Tabulka 8: Korelace ekonomických šoků vůči eurozóně

Poptávkový šok	1996 - 2001	2002 - 2007	Nabídkový šok	1996 - 2001	2002 - 2007
Česká republika	- 0,01	- 0,016	Česká republika	- 0,18	0,06
Německo	0,02	0,33	Německo	0,63	0,67
Portugalsko	0,28	0,22	Portugalsko	- 0,44	0,29
Maďarsko	0,28	0,44	Maďarsko	0,45	0,01
Slovensko	0,02	- 0,09	Slovensko	0,04	0,07

Zdroj: ČNB

Z hlediska poptávkových šoků je naměřená korelace v České republice ve vztahu k eurozóně v období 1996 – 2007 téměř na nule. Téměř všechny země mají podobnou korelaci, krom Maďarska, které ji má vysokou. Z toho můžeme usuzovat, že riziko asymetrických šoků v České republice není vyšší než u jiných zemí.

Na straně nabídkových šoků také nejsou korelační koeficienty příliš odchýlené od nuly a ani jejich změny nejsou statisticky významné. Nejsilnější sladěnost vykazuje Německo, kde hodnota korelačního koeficientu je výrazně vyšší než u jiných zemí.

6.2.5 Zahraniční obchod

Mezinárodním obchodem nazýváme obchodní transakce přesahující jakýmkoliv způsobem hranice země. Jedná se o ekonomické vztahy mezi partnery z různých zemí. Mezinárodní transakce jsou velmi obtížné díky rozdílným platným právním řádům, díky rozdílné kultuře a obchodním zvyklostem a díky rozdílným peněžním jednotkám.

6.2.5.1 Přínosy

Pozitivním dopadem takového trendu vývoje české koruny je dlouhodobý ekonomický růst. Po přijetí eura by měly být vyloučeny právě negativní důsledky směnných relací a měl by být podpořen jak zahraniční obchod, tak i ekonomický růst. V současnosti je trend silící koruny a právě exportéři chtějí přijetí eura co nejdříve, aby v důsledku negativní směnné relace netratili. Důsledky zavedení eura by měl mít pozitivní vliv na zahraniční obchod jako celek, odbourání transakčních nákladů a konverzních nákladů a urychlení platebních operací. Mezi další přínosy se řadí:

- odstranění nutnosti provádět konverze mezi měnami
- vyhnutí se transakčnímu, translačnímu a ekonomickému riziku
- zjednodušení administrativních činností souvisejících s obchodními operacemi
- zjednodušení platebního styku se zahraničními partnery

- zvýšení transparentnosti a srovnatelnosti cen na trzích
- zjednodušení investičního rozhodování
- zvýšení kredibility národní měny a tím možný pokles úrokové míry a rizikovou prémie
- růst velikosti a koncentrace finančního a kapitálového trhu umožňujícího snáze získat finanční prostředky

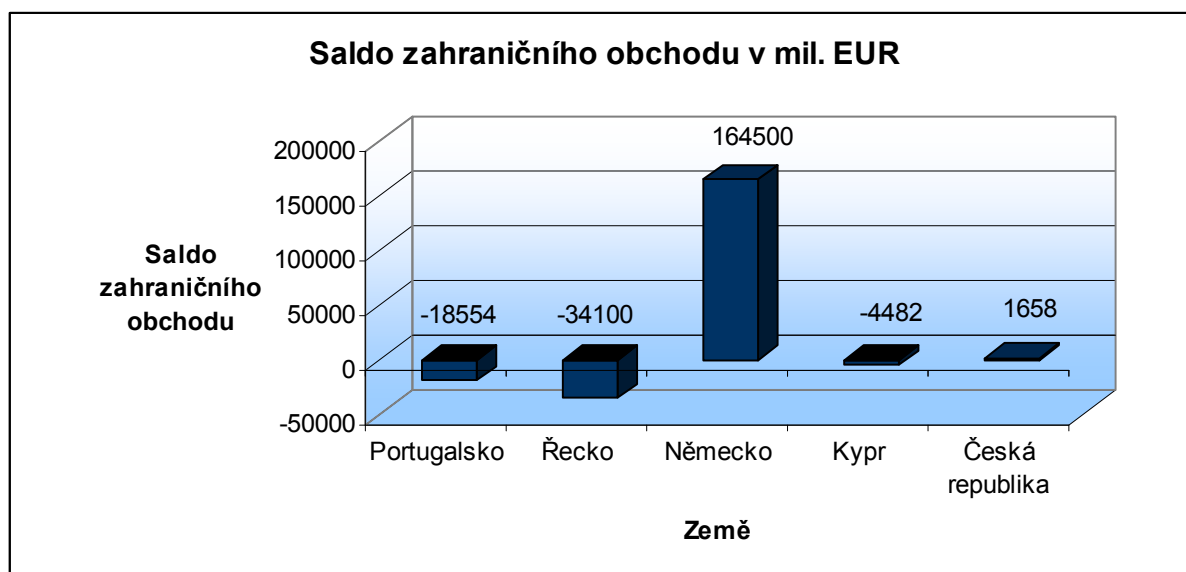
6.2.5.2 *Náklady*

Současným problémem v zahraničním obchodě je negativní relace směnného kurzu, kdy česká koruna posiluje jak vůči euru, tak vůči dolaru. Toto posilování kurzu má negativní dopad na vnější rovnováhu a zejména pak na čisté vývozy, pokud vývozní výroba není náročná na dovozy surovin ze zahraničí. Sílicí koruna snižuje cenovou konkurenceschopnost českých výrobců na zahraničních trzích a klade nároky na jiné formy konkurenčních výhod, jako je kvalita, doprovodné služby, možnosti financování aj. Při zavádění společné měny bude směnný kurz zafixován.

Dalším negativním dopadem může být pokles poptávky a následná recese v oborech, které tvoří rozhodující díl českého vývozu. Český trh stojí na některých oborech, zejména pak na automobilovém průmyslu.

V neposlední řadě by mohlo dojít k odlivu zahraničních investic spojených s výrobou a následným vývozem produktů do zahraničí. V současnosti atraktivita českého území pro zahraniční investory klesá a výroba se začíná přesouvat do výhodnějších asijských zemí. Důvodem odlivu zahraničních investic jsou rostoucí ceny v České republice, zdražování práce a nemovitostí.

Graf 21: Saldo zahraničního obchodu v roce 2006 v jednotlivých státech

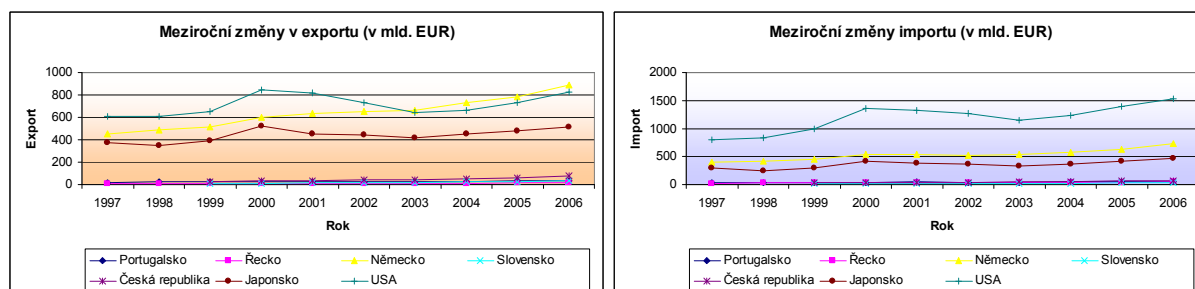

Zdroj: www.mfer.cz

Jak můžeme vidět z grafu, mezi zeměmi jsou obrovské rozdíly v zahraničním obchodě. Některé země vykazují obrovský přebytek, např. Německo a některé mají poměrně velký deficit jako třeba Řecko. Česká republika si vede dobře, jako jediná z přistupujících zemí vykazuje přebytek, a to ve výši 1 658 mil. EUR. Od roku 2006 je pozitivní trend přebytku až 2% HDP, v roce 2006 dokonce 3,2% HDP. Lze tedy říct, že Česká republika v současnosti disponuje dostatečnými konkurenčními výhodami vůči zemím Evropského hospodářského společenství, které se odráží v přebytcích obchodu, a to i přes trvalé zhodnocování české koruny vůči euru.

Na následujících grafech si můžeme ukázat, zda vstupem do eurozóny se změní tempo růstu dovozů či vývozu. Pro posouzení jsem vybrala státy eurozóny (Německo, Portugalsko a Řecko), státy Evropské unie, které ještě euro nepřijaly (Česká republika a Slovensko) a státy mimo Evropu (USA a Japonsko).

Graf 22: Meziroční změny v exportu a importu (v mld. EUR)

Zdroj: EUROSTAT

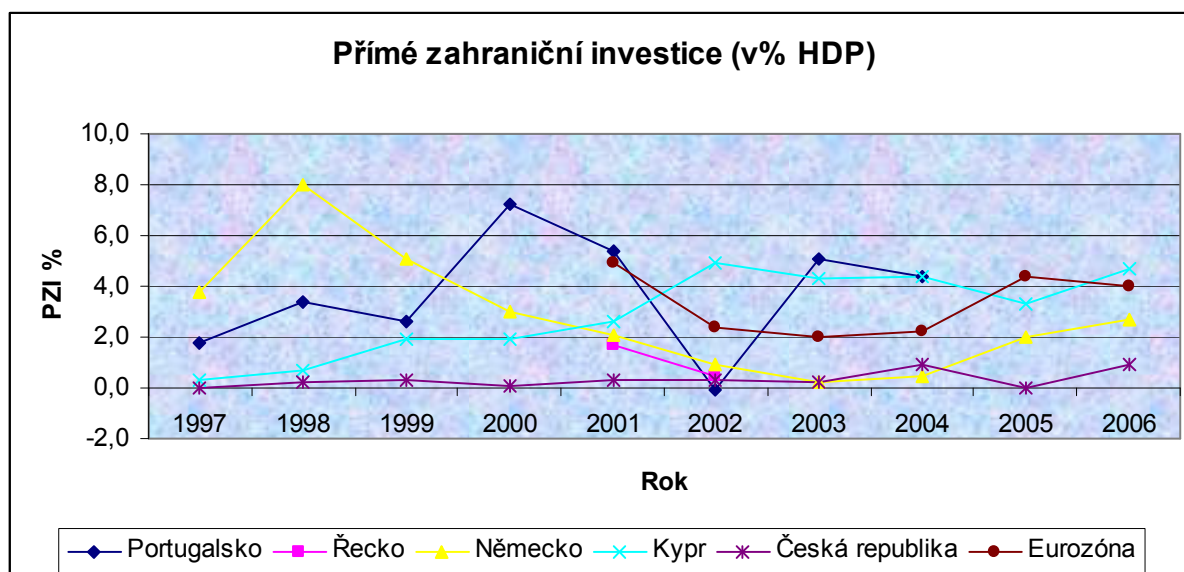
Z grafů je patrné, že se země liší objemem exportů a importů. Největší objem zahraničního obchodu provádí USA a v Evropě Německo. Co se ale týká vývoje exportů a importů, tak můžeme vidět silný soulad vývoje vývozu i dovozu ve všech zemích bez ohledu na členství v Evropské unii či v eurozóně. Nepodařilo se tedy prokázat vliv společné měny na vývoj exportů a importů, tzn. vývoj zahraničního obchodu je ovlivněn jinými ekonomickými a mimoekonomickými faktory.

6.2.5.3 Přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice (PZI) patří k významným nástrojům místního rozvoje, mezi regiony tudíž probíhá trvalá soutěž o kvalitní zahraniční investory. Přímé zahraniční investice jsou materiální investice zaměřené zejména na zpracovatelský průmysl a strategické služby, kdy investor je zainteresován na vlastnických právech a dlouhodobém rozvoji společnosti, do které investuje. Pro ekonomiku jsou tyto investice velice důležité, protože jsou významným faktorem tvorby pracovních míst a mají pozitivní vliv na produktivitu práce v České republice. Dalším přínosem zahraničních investic je spolupráce v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, šance propojení na globální trhy či exportní orientace ke zlepšování platební bilance.

Zavedením eura budou odstraněny překážky pro volný pohyb kapitálu, česká ekonomika by se měla lépe integrovat na finanční trh a přesun finančních prostředků mezi ekonomikami by měl být jednodušší. Dalším pozitivem může být euro jako důvěryhodná měnová jednotka, která není vystavena pohybu měnového kurzu. Pozitivní kapitálové toky ale nelze jednoznačně přisuzovat vstupu do eurozóny.

Graf 23: Přímé zahraniční investice (v % HDP)

Zdroj: EUROSTAT

Pokud se podíváme na graf vývoje přímých investic v jednotlivých státech, tak nelze vypočítat společný trend jednotlivých ekonomik. Investiční prostředí se také vyvíjí na základě mnoha ekonomických, ale i mimoekonomických podmínek. Např. po roce 2001, po teroristických útocích v USA, v pozorovaných státech přímé zahraniční investice poklesly. S velkou pravděpodobností bude objem přímých zahraničních investic reagovat spíše na celosvětovou ekonomiku nebo na ztrátu atraktivity sledovaných území než na samotné přijetí eura. Jedná se tedy spíše o rozhodování zahraničních investorů, kteří sice mohou být ovlivněni společnou měnou, nikoliv však rozhodující měrou.

6.2.5.4 Konkurenceschopnost

Jak už bylo řečeno, zhodnocování měny je příznivé z hlediska spotřebitelů, protože se zlevňuje spotřební zboží dovážené ze zahraničí. Negativní faktorem je ale snížení cenové konkurenceschopnosti vývozců, jejichž výrobky jsou z pohledu zahraničních kupujících dražší, pokud jejich cenu přepočteme na cenu zahraniční. To všechno znamená, že by mohlo dojít k výraznému zvýšení dovozů a značnému omezení vývozu, tzn. záporné obchodní bilanci. Tento vývoj by se měl s přijetím eura zmírnit, zafixováním směnného poměru národní měny vůči euru uzavře kurzový kanál vyrovnávání cenových hladin v jednotlivých ekonomikách a vývoj reálného měnového kurzu bude ovlivňován pouze změnami cenových hladin. Takto by přestala klesat konkurenceschopnost vývozu v České republice, což by mělo působit pozitivně na vývoj zahraničně – obchodních vztahů.

6.3 Podnikový sektor

Přijetí eura znamená pro českou republiku jak přínos, který je rozložen v čase, tak jednorázový náklad. V tomto případě se budou zabývat přínosy a náklady v rovině mikroekonomické.

6.3.1 Přínosy

6. eliminace kurzového rizika
7. eliminace nákladů na zabezpečení kurzového rizika (hedging)
8. úspora nákladů zahraničního platebního styku
9. eliminace nákladů na směnu valut/deviz a jiných transakčních nákladů
10. zjednodušení účetnictví
11. vyšší transparentnost cen
12. stabilní měna pro podnikatelská rozhodnutí a menší riziko vyplývající z vnějšího prostředí
13. pokles nákladů na financování podniků a lepší přístup na kapitálové trhy eurozóny⁴⁴

Kurzové riziko je variabilita neočekávaných změn měnových kurzů. Významným rysem kurzového rizika je neschopnost odhadovat budoucí vývoj měnových kurzů. Kurzové riziko neznamena pouze ztrátu, ale i výnos, vyplývá z kolísání kurzu. Eliminace kurzového rizika by měla významně ovlivnit vzájemný obchod a ekonomický růst. Negativní vývoj kurzu by mohl vést ke ztrátě konkurenceschopnosti podniků. Rozlišujeme tři typy kurzového rizika:

- transakční riziko vzniká, když firma účtuje své operace v zahraniční měně, souvisí se změnou výnosů a nákladů vlivem měnového kurzu, jehož hodnota se může změnit v období od uzavření kontraktu do jeho finančního vypořádání
- translační (účetní) riziko vzniká tehdy, když podnik účtuje svá pasiva a aktiva v zahraniční měně, resp. fluktuace hodnoty aktiv a pasiv v cizích měnách vlivem změn měnového kurzu
- ekonomická (strategická) expozice je ovlivněna zeměpisnou strukturou podnikatelské aktivity, měnami, ve kterých účtuje konkurence a je ovlivněna

⁴⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_17_01_2008_pdf>.

náklady podniku; toto riziko je nejhůře rozpoznatelné a má dopad na ekonomické výsledky firem

Eliminace nákladů na zabezpečení kurzového rizika, tzv. hedging, využívají převážně velké zahraniční firmy a z 10% malé a střední podniky. Proti pohybu měnového kurzu se můžeme chránit v podstatě zajištěním příslušných derivátových nástrojů (opce a prostý forward) či párováním zahraničních závazků a pohledávek.

Doposud je zahraniční platební styk více zpoplatněn než platební styk domácí. K *úspoře nákladů zahraničního platebního styku* dojde v okamžiku přijetí eura, pro Českou republiku budou platit stejné poplatky pro zahraniční platební styk stejně jako pro domácí.

Eliminace nákladů na směnu valut a deviz znamená pro podniky odpad nákladů zejména za valutové hotovostní platby. Dále bude probíhat *eliminace nákladů za vedení více účtů*, tzn. české podniky již nebudou muset vést dva účty, korunový a eurový. Dále bude docházet ke *zjednodušení účetnictví*, kde odpadnou účetní operace spojené s kurzovým rizikem. V tomto případě se nebude jednat o finanční výhodu, ale o časovou úsporu. Přínosy z eliminace transakčních nákladů jako celku rostou v závislosti na objemu a frekvenci použité národní měny jako mezinárodní platební jednotky, otevřenosti ekonomiky, efektivnosti směnářských služeb a na variabilitě měnového kurzu národní měny.

Transparentnost cen je přínosem pro spotřebitele, protože při srovnání cen stejného typu výrobku již nebude muset znát hodnotu měnového kurzu. Srovnávání cen bude tedy jednodušší. Dalším přínosem transparentnosti cen je provývozní stimul, který je spojen s pozitivním dopadem na růst HDP. Otázkou zůstává konvergence cen v měnové unii. K výraznému sblížování cen docházelo před rokem 1999, ale po zavedení společné měny euro již ke konvergenci dále nedocházelo. Důvodem byla nefunkčnost cenových arbitrážních mechanismů. Do budoucnosti se ani s přibližováním cen jednotlivých států nepočítá, stále budou mezi zeměmi cenové disparity.

Mezi další přínos řadíme *stabilní měnu pro podnikatelská rozhodnutí a menší riziko vyplývající z vnějšího prostředí*. Kurzové a úrokové riziko v současné době znemožňuje plánování investic, výši dividend či úrokových nákladů. Kdyby se tato rizika odstranila, dal by se průchod novému přílivu přímých zahraničních investic, které by měly pozitivní vliv na růst HDP. Dalším přínosem je menší expozice cizoměnového prostředí. Odpadem tohoto rizika se umožní lépe plánovat a činit podnikatelská rozhodnutí. Rizika, která přichází z vnějšího prostředí, máme dvě. Přímým rizikem se rozumí závislost na hospodářském vývoji

v zemích našich obchodních partnerů a nepřímým rizikem nazýváme dopad kurzového vývoje na makroekonomické a mikroekonomické veličiny. V současné době je obrat zahraničního obchodu v České republice 130% HDP a podíl zahraničních měn je vysoký. Po přijetí eura budou obchody probíhat převážně v euru.

Pokles nákladů na financování podniků a lepší přístup na kapitálové trhy eurozóny je poslední definovaný přínos přijetí eura. Tento přínos představuje možný mírný pokles úrokových sazeb v případě vyšší inflace a možné nižší reálné úrokové sazby. Problémem by mohlo být nastavení úrokových sazeb Evropskou centrální bankou, tzn. úrokové sazby by nemusely odrážet makroekonomické veličiny v České republice. V souvislosti s přijetím eura by mohlo dojít k odbourání měnového rizika s eurozónou a omezení rizika kolísání úrokových sazeb z důvodu vnějšího vlivu na českou ekonomiku. Úrokové sazby bank by mohly poklesnout, ale tento pokles bude minimální.

6.3.2 Náklady

1. náklady na úpravu informačních systémů
2. informační a osvětová kampaň
3. tvorba nových ceníků, sazebníků, infomateriálů a katalogů
4. duální manipulace s hotovostí
5. náklady na výměnu a zabezpečení hotovosti (front – loading)
6. nevhodně nastavená výše přepočítacího koeficientu
7. nevhodně nastavené úrokové sazby měnové politiky Evropské centrální banky
8. tlak odborů na růst mezd⁴⁵

Náklady na úpravu informačních systémů souvisí s transformací existujících informačních systémů, aby byl zajištěn hladký přechod na euro. Je důležité, aby nové informační systémy uměly pracovat s dvěma měnami najednou. Náklady se budou lišit dle velikosti podniku, ale i z hlediska samotného informačního systému. Velké firmy si nechávají dělat „software šitý na míru“, tento přechod bude pochopitelně dražší.

Informační a osvětová kampaň si klade cíl seznámit dodavatele, odběratele i zaměstnance se změnami. Náklady se budou odvíjet právě dle počtu dodavatelů, odběratelů a zaměstnanců. Dodavatelé budou informováni o datu, kdy budou přijímat faktury pouze v eurech, dále o nových cenících, budou upozorněni na kontinuitu obchodních a právních

⁴⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_17_01_2008_pdf.pdf>.

vztahů. Odběratelé by měli vědět o konverzi korunových cen na eura a zaměstnance je nutné zaškolit na IT programy, zaškolení na eurových pokladnách, práce s novými bankovkami atd.

S tvorbou nových ceníků, sazebníků, infomateriálů a katalogů souvisí nutnost předělat produktové portfolio firmy, přepočty cen dle přepočítacího koeficientu na euro a zaokrouhlování cen s ohledem na směrnice Ministerstva financí i s ohledem na marketingovou přitažlivost cen. Náklady se budou odvíjet od rozsahu produktového portfolia a podílu zaměstnanců a externích poradců.

Pod pojmem *duální manipulace s hotovostí* se rozumí období, kdy se paralelně bude požívat koruna i euro. Tento náklad se bude nejvíce týkat maloobchodů a pohostinství, kdy se bude muset zabezpečit software pro pokladny.

Náklady na výměnu a zabezpečení hotovosti (front – loading) bude mít dopad zejména na maloobchod, jelikož tam se vyskytuje největší podíl hotovostních plateb. Bude se jednat o náklady na uchování, převoz a vlastní výměnu měny.

Nevhodně nastavená výše přepočítacího koeficientu se bude projevovat jako náklad. Při nadhodnocení přepočítacího koeficientu náklady budou vyšší, konkurenceschopnost vývozu podniku poklesne, poklesne také zisk. Tento náklad postihne zejména podniky, které jsou nejvíce vystaveny vývoznímu kontaktu s eurozónou a podniky, které vlastní větší množství eurových aktiv.

Riziko *nevhodně nastavených úrokových sazeb měnové politiky Evropské centrální banky* spočívá v tom, že nemusí odpovídat makroekonomickým veličinám v České republice. Náklad by vznikl, když by byly úrokové sazby nastavené vyšší než rovnovážné v České republice.

Subjektivní vnímání inflace vyvolané přijetím eura bude vyvolávat *tlak odborů na růst mezd*. To by se mohlo projevit v růstu personálních nákladů podniků a zmenšení konkurenční výhody.

6.4 Daňový systém

V Evropské unii je snaha nejen o daňovou harmonizaci, ale i zabránění praní špinavých peněz či zamezení dvojího zdanění. Důvodem harmonizace je přílišná odlišnost daňových systémů v jednotlivých členských státech Evropské unie. Základním požadavkem na daňový systém je daňová neutralita, tzn. že daň nesmí deformovat tržní prostředí, resp. nesmí ovlivňovat chování tržních subjektů.

V roce 1967 Evropská komise rozhodla, že dojde k nahrazení národních systémů všeobecné daně ze spotřeby systémem daně z přidané hodnoty (DPH). V roce 1977 byly vymezeny jednotlivé základny pro DPH, tzn. byla zakotvena minimální základní (15%) a minimální snížená sazba (5%) DPH. Později vedle DPH byly harmonizovány i některé spotřební daně, byly opět stanoveny minimální sazby pro pohonné hmoty, tabák, alkohol atd. V roce 1985 byl přijat Evropský jednotný akt, kdy se zakotvují ustanovení pro zajištění prosperit a výhod pro podnikatele, podporu vnitřních investic a zaměstnanosti. V roce 1993 byl dobudován jednotný vnitřní trh a snahou je právě daňová harmonizace, aby nebyl omezen volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Koncem roku 2006 představila Evropská komise návrh na harmonizaci daňových základů daně z příjmů právnických osob. Dále byl návrh na odstranění jednomyslnosti hlasování při otázkách harmonizace daní.

V současné době jednotlivé státy mají samostatné daňové systémy a uplatňují samostatné daňové politiky. Uspořádání těchto systémů nesouvisí s přijetím eura ani žádný předpis není spojován se změnou v daňové oblasti se vstupem do eurozóny. Uspořádání těchto systémů vychází z různých ekonomických, sociologických, historických a dalších faktorů.

Členské státy se brání harmonizaci, protože je to důležitý nástroj fiskální politiky státu a nástroj při stabilizaci asymetrických šoků. Regulace hospodářského cyklu se může provádět např. pomocí vestavěného stabilizátoru v podobě přímé daně důchodového typu. Je také velice složité přijmout nějaké harmonizační opatření, protože v Evropské komisi se ustanovení o harmonizaci daní nadále přijímá jednomyslností všech členských států. Neochota členských států k harmonizaci daní vyplývá z toho, že:

- daně jsou součástí suverenity státu a demokratickou legitimitou a neradi se jí vzdávají
- daňové systémy mají určité historické tradice
- strach tradičních zemí z odlivu do nově přistoupených zemí za výhodnějšími daněmi

Současné situace v daňovém systému a druhy daní:

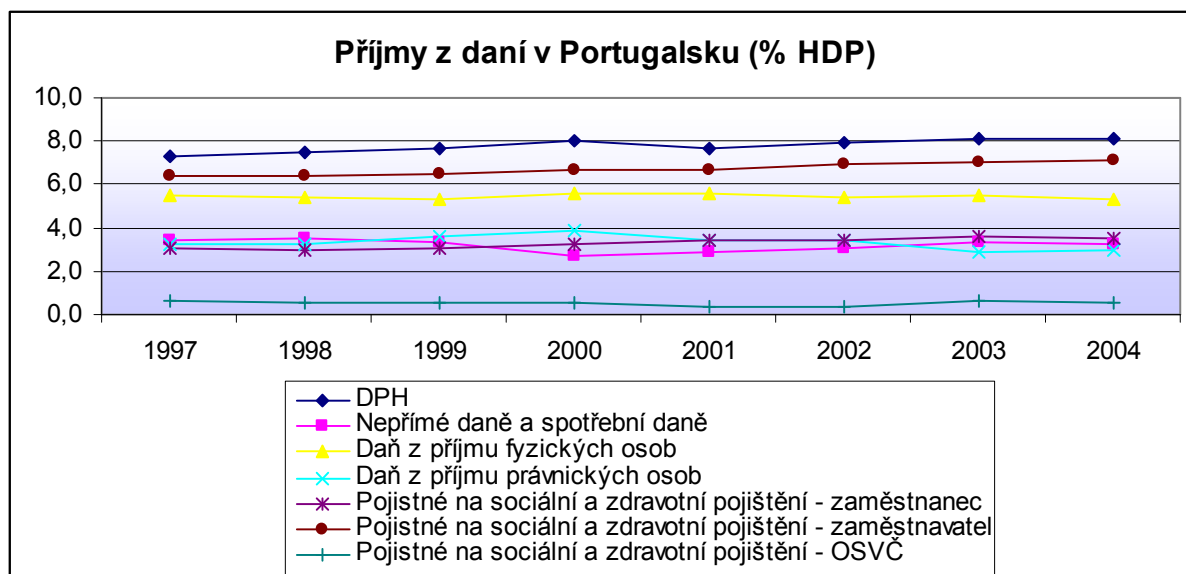
- osobní důchodové daně jsou v kompetenci národních vlád
- nepřímé daně bezprostředně ovlivňují fungování jednotného trhu, zde se soustřeďuje největší harmonizační snaha

- firemní daně napomáhají k volnému pohybu kapitálu a neměly by způsobovat škodlivou konkurenci mezi státy

6.4.1 Daňový systém v Portugalsku

V Portugalsku se od roku 2000 snížily daňové sazby z příjmů fyzických osob, zavedlo se zjednodušené schéma pro osoby samostatné výdělečné činné s obratem nižší jak 150 000 EUR. Pro daň z příjmů právnických osob se snížila daňová sazba z 34% na 32%, v roce 2004 byla dále snížena na 25%. Dále byly přijaty další daňové úlevy. Pokud bychom se podívali na složenou daňovou kvótu (příjmy veřejného rozpočtu, které se jako daně skutečně označují rozšířené o sociální pojištění, zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti), tak od roku 1998 dochází k její zvyšování, a to z hodnoty 33,1% HDP na hodnotu 34,7% HDP v roce 2002. Daň se také v Portugalsku platí z nemovitosti, spotřební daně (minerální paliva a plyn, tabák a tabákové výrobky, lihoviny, líh, automobilová daň) a ostatní státní daně (daň kolková, z her a herních automatů, daň z nafty a silniční daň) a komunální daně.

Graf 24: Příjmy z daní v Portugalsku (% DHP)

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. *Taxation trends in the European Union : Data for the EU Member states and Norway*. Luxembourg : [s.n.], 2007. 454 s. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat>>. ISBN 978-92-79-04865-4, str. 158

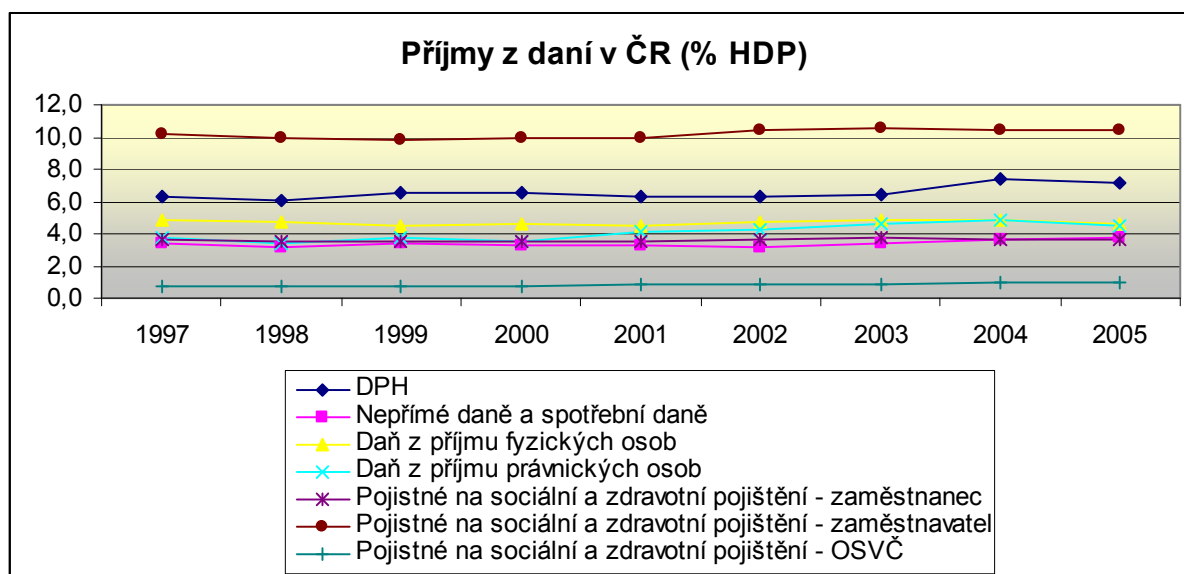
Pokud se podíváme na vývoj jednotlivých příjmů z daní do státního rozpočtu, tak nevidíme jakoukoliv souvislost mezi změnami v daňovém systému a přijetím eura. Příjmy do rozpočtu plynuly buď ve stejné výši, některé sazby se dokonce snížily. Z tohoto důvodu můžeme vyvodit, že daňový systém se nevázal na přijetí společné měnové jednotky, ale

souvisí s vývojem státního rozpočtu, velikostí veřejného sektoru, veřejných financí či záleží na politickém rozhodnutí.

6.4.2 Daňový systém České republiky po vstupu do eurozóny

Vstup nových členských států do eurozóny nebyl spojen s růstem daňových sazeb, daňová politika je z tohoto pohledu autonomní. Vstup 12 členských zemí do eurozóny nebyl spojen s růstem daňových sazeb, ba naopak s jejich mírným poklesem. Ačkoliv měnová integrace zvýšila mobilitu kapitálu a zvýšila daňovou soutěž, nevedla k přesouvání daňového břemene na nemobilní faktory. Ani pro Českou republiku přijetí eura neznamena nutný růst daňového zatížení. Snižování nebo zvyšování daní není spojeno se samotným přijetím eura, ale jak už bylo řečeno, spíše s velikostí veřejného sektoru. Deficit je v každém případě překážkou daňové reformy a snižování daní je podřízeno redukcím výdajové strany rozpočtu. V současné době se česká vláda snaží omezit výdajovou stranu rozpočtu České republiky. Vliv zavedení eura se může v daňové politice projevit zprostředkovaně prostřednictvím veřejných financí ve formě snahy splnit kritéria pro vstup do eurozóny (udržet veřejný dluh pod 3% HDP) a ve snaze plnit požadavky Paktu stability a růstu.

Graf 25: Příjmy z daní v ČR (% HDP)

Zdroj: Zdroj: EUROPEAN COMMISSION. *Taxation trends in the European Union : Data for the EU Member states and Norway*. Luxembourg : [s.n.], 2007. 454 s. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat>>. ISBN 978-92-79-04865-4, str. 134

Česká republika má stabilní daňový systém, příjmy do státního rozpočtu se po mnoho let nezměnily. Jediný nárůst je v roce 2004 u daně z přidané hodnoty. V České republice jsou vybírány téměř stejné daně jako v Portugalsku, tzn. DPH a spotřební daně, daň z příjmů

fyzických a právnických osob, daň silniční, daň z nemovitosti, daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí, komunální daně a poplatky. V současné době se mluví o reformě veřejných financí, která má udržet státní finance, snížit výdajovou stranu rozpočtu a zabránit růstu veřejného deficitu a následně státního dluhu. Tato reforma by se měla dotknout i daňové oblasti. Měla by se snížit daň z příjmů jak pro fyzické, tak pro právnické osoby. Od 1. ledna 2008 se nám zvýšila snížená sazba DPH z 5% na 9%, takže ve skutečnosti lidé zaplatí více do státního rozpočtu. Pro rok 2008 platí daňová sazba pro daň z příjmů fyzických osob 15% (rok 2009 12,5%), sazba daně pro právnické osoby by se do roku 2010 měla dostat až na 19% (pro rok 2008 21%).

Po vstupu do eurozóny by mělo být zaokrouhlování v daňové oblasti prováděno ve prospěch občana, tzn. zaokrouhlování směrem dolů. Pokud se bude jednat o vratky daní, ty se budou zaokrouhlovat směrem nahoru, opět ve prospěch občana. V účetní a daňové legislativě bude nutno provést dílčí změny, zejména změna měny, limitů, daňových úlev či nezdanitelných částek, které jsou vyjádřeny v českých korunách. Účetním obdobím bude hospodářský rok, účetní závěrka bude prováděna, jak v korunách, tak i v eurech těsně před zavedením společné evropské měny. Velkým a jediným nákladem bude nákup daňového a účetního softwaru v euro měně.

7 Závěr

Diplomová práce na téma „Postavení a kompetence centrálních bank v Evropské unii“ se zabývá především *změnou* postavení a kompetencí jednotlivých centrálních bank po vstupu do eurozóny. Cílem mé práce bylo zhodnocení právě těchto změn v úkolech, postavení a kompetencích České národní banky po přijetí jednotné měny euro a vyhodnocení přínosů a nákladů pro Českou republiku spojené se vstupem do eurozóny.

První část mé práce se zabývala především výkladem základních pojmů týkající se hospodářské a měnové unie, hlavními milníky ve vývoji evropské měnové integrace – v etapách po 1. světové válce, přes 2. světovou válku, studenou válku až do současnosti. Seznámila jsem čtenáře se základními plány, základními smlouvami, dokumenty a legislativní úpravou.

Druhá část se zabývala především Českou národní bankou a jejími úkoly *v současnosti*. Jako primární cíl České národní banky je udržování cenové stability a finanční stability a pokud nebude narušen primární cíl, ČNB má za úkol podporovat obecnou hospodářskou politiku vlády. V oblasti cenové stability má ČNB provádět cílování inflace a vyhodnocování cílování inflace. V současnosti je inflační cíl stanoven na 3% a od roku 2010 bude tento cíl snížen na 2% (+/- 1% flukтуаční pásmo). Tyto kompetence zůstanou centrální bance i po vstupu do eurozóny. Stejně tak ČNB bude nadále provádět všechny typy operací na volném trhu. Další významný úkol ČNB je péče o plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. Jde především o již zmiňovanou cenovou stabilitu, o udržování dlouhodobých úrokových sazeb, o kritérium měnového kurzu a ERM II, dále jde o fiskální kritéria (veřejný deficit a veřejný dluh). Tato kritéria byla v roce 2007 Českou republikou všechna splněna a ČNB se musí starat o jejich udržení.

Dalšími důležitými úkoly jsou v současnosti určování měnové politiky, výhradní právo emise bankovek a mincí, řízení peněžního oběhu, platebního styk, zúčtování bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrových družstev, péče o jejich plynulost a hospodárnost. ČNB se podílí na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů. Dále vykonává dohled nad osobami působících na finančním trhu, provádí analýzy

vývoje finančního systému, pečuje o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívá ke stabilitě jejího finančního systému jako celku.

V současné době jsou již definovány úkoly ČNB se zavedením eura. Jde především o institucionální a technickou přípravu České republiky spojenou se zavedením eura. V rovině ekonomicko – politické jde zejména o sledování plnění maastrichtských kritérií a o sledování sladění české ekonomiky s ekonomikou eurozóny. V oblasti mechanismu směnných kurzů se jedná o stanovení centrální parity, flukтуаčního pásma a intervenčního bodu. ČNB také musí spolupracovat s orgány Evropské unie v rámci technické infrastruktury, s Evropskou centrální bankou, s Hospodářským a finančním výborem a Radou Evropské unie. V rovině institucionálně technické Česká národní banka meziresortně spolupracuje s Národní koordinační skupinou a hlavním produktem této spolupráce je vypracování jednotlivých aktualizací Národního plánu zavedení eura a následné fungování finančního sektoru.

V třetí části jsem se věnovala úkolům, kompetencím a organizační strukturou Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank.

Evropská centrální banka jako taková má poměrně málo kompetencí. Její nejdůležitější úkol je péče o měnovou politiku jednotné měny a s ní spojená koordinace a sledování operací měnové politiky. ECB má také právo vydávat právní akty, jako jsou obecné zásady a pokyny. Další důležitou kompetencí je schvalování emise eurobankovek a euromincí, koordinace, plánování výroby a vydávání eurobankovek a euromincí. Dále ECB intervenuje na devizových trzích ve spolupráci s jednotlivými národními centrálními bankami. Dále se ECB účastní jednotlivých mezinárodních a evropských fór, kde prezentuje svá stanoviska. Evropská centrální banka zpracovává statutární zprávy, sleduje finanční rizika, vykonává poradní funkci pro instituce Společenství a vnitrostátní orgány, provozuje informační systémy nebo řídí devizové rezervy ECB.

Evropský systém centrálních bank se skládá z Evropské centrální banky a národních centrálních bank eurozóny. Z toho tedy plyne, že centrální banky po přijetí společné měny euro nezaniknou, vstoupí do ESCB a změní se jejich úkoly a kompetence. ESCB vymezuje a provádí měnovou politiku, provádí devizové operace, drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států, přispívá k hladkému výkonu politik těchto institucí, jež jsou zodpovědné za dohled nad úvěrovými institucemi a stabilitou finančního systému. Dále má

ESCB poradní úlohu vůči orgánům Společenství a jednotlivých členských států v oblastech národní a komunitární legislativy a sbírá statistická data od kompetentních národních orgánů.

Čtvrtou část diplomové práce jsem věnovala jednotlivých ekonomikám států a jejich centrálním bankám. Pro tuto analýzu jsem si vybrala státy Portugalsko, Řecko, Německo a Kypr. Ze zkušeností těchto čtyř států se dají odvodit kompetence a úkoly České národní banky po vstupu do eurozóny.

Česká národní banka již nebude bankou samostatnou, ale po přijetí eura se stane součástí Evropského systému centrálních bank. Prioritní úkol, který zůstává centrálním bankám, je péče o cenovou a finanční stabilitu a cílování inflace. Nejdůležitější změnou v kompetencích bude ztráta autonomie měnové politiky, kurzové politiky a úvěrové politiky. Tuto funkci v budoucnu převezme Evropská centrální banka. Tento přenos kompetence má jednu velkou nevýhodu, a to nemožnost reagovat na asymetrický šok prostřednictvím měnověpolitického nástroje, zejména nástroj úrokových sazeb. Evropská centrální banka totiž bude zasahovat při asymetrickém šoku pouze tehdy, pokud se tento šok bude týkat většiny států, tzn. nebude řešit tuto situaci pouze s jedním státem. Výsledkem toho je, že ČNB nebude moci uplatňovat aktivistickou a stabilizační politiku.

Po vstupu do eurozóny nebude mít ČNB *výhradní* právo vydávání bankovek a mincí. Centrální banka sice bude vydávat eurobankovky a euromince s jednou českou stranou, zanikne však právo výhradní. Další úkol, který ČNB zaniká, je provádění politiky směnného kurzu a ostatních měn. Pokud bude Česká republika členem eurozóny, nebude muset neustále kotovat devizový kurz k ostatním měnám. Dále potom odpadá držba cizích oficiálních rezerv. V oblasti bezhotovostního platebního styku se bude jednat zejména o změnu v systému. ČNB v současnosti využívá platební systém CERTIS, ale po vstupu do eurozóny bude nutný přechod na platební systém TARGET.

Po přijetí společné měny euro bude muset ČNB změnit legislativu, a to zejména zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 21/2002 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Do české legislativy bude začleněn obecný zákon o zavedení eura. Česká národní banka se začne řídit Statutem ESCB a ECB a Maastrichtskou smlouvou.

Mezi další úkoly ČNB po vstupu do eurozóny patří plnění úkolů svěřených ESCB, bude dohlížet na úvěrové instituce a finanční společnosti, dohlížet nad platebními operacemi,

platebními režimy a nad obchodováním a zúčtováním cenných papírů. ČNB bude řídit zahraniční aktiva, bude radit vládě v oblasti ekonomických a finančních otázek, bude držet a řídit oficiální měnové rezervy, povede účet Ministerstvu financí atd.

V neposlední řadě bych zmínila nutnost publikace výročních zpráv předchozího a běžného roku, doplňkových zpráv o měnových vývojových trendech, bude připravovat, analyzovat a publikovat peněžní směnářské statistiky a statistiky platební bilance.

V **páté části** jsem využila pro svou analýzu stejné státy jako v předchozí kapitole, tzn. údaje z Portugalska, Řecka, Kypru a Německa. Posuzovala jsem přínos eura z oblasti inflace, ekonomického růstu (HDP na hlavu, tempo růstu HDP, investice, asymetrické šoky, zahraniční obchod), podnikového sektoru a daňového systému. Po rozebrání několika hledisek jsem došla k závěru, že přijetí eura bude mít spíše pozitivní dopad zejména na zahraniční obchod, podnikový sektor a investice, neutrální dopad na daňový systém a spíše negativní dopad na inflaci, asymetrické šoky a na tempo růstu HDP.

8 Literatura

- [1.] LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [2.] Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky
- [3.] REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2001. 782 s. ISBN 80-7261-051-1.
- [4.] BOHUSLAV, Sekerka. *Bankovníctví : 1. díl*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2005. 115 s. ISBN 80-7194-814-4.
- [5.] BOHUSLAV, Sekerka. *Makroekonomie*. Praha : Profess Consulting, 2006. 498 s. ISBN 80-7259-050-2.
- [6.] Smlouva o Evropské unii
- [7.] Smlouva o založení Evropského společenství
- [8.] Smlouva o Evropském Společenství
- [9.] ZAHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské unie: Přínosy a náklady konvergence*. Praha : C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-7179-472-4.
- [10.] Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [11.] BANCO DE PORTUGAL. *The Bank* [online]. 2001-2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <http://www.bportugal.pt/default_e.htm>.
- [12.] BANK OF GREECE. *The Bank of Greece* [online]. 1999-2007 [cit. 2008-01-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankofgreece.gr/en/bank/>>.
- [13.] BANK OF GREECE. *Statute of the Bank of Greece* [online]. 2000 [cit. 2008-03-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.bankofgreece.gr/en/bank/pdf/Statute.pdf>>.
- [14.] BUSINESSINFO. *Kypr: Ekonomická charakteristika země* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/kypr-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001055/>>.
- [15.] BUSINESSINFO. *Německo: Ekonomická charakteristika země* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/nemecko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000636/#sec2>>.

- [16.] BUSINESSINFO. *Portugalsko: Ekonomická charakteristika země* [online]. 1997-2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/portugalsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000793/#sec2>>.
- [17.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Aktualizace úkolů ČNB v souvislosti se zavedením eura v ČR* [online]. 2007 [cit. 2007-12-16]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/download/euro_071012.pdf>.
- [18.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně* [online]. 2007 [cit. 2007-12-10]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/eurostrategie_070829.pdf>.
- [19.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Analýza stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou* [online]. 2007 [cit. 2008-03-18]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2007.pdf>.
- [20.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Cilování inflace v ČR* [online]. 2003-2007 [cit. 2007-11-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cz/menova_politika/cilovani.html>.
- [21.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB : *Integrace ČR do EU* [online]. 2003-2007 [cit. 2007-10-18]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cz/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/#p>.
- [22.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Jednotná bankovní licence v bankovním sektoru* [online]. 2004 [cit. 2008-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_dohled/download/jednotna_licence.pdf>.
- [23.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Monitoring centrálních bank : září 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-11-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/monitoring_centralnich_bank/download/0703_mcb.pdf>.
- [24.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Nový inflační cíl ČNB a změny k komunikace měnové politiky* [online]. 2007 [cit. 2007-11-14]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/menova_politika/zpravy_o_inflaci/boxy_a_prilohy/2007/zoi_2007_duben_b1.html>.
- [25.] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Vývoj inflace říjen 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-11-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2007/2007_rijen/download/zoi_10_2007.pdf>.

[26.] ČESKÁ SPOŘITELNA. *Ekonomické a strategické analýzy* [online]. 2007 [cit. 207-12-15]. Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/Special_2007_02_28.pdf>.

[27.] ČESKÁ SPOŘITELNA. *Vývoj veřejných dluhů v EU* [online]. 2007 [cit. 2007-12-13]. Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20083_vyvoj_stat_dluhueu_0>.

[28.] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Když se řekne inflace* [online]. 2007 [cit. 2007-11-14]. Dostupný z WWW:

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace>.

[29.] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Tendence a faktory vývoje v roce 2006* [online]. 2007 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/D80044A580/\\$File/110107k23.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/D80044A580/$File/110107k23.pdf)>.

[30.] DEUTSCHE BENDES BANK. *50 years of the Deutsche Bundesbank* [online]. 2007 [cit. 2008-03-26]. Dostupný z WWW:

<http://www.bundesbank.de/50jahre/50jahre_kurzportrait.en.php>.

[31.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Benefits of price stability* [online]. 2007 [cit. 2007-11-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/mopo/intro/html/benefits.en.html>>.

[32.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Konvergenční zpráva květen 2007* [online]. 2007 [cit. 2007-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200705cs.pdf>>.

[33.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Long-term interest rate statistics for EU Member States* [online]. 2007 [cit. 2007-12-10]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>>.

[34.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *The European Central Bank : History, role and function* [online]. 2006 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2006en.pdf>>. ISBN 92-899-0027-X.

[35.] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA. *Úkoly ECB* [online]. 2007 [cit. 2008-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_012.cs.html>.

[36.] EUROPA. *Activities of the European Union* [online]. 2007 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l25007.htm>>.

[37.] EUROPA. *Europa - historie Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2007-10-29]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/history/foundingfathers/schuman/index_cs.htm>.

- [38.] EUROPEAN COMMISSION. *Taxation trends in the European Union : Data for the EU Member states and Norway*. Luxembourg : [s.n.], 2007. 454 s. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/eurostat>>. ISBN 978-92-79-04865-4.
- [39.] EUROSOP. *Portugalsko* [online]. 2006-2007 [cit. 2008-01-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.eurosop.cz/43571/120317/clanek/portugalsko/ekonomika/>>.
- [40.] EUROSTAT. *Euro-indicators* [online]. 2007 [cit. 2007-11-15]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007_MONTH_11/2-15112007-EN-AP.PDF>.
- [41.] EUROSTAT. *Eurostat* [online]. 2008 [cit. 2008-02-07]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL>.
- [42.] FINANCE.CZ. *SEPA zjednoduší a zlevní platební styk* [online]. 2006 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/%2083390-sepa-zjednodusi-a-zlevni-platebni-styk-v-eu/>>.
- [43.] FINANČNÍ NOVINY. *Říjnový růst inflace je podle analytiků pouze začátek* [online]. 2007 [cit. 2007-11-21]. Dostupný z WWW: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/index_view.php?id=280777>.
- [44.] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. 2008 [cit. 2008-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_17_01_2008_pdf.pdf>.
- [45.] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Úrokové sazby* [online]. 2007 [cit. 2007-10-11]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2007Q4_TG07_pdf.pdf>.
- [46.] NÁRODNÍ KOORDINANČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V, ČR. *Národní plán zavedení eura v České republice*. Praha : Ministerstvo financí ČR, 2007. 86 s. Dostupný z WWW: <www.zavedenieura.cz>.
- [47.] PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY - WILHELMOVÁ, Ludmila, KLIK, Stanislav. *Hospodářská a měnová unie* [online]. 2000 [cit. 2007-11-04]. Dostupný z WWW: <www.psp.cz/cgi-bin/win/kps/pi/prace/pi-2-047.doc>.
- [48.] PATRIA. *Posilování koruny nemá důvod, stojí za ním spekulanti* [online]. 2007 [cit. 2007-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.patria.cz/Zpravodajstvi/1089087/exporteri-posilovani-koruny-nema-duvod-stoji-za-nim-spekulanti.html>>.

- [49.] SAGIT. *Nezávislost centrální banky* [online]. 2008 [cit. 2008-03-28]. Dostupný z WWW:
<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_162.htm>.
- [50.] ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 30. prosince 2005 o transevropském expresním automatizovaném systému zúčtování plateb v reálném čase (TARGET)* [online]. 2006 [cit. 2008-03-27]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/l_01820060123cs00010017.pdf>.
- [51.] WIKIPEDIA. *Economy of Cyprus* [online]. 2008 [cit. 2008-02-05]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Cyprus>.
- [52.] WIKIPEDIA. *Economy of Germany* [online]. 2008 [cit. 2008-02-04]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Germany>.
- [53.] WIKIPEDIA. *Economy of Greece* [online]. 2008 [cit. 2008-01-31]. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Greece>.
- [54.] WIKIPEDIA. *Economic history of Portugal* [online]. 2008 [cit. 2008-01-28]. Dostupný z WWW:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Economic_history_of_Portugal#Macroeconomic_Disequilibria_and_Public_Debt>.

Přiloha č. 1

GDP per capita in PPS

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
GDP per capita in Purchasing Power Standards (PPS) (EU27 = 100)													
geoline	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
EU (27 co.)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
EU (25 co.)	104.9	105.0	104.8	104.8	104.6	104.4	104.4	104.4	104.2	104.1	103.9	103.8	103.7
EU (15 co.)	115.5	114.8	114.2	114.8	114.2	113.7	113.7	113.7	113.1	112.7	112.1	111.4	110.8
Euro area	115.9	115.8	115.3	115.8	112.9	112.1	112.9	112.1	110.9	110.9	110.4	109.5	109.2
Euro area :													
Euro area 114.4	114.4	113.9	114.4	113.6	112.9	111.9	112.9	111.9	110.9	110.9	110.4	109.6	109.2
Euro area 114.7	114.7	114.6	114.2	113.8	112.9	112.1	112.9	112.1	110.9	110.9	110.4	109.6	109.2
Belgium	123.1	123.2	126.2	123.3	125.4	123.3	125.4	123.3	121.0	121.1	119.8	119.3	116.6
Belgium 26.9	27.0	31.1	29.3	29.3	31.1	32.6	32.6	32.6	33.8	35.3	36.7	38.1	39.0
Bulgaria	70.6	68.6	70.6	70.6	70.6	73.6	73.6	73.6	75.3	76.6	76.6	81.4	81.9
Czech Rep.	131.1	131.9	128.2	128.2	128.7	124.5	124.5	124.5	125.9	126.6	125.7	124.6	120.9
Denmark	122.4	118.8	116.9	116.9	115.5	116.9	116.9	116.9	116.6	115.1	114.1	114.5	112.4
Germany	41.9	42.4	44.7	44.7	50.0	54.2	54.2	54.2	62.9	62.9	68.4	71.7	71.0
Estonia	121.6	126.6	131.0	132.9	138.3	140.8	140.8	140.8	141.8	143.7	145.4	146.6	142.4
Ireland	83.6	84.3	86.7	86.7	91.0	92.2	92.2	92.2	93.9	96.1	97.3	98.5	97.8
Greece	95.6	96.5	98.4	98.4	100.7	101.2	101.2	101.2	102.9	102.9	104.9	104.6	101.6
Spain	115.3	115.0	115.6	115.6	116.3	112.1	112.1	112.1	110.3	111.9	110.9	109.7	106.8
France	119.3	117.8	117.2	118.1	112.2	111.0	111.0	111.0	106.9	105.1	103.3	101.8	98.4
Cyprus	86.9	87.6	89.0	91.1	89.5	89.2	89.2	89.2	90.5	92.6	91.9	92.0	90.1
Latvia	34.7	36.1	36.8	38.8	41.3	43.4	43.4	43.4	45.8	49.9	53.7	56.2	56.5
Lithuania	38.2	40.2	36.8	40.2	44.1	49.1	49.1	49.1	50.5	53.2	56.1	60.0	61.7
Luxembourg	215.1	237.9	244.3	234.7	240.9	247.3	247.3	247.3	253.2	264.2	279.1	283.9	280.9
Hungary	51.6	52.8	53.6	59.0	61.6	63.4	63.4	63.4	63.3	64.2	64.8	64.3	63.3
Malta	80.7	81.2	83.8	78.1	78.7	78.6	78.6	78.6	76.8	77.3	76.9	77.5	76.2
Netherlands	127.3	132.9	134.6	134.1	127.7	128.8	128.8	128.8	128.5	131.1	130.5	131.8	130.1
Austria	132.8	132.9	133.5	127.4	127.7	128.8	128.8	128.8	128.8	128.7	127.5	128.3	125.9
Poland	46.9	47.9	48.4	47.7	48.4	49.0	49.0	49.0	50.7	51.2	52.4	54.6	55.4
Portugal	76.3	78.5	78.2	77.5	77.2	76.9	76.9	76.9	74.7	75.4	74.5	73.9	72.2
Romania	26.0	26.0	25.9	27.6	29.4	31.4	31.4	31.4	34.1	35.4	38.9	40.4	41.5
Slovenia	76.9	79.6	78.8	78.9	81.2	82.3	82.3	82.3	85.3	86.8	87.8	90.5	90.6
Slovakia	51.4	50.6	50.2	52.4	54.2	55.6	55.6	55.6	57.2	60.5	63.7	66.7	70.7
Finland	110.9	115.4	117.6	116.0	115.5	113.3	113.3	113.3	116.5	115.1	116.9	118.8	117.3
Sweden	123.8	122.7	121.1	121.8	121.4	123.0	123.0	123.0	125.0	123.7	124.6	124.0	121.9
United Kingdom	116.5	116.0	117.2	117.9	118.7	119.8	119.8	119.8	122.0	119.2	117.9	118.4	115.5
Croatia	46.0	44.4	45.5	46.3	48.4	48.4	48.4	48.4	52.1	49.9	51.5	57.4	57.8
Macedonia	26.7	26.9	27.0	25.2	25.1	25.7	25.7	25.7	26.7	27.9	28.2	28.9	29.1
Turkey	32.1	39.2	40.0	35.6	34.4	34.0	34.0	34.0	37.4	39.1	41.2	41.5	41.1
Iceland	137.9	139.4	132.0	132.6	130.1	125.9	125.9	125.9	131.3	134.9	130.6	129.5	125.1
Norway	147.8	145.1	165.4	161.5	155.1	156.7	156.7	156.7	164.7	179.7	185.9	186.6	182.7
Switzerland	150.5	149.2	144.7	139.8	139.8	136.1	136.1	136.1	134.6	134.0	134.8	135.1	132.2
United States	160.7	161.6	159.3	154.4	153.8	153.9	153.9	153.9	155.0	156.3	157.5	155.8	150.0
Japan	128.1	117.2	117.2	113.9	112.3	112.4	112.3	112.4	113.1	114.4	114.3	114.1	111.2

Příloha č. 2

Inflation rate

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Annual average rate of change in Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs)									
geoltime 1996	1.7	(e)	1.2	1.9	(i)	(i)	(i)	(i)	(i)
European 1:	1.3	(e)	1.2	1.9	(i)	(i)	(i)	(i)	(i)
Euro area:	1.6	(e)	1.1	2.1	2.2	2.1	2.1	2.0	2.2
Belgium:	1.5	0.9	1.1	2.1	2.2	2.2	2.1	2.1	2.2
Bulgaria:	.	18.7	2.8	2.7	2.4	1.6	1.5	1.9	2.5
Czech Rep.:	8.0	9.7	1.8	10.3	7.4	5.8	2.3	6.1	6.0
Denmark:	2.0	1.3	2.1	2.7	4.5	2.4	-0.1	2.6	1.6
Germany:	1.5	0.6	0.6	1.4	1.9	2.4	2.0	0.9	1.7
Estonia:	9.3	8.8	3.1	3.9	1.4	1.4	1.0	1.8	1.9
Ireland:	1.3	2.1	2.5	3.9	5.6	3.6	1.4	3.0	4.1
Greece:	5.4	4.5	2.1	5.3	4.0	4.7	4.0	2.3	2.2
Spain:	1.9	1.8	2.2	3.5	3.7	3.6	3.4	3.0	3.5
France:	1.3	0.7	0.6	1.8	2.8	3.6	3.1	3.1	3.4
Italy:	1.9	2.0	1.7	2.6	2.3	2.6	2.2	2.3	1.9
Cyprus:	3.3	2.3	1.1	4.9	2.0	2.8	2.8	2.3	2.2
Latvia:	8.1	4.3	2.1	2.6	2.5	2.0	4.0	1.9	2.0
Lithuania:	10.3	5.4	1.5	2.6	2.0	2.8	2.9	6.2	6.9
Luxembou:	1.4	1.0	1.0	3.8	2.4	0.3	-1.1	1.2	2.7
Hungary:	18.5	14.2	10.0	10.0	9.1	2.1	2.5	3.2	3.8
Malta:	3.9	3.7	2.3	3.0	2.5	5.2	4.7	6.8	3.5
Netherlands:	1.9	1.8	2.0	2.3	2.5	2.6	1.9	2.7	2.5
Austria:	1.2	0.8	0.5	2.0	5.1	3.9	2.2	1.4	1.5
Poland:	15.0	11.8	(e)	2.0	2.3	1.7	1.3	2.0	2.1
Portugal:	1.9	2.2	2.2	10.1	5.3	1.9	0.7	3.6	2.2
Romania:	154.8	59.1	(i)	2.8	4.4	3.7	3.3	2.5	2.1
Slovenia:	8.3	7.9	6.1	45.7	34.5	22.5	15.3	11.9	9.1
Slovakia:	6.0	6.7	10.4	8.9	8.6	7.5	5.7	3.7	2.5
Finland:	1.2	1.3	1.3	12.2	7.2	3.5	8.4	7.5	2.8
Sweden:	1.8	1.0	0.5	2.9	2.7	2.0	1.3	0.1	0.8
Switzerland:	1.8	1.6	1.3	1.3	2.7	1.9	2.3	1.0	0.8
United Kingd:	.	.	.	0.8	1.2	1.3	1.4	1.3	2.1
Croatia:
Macedonia:
Turkey:	85.6	82.1	(i)	53.2	56.8	47.0	25.3	10.1	8.1
Iceland:	1.8	1.3	2.1	4.4	6.6	5.3	1.4	2.3	1.4
Norway:	2.6	2.0	2.1	3.0	2.7	0.8	2.0	0.6	1.5
Switzerland:
United Sta:	2.3	1.6	2.2	3.4	2.8	1.6	2.3	2.7	3.4
Japan:	1.8	0.6	-0.3	-0.7	-0.7	-0.9	-0.3	0.0	-0.3

Real GDP growth rate

Growth rate of GDP volume - percentage change on previous year

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU (27 countries)	3.0	3.9	2.0	1.2	1.3	2.5	1.9	3.1	2.9	2.0	1.8
EU (25 countries)	3.0	3.9	2.0	1.2	1.3	2.5	1.9	3.0	2.8	1.9	1.7
EU (15 countries)	3.0	3.8	1.9	1.1	1.2	2.3	1.7	2.8	2.6	1.7	1.5
Euro area 2.8	3.0	3.8	1.9	0.9	0.8	2.1	1.6	2.7	2.6	1.7	1.5
Euro area 2.8	3.0	3.8	1.9	0.9	0.8	2.1	1.6	2.8	2.6	1.7	1.5
Euro area 2.8	3.0	3.8	1.9	0.9	0.8	2.1	1.6	2.8	2.6	1.7	1.5
Euro area 2.8	3.0	3.8	1.9	0.9	0.8	2.1	1.6	2.7	2.6	1.7	1.5
Belgium	3.4	3.7	0.8	1.5	3.0	3.0	1.7	2.8	2.8	1.7	1.5
Bulgaria	2.3	5.4	4.1	4.5	5.0	6.6	6.2	6.3	6.5	5.8	5.6
Czech Rep.-0.8	1.3	3.6	2.5	1.9	3.6	4.5	6.4	6.4	6.5	4.7	5.0
Denmark	2.6	0.2	0.7	0.5	0.4	2.3	2.5	3.9	1.8	1.3	1.1
Germany	2.0	3.2	1.2	0.0	0.2	1.1	0.8	2.9	2.5	1.8	1.5
Estonia	-0.1	9.6	7.7	8.0	7.2	8.3	10.2	11.2	7.1	2.7	4.3
Ireland	8.0	9.4	6.1	6.6	4.5	4.4	6.0	5.7	5.3	2.3	3.2
Greece	3.4	4.5	3.6	3.9	5.0	4.6	4.2	4.2	4.0	3.4	3.3
Spain	4.7	5.0	3.8	2.7	3.1	3.3	3.6	3.9	3.8	2.2	1.8
France	3.3	3.9	1.9	1.0	1.1	2.5	1.7	2.0	1.9	1.6	1.4
Italy	1.5	3.7	1.8	0.5	-0.0	1.5	0.6	1.8	1.5	0.5	0.8
Cyprus	4.8	5.0	4.0	2.1	1.9	4.2	3.9	4.0	4.4	3.7	3.7
Latvia	3.3	6.9	8.0	6.5	7.2	8.7	10.6	12.2	10.3	3.8	2.5
Lithuania	-1.5	4.1	6.6	6.9	10.3	7.3	7.9	7.7	8.8	6.1	3.7
Luxembourg	8.4	8.4	2.5	4.1	2.1	4.9	5.0	6.1	5.1	3.6	3.5
Hungary	4.2	5.2	4.1	4.4	4.2	4.8	4.1	3.9	1.3	1.9	3.2
Malta	.	.	-1.6	2.6	0.3	0.2	3.4	3.4	3.8	2.6	2.5
Netherlands	4.7	3.9	1.9	0.1	0.3	2.2	1.5	3.0	3.5	2.6	1.8
Austria	3.3	3.4	0.8	0.9	1.2	2.3	2.0	3.3	3.4	2.2	1.8
Poland	5.0	4.3	1.2	1.4	3.9	5.3	3.6	6.2	6.5	5.3	5.0
Portugal	4.9	3.9	2.0	0.8	-0.8	1.5	0.9	1.3	1.9	1.7	1.6
Romania	-1.2	2.1	5.7	5.1	5.2	8.5	4.2	7.9	6.0	6.2	5.1
Slovenia	3.6	4.1	3.1	3.7	2.8	4.4	4.1	5.7	6.1	4.2	3.8
Slovakia	4.4	3.4	3.4	4.8	4.8	5.2	6.6	8.5	6.1	7.0	6.2
Finland	5.2	5.0	2.6	1.6	1.8	3.7	2.8	4.9	4.4	2.8	2.6
Sweden	4.6	4.4	1.1	2.4	1.9	4.1	3.3	4.1	2.6	2.2	1.8
United Kingdom	3.0	3.8	2.4	2.1	2.8	3.3	1.8	2.9	3.0	1.7	1.6
Croatia	2.8	2.6	4.4	5.6	5.3	4.2	4.8	4.8	5.6	4.5	5.0
Macedonia	3.4	4.5	-4.5	0.9	2.8	4.1	-3.1	4.0	(f)	(f)	5.5
Turkey	3.1	6.8	-5.7	6.2	5.3	9.4	8.4	6.9	4.5	4.3	4.7
Iceland	4.1	4.3	3.9	0.1	2.4	7.7	7.5	4.4	3.8	1.3	0.4
Norway	2.7	2.0	2.0	1.5	1.0	3.9	2.7	2.2	3.5	2.5	2.1
Switzerland	2.6	3.3	1.2	0.4	-0.2	2.5	2.4	3.2	3.1	2.2	2.2
United States	4.2	3.7	0.8	1.6	2.5	3.6	3.1	2.9	2.2	0.9	0.7
Japan	-2.0	0.2	0.2	0.3	1.4	2.7	1.9	2.4	2.1	1.2	1.1

Příloha č. 4

Unemployment rate - total

% geotime	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU (27 co.)	9.1	8.5	8.6	8.5	8.6	8.5	8.9	8.9	9.0	8.9	8.1	7.1
EU (25 co.)	9.3	8.5	8.6	8.4	8.7	8.4	8.7	9.0	9.0	8.9	8.2	7.2
EU (15 co.)	9.8	9.1	8.6	8.4	8.7	8.2	8.7	9.0	9.0	8.9	8.2	7.2
Euro area 10.1	10.6	9.5	7.7	7.2	7.7	7.2	7.6	7.9	8.0	8.1	7.7	7.0
Euro area 10.6	10.5	9.2	8.2	7.8	8.2	7.8	8.2	8.7	8.8	8.9	8.3	7.4
Euro area 10.6	10.5	9.2	8.3	7.8	8.3	7.8	8.2	8.6	8.8	8.8	8.2	7.4
Euro area 10.6	10.6	9.2	8.3	7.8	8.3	7.8	8.2	8.6	8.8	8.9	8.2	7.4
Belgium	9.3	8.5	6.9	6.6	6.9	6.6	7.5	8.2	8.8	8.7	8.3	7.4
Bulgaria	6.4	8.6	16.4	19.5	18.1	18.1	18.1	13.7	12.0	8.4	8.2	7.5
Czech Rep.	5.2	5.2	8.7	8.0	7.3	7.3	7.3	7.6	8.3	7.9	7.1	6.9
Denmark	9.1	4.5	4.3	4.5	4.6	4.6	4.6	5.4	5.5	4.8	3.9	5.3
Germany	9.3	8.2	7.5	7.6	8.4	7.5	8.4	9.3	9.7	10.7	9.8	8.4
Estonia	9.2	11.3	12.8	12.4	10.3	10.3	10.3	10.0	9.7	7.9	5.9	4.7
Ireland	9.9	7.5	4.2	4.0	4.5	4.5	4.7	4.7	4.5	4.3	4.4	4.6
Greece	9.8	10.8	11.2	10.7	10.3	10.3	10.3	9.7	10.5	9.8	8.9	8.3
Spain	17.8	12.5	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	10.6	9.2	8.5	8.3
France	11.5	10.4	9.0	8.3	8.6	8.3	8.6	9.0	9.3	9.2	9.2	8.3
Italy	11.2	10.9	10.1	9.1	8.6	8.4	8.4	8.4	8.0	7.7	6.8	6.1
Cyprus	11.3	10.9	4.9	3.8	3.6	3.8	3.6	4.1	4.6	5.2	4.6	3.9
Latvia	14.3	14.0	13.7	12.9	12.2	12.2	12.2	10.5	10.4	8.9	6.8	6.0
Lithuania	13.2	13.7	16.4	16.5	13.5	13.5	12.4	12.4	11.4	8.3	5.6	4.3
Luxembou	2.9	2.7	2.3	2.0	2.7	2.0	2.7	3.7	5.1	4.5	4.7	4.7
Hungary	9.6	8.4	6.4	5.7	5.8	5.7	5.8	5.9	6.1	7.2	7.5	7.4
Malta	9.0	6.9	6.7	7.6	7.5	7.6	7.5	7.6	7.4	7.3	7.3	6.4
Netherlands	6.0	3.2	2.8	2.2	2.8	2.2	2.8	3.7	4.6	4.7	3.9	3.2
Austria	4.3	3.9	3.6	3.6	4.2	3.6	4.3	4.2	4.8	5.2	4.7	4.4
Portugal	7.2	10.9	16.1	18.2	19.9	18.2	19.9	19.6	19.0	17.7	13.8	9.6
Poland	4.9	6.7	3.9	4.0	5.0	4.0	5.0	6.3	6.7	7.6	7.7	8.0
Romania	7.2	4.4	7.2	6.6	8.4	6.6	8.4	7.0	8.1	7.2	7.3	6.4
Slovenia	6.9	7.3	6.7	6.2	7.2	6.2	6.3	6.7	6.3	6.5	6.0	4.8
Slovakia	6.9	7.4	6.7	6.2	7.2	6.2	6.3	6.7	6.3	6.5	6.0	4.8
Finland	12.6	16.4	18.8	19.3	18.7	18.7	18.7	17.6	18.2	16.3	13.4	11.1
Sweden	14.6	10.2	9.8	9.1	9.1	9.1	9.1	9.0	8.8	8.4	7.7	6.9
United King	9.6	6.7	5.6	4.9	4.9	4.9	5.6	5.6	6.3	7.4	7.0	6.1
United King	7.9	5.9	5.4	5.0	5.1	5.1	5.1	4.9	4.7	4.8	5.4	5.3
Croatia	6.8	6.8	5.4	5.0	5.1	5.0	5.1	4.9	4.7	4.8	5.4	5.3
Macedonia	6.8	6.8	5.4	5.0	5.1	5.0	5.1	4.9	4.7	4.8	5.4	5.3
Turkey	6.8	6.8	5.4	5.0	5.1	5.0	5.1	4.9	4.7	4.8	5.4	5.3
Iceland	6.8	6.8	5.4	5.0	5.1	5.0	5.1	4.9	4.7	4.8	5.4	5.3
Norway	4.7	3.2	3.4	3.6	3.9	3.6	3.9	4.5	4.4	4.6	3.5	2.6
Switzerland	4.9	4.2	4.0	4.8	5.8	4.8	5.8	6.0	5.5	5.1	4.6	4.6
United States	5.4	4.7	4.7	5.0	5.4	5.0	5.4	5.3	4.7	4.4	4.1	3.9
Japan	3.4	4.1	4.7	5.0	4.7	5.0	5.4	5.3	4.7	4.4	4.1	3.9

(b)

Příloha č. 5

Direct investment flows as % of GDP; Financial account, Direct investment, Abroad

(% of GDP)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
gloamine 1995											
EU (27) co.											
EU (25) co.											
EU (15) co.0.9	1.0	1.5	2.8	4.0	5.0	3.6	1.5	1.4	1.6	2.6	2.3
Euro area						4.9	2.4	2.4	2.2	4.4	
Belgium							4.9	12.4	9.5	8.7	13.5
BLEU 3.8	2.7	2.9	9.3	48.1	86.6	42.9					
Bulgaria					0.0	0.1	0.2	0.1	-0.8	1.1	0.5
Czech Rep.					0.0	0.3	0.3	0.2	0.9	-0.0	0.9
Denmark	1.7	2.5	2.6	7.6	17.8	7.9	3.6	-0.3		6.3	3.1
Germany 2.9	4.0	3.8	6.0	5.1	3.0	2.1	0.9	0.2	0.5	2.0	2.7
Estonia		2.8	0.1	1.5	1.1	3.3	1.8	1.6	2.3	4.5	6.6
Ireland			4.4	6.3	4.8	3.9	6.9	3.5	9.8	7.1	6.7
Greece					1.7	0.5					
Spain	0.9	2.2	3.2	7.2	10.0	5.4	4.8	3.2	5.8	3.7	7.3
France 1.0	1.9	2.7	3.3	8.7	13.2	6.9	3.5	3.0	2.8	5.7	5.1
Italy 0.5	0.5	0.9	1.0	0.6	1.1	1.9	1.4	0.6	1.1	2.4	2.3
Cyprus					1.9	2.6	4.9	4.3	4.4	3.3	4.7
Latvia		0.1	0.8	0.0	0.1	0.2	0.0	0.4	0.8	0.8	0.9
Lithuania		0.3	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.2	1.2	1.3	1.0
Luxembou							557.3	343.2	246.7	332.1	255.8
Hungary					1.2	0.7	0.4	1.9	1.1	2.0	14.5
Malta		0.5	0.4	1.1	0.7	0.6	-0.1	1.0	0.1	-0.3	0.0
Netherlands4.6	7.6	7.5	9.6	14.0	19.6	12.6	7.3	8.2	4.8	21.5	7.0
Austria 0.5	0.8	1.0	1.3	1.5	3.0	1.6	2.8	2.8	2.8	3.8	3.1
Poland		0.0	0.2	0.0	0.0	-0.0	0.1	0.1	0.3	1.1	2.6
Portugal 0.6	0.6	1.8	3.4	2.6	7.2	5.4	-0.1	5.1	4.4		
Romania			-0.0	0.0	-0.0	-0.0	0.0				
Slovenia							0.8	1.8	1.4	1.9	2.5
Slovakia					0.1	0.3	0.0	0.7	-0.1	0.3	0.7
Finland 1.1	2.8	4.3	14.3	5.1	19.7	6.7	5.4	-1.4	-0.6	2.2	0.8
Sweden 4.4	1.7	4.9	8.9	8.5	13.0	2.8				7.3	5.3
United Kin3.8	2.8	4.6	8.5	13.7	16.1	4.1	3.2	3.4	4.2	3.6	3.8
Croatia										0.6	0.5
Turkey									1.0	0.6	0.2
Iceland							0.1	0.2	0.3	0.3	
Norway 2.1	3.7	3.4	1.3	1.3	4.5	4.3	3.6	3.2			
Switzerland3.9	5.3	6.7	3.3	3.3	5.1	2.3	2.0	2.0	1.8	6.9	
United Sta 1.2	1.1	1.2	1.5	2.3	17.9	7.2	2.9	4.8	7.2	13.8	18.0
United Sta 1.2	1.1	1.2	1.5	2.3	1.5	1.2	1.3	1.2	2.2	-0.2	1.6
Japan 0.4	0.6	0.6	0.5	0.5	0.7	0.9	0.8	0.7	0.7	1.0	1.1

Příloha č. 6

Monthly labour costs

EUR	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
geolime	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU (27 co.)	2176.1	2311.1	2362.7	2488.2	2625.2	2666.3	2779.5	2801.6	2906.2	2981.0	3066.2
EU (25 co.)	2289.9	2428.4	2499.9	2610.2	2791.0	2833.0	2927.7	2976.3	3102.8	3180.2	3270.8
EU (15 co.)	2874.2	2874.2	2950.2	3059.1	3224.9	3225.9	3327.9	3430.8	3563.7	3672.3	3762.3
Euro area	3070.7	3155.7	3167.8	3302.2	3448.8	3494.4	3581.2
Euro area	3082.8	3082.8	3167.8	3320.2	3465.5	3511.2	3581.2
Belgium	3504.0	3672.5	3841.1	3895.2	3881.2	3938.4	4046.8
Bulgaria	179.0	189.8	193.8	202.2	213.5	229.1	242.9
Czech Rep.	582.3	660.6	770.4	777.1	841.6	954.0	1027.6
Denmark	2944.4	3127.9	3921.7	4101.4	4186.3	4359.8	4517.6
Germany	3416.0	3511.0	3591.0	3689.0	3758.0	3786.0	3868.0
Estonia	429.1	496.3	562.4	608.4	650.3	713.4	840.2
Ireland	1658.1	1739.9	1849.4	1984.3	2081.8	2134.7	2202.8
Greece	1377.5	1513.1	1499.9	1614.6	1658.1	1739.9	1849.4	1984.3	2081.8	2134.7	2202.8
Spain	2030.6	1867.4	1939.6	2017.0	2173.8	2296.2	2438.1
France	3730.1	3855.2	3921.4	3996.8	4173.8	4296.2	4381.8
Italy	2822.0	2904.0	2904.0
Cyprus	1571.7	1633.9	1712.8	1837.0	1902.6	2028.3	2091.1
Latvia	343.0	350.0	360.9	367.3	388.7	432.6	531.8
Lithuania	391.9	432.7	469.2	486.6	508.3	555.8	646.1
Luxembourg	4553.0	4498.0	4625.0
Hungary	539.9	613.8	730.7	763.7	838.2	944.3	947.1
Malta	1257.1	1386.0	1444.9
Netherlands	3155.0	3388.0	3598.0	3806.0	3942.0	3974.0	4044.9
Austria	3364.0	3437.0	3497.0	3624.0	3680.0	3767.0	3827.0
Poland	672.4	791.8	783.1	698.2	699.2	818.2	889.4
Portugal	1189.2	1255.5	1330.3	1409.5	1493.4	1556.9	1617.9
Romania	218.1	222.3	250.4	245.6	271.8	358.2	413.8
Slovenia	1023.1	1138.5	1226.1	1289.0	1282.5	1337.9	1440.1	1496.7	1520.9	1604.5	1673.3
Slovakia	444.5	479.6	518.4	565.3	636.0	700.5	775.4
Finland	3047.0	3079.0	3225.0	3355.0	3430.0	3614.0	3685.0
Sweden	2824.8	2776.4	2789.6	2822.8	3047.0	3079.0	3225.0	3355.0	3430.0	3614.0	3685.0
United King.	3635.1	3885.1	4072.0	4312.7	4365.7	4431.5	4517.6
Iceland	3216.8	3793.4	3891.3	3642.4	3848.6	4071.4	4517.6
	3676.9	3793.4	3403.6	3697.8	3953.8	4812.4	5031.9

Příloha č. 7

External trade: total product; Trade balance in 1 000 million ECU/EURO

geo/time	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU (27) tot. :		-60.21	-142.96	-94.44	-45.07	-66.01	-63.10	-74.61	-126.65	-192.23	-185.52	
EU (25) tot. :		-57.19	-138.20	-87.96	-38.92	-57.87	-61.10	-76.10	-111.92	-171.79	-157.25	
EU (15) tot. 45.28		-19.63	-91.39	-42.64	8.14	-13.10	-13.10	-45.10	-74.10	-117.60	-101.67	
Euro area :	22.89	28.68	-26.26	42.32	93.67	64.52	65.67	70.40	9.50	-14.37	22.33	
Euro area :		30.85	-23.25	45.72	97.88	68.39	69.57	71.50	16.13	-6.78	28.47	
Euro area 64.30		32.78	-21.21	47.39	99.01	68.39	69.57	71.50	16.13	-6.78	30.52	
Belgium 7.42	11.11	13.46	11.76	13.05	18.84	18.27	17.08	12.62	11.91	-3.27	12.85	
Bulgaria :		-1.41	-1.83	-2.41	-2.94	-3.63	-3.63	-3.27	1.28	1.38	-8.40	
Czech Rep. :		-1.79	-3.12	-3.32	-2.29	-2.68	-2.68	1.28	1.38	1.38	3.30	
Denmark 4.82	3.85	4.26	6.21	7.13	7.59	8.03	7.17	7.67	7.67	5.62	2.80	
Germany 51.63	59.22	64.47	59.13	95.50	132.77	129.90	156.08	155.81	160.42	160.42	195.43	
Estonia :		-0.96	-1.17	-1.10	-1.44	-1.44	-1.93	-2.03	-2.97	-2.97	-3.09	
Ireland 11.04	13.76	18.86	28.55	36.04	37.93	34.96	34.55	33.03	28.36	28.36	28.52	
Greece -13.02	-13.75	-17.33	-23.53	-23.07	-22.37	-27.82	-30.11	-29.62	-34.12	-34.12	-37.89	
Spain -11.01	-13.15	-22.02	-44.27	-42.42	-41.69	-46.37	-60.86	-77.28	-91.57	-91.57	-95.99	
France 8.62	15.09	11.47	9.17	5.84	2.60	-6.01	-15.14	-32.71	-36.68	-36.68	-45.01	
Italy 34.68	26.70	24.38	14.01	9.23	7.84	1.60	-1.22	-9.37	-20.45	-20.45	-9.45	
Cyprus :		-2.41	-2.95	-3.26	-3.45	-3.16	-3.66	-3.16	-4.46	-4.46	-5.27	
Latvia :		-1.15	-1.44	-1.68	-1.86	-2.07	-2.48	-2.84	-4.29	-4.29	-5.07	
Lithuania :		-1.76	-1.83	-1.99	-2.42	-2.37	-2.48	-3.01	-4.17	-4.17	-5.14	
Luxembourg :		-2.83	-3.14	-2.87	-2.56	-2.54	-3.05	-2.49	-2.92	-2.92	-3.65	
Hungary :		-2.80	-4.31	-3.55	-3.42	-4.17	-4.00	-2.39	-1.04	-1.04	-1.05	
Malta :		-0.81	-1.04	-0.79	-0.65	-0.86	-0.95	-1.06	-1.04	-1.04	-1.05	
Netherlands 14.24	15.08	16.36	16.09	24.81	26.22	27.68	30.35	34.20	37.27	43.17	43.17	
Austria -8.10	-5.25	-4.83	-5.07	-4.33	0.40	-2.11	-1.23	-1.72	-0.37	-0.37	0.41	
Poland :		-17.38	-18.71	-15.84	-14.98	-12.83	-11.78	-9.81	-12.91	-12.91	-17.42	
Portugal -6.34	-9.79	-12.17	-14.48	-16.88	-17.18	-13.65	-15.40	-18.51	-18.59	-18.59	-19.36	
Romania :		-1.78	-2.96	-4.66	-4.21	-5.59	-7.35	-10.31	-14.90	-14.90	-21.58	
Slovenia :		-1.45	-1.49	-1.00	-0.61	-0.95	-1.12	-0.88	-0.73	-0.73	-1.08	
Slovakia :		-1.04	-1.00	-2.42	-2.28	-0.81	-1.68	-2.70	-1.49	-1.49	-1.49	
Finland 7.64	8.69	9.63	9.50	11.83	11.56	9.42	8.10	5.65	6.50	6.50	5.99	
Sweden 14.16	15.13	14.60	15.30	15.90	15.38	16.41	18.36	15.14	16.12	16.12	13.00	
United King. 22.69	-23.91	-42.17	-49.48	-88.71	-82.90	-82.90	-98.99	-103.85	-121.46	-121.46	-132.63	
Iceland -0.11	-0.15	-0.49	-0.29	-0.74	-0.04	-0.39	-0.67	-1.54	-2.03	-2.03	-1.40	
Norway 11.53	11.27	2.61	10.61	28.52	27.36	25.25	27.15	38.86	45.82	45.82	43.00	
Switzerland 1.18	0.22	-1.10	0.42	-2.18	4.32	3.68	5.58	3.52	4.85	4.85	7.91	
United Sta. -153.45	-185.61	-235.41	-343.82	-501.40	-538.35	-514.04	-568.67	-665.53	-702.43	-702.43	-791	
Japan 48.64	72.49	95.89	100.97	60.36	83.66	78.27	88.84	63.56	53.89	53.89	53.89	
Canada 24.93	16.78	11.80	21.79	44.03	31.95	28.16	34.86	37.01	30.37	30.37	30.37	
China (excl.) 9.62	35.64	38.87	27.43	25.17	32.18	25.51	25.80	81.99	141.35	141.35	141.35	

Příloha č. 9

External trade: total product; Imports in 1 000 million of ECU/EURO

geoltime	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU (27 co.)	745.30	745.30	745.30	745.30	745.30	797.14	936.97	935.25	1027.54	1179.85	1351.44	1424.23
EU (25 co.)	745.62	745.62	745.62	745.62	745.62	983.81	942.52	940.76	1032.37	1183.78	1354.79	1423.13
EU (15 co.)	710.54	710.54	710.54	710.54	710.54	1028.40	989.14	992.68	1094.32	1251.04	1432.57	1514.17
Euro area	782.85	782.85	782.85	782.85	782.85	1006.91	976.24	980.76	1078.21	1226.01	1393.45	1471.19
Euro area	787.31	787.31	787.31	787.31	787.31	1019.67	981.61	986.51	1078.83	1224.31	1391.89	1469.75
Euro area	788.84	788.84	788.84	788.84	788.84	1014.49	983.82	988.82	1081.32	1225.81	1393.20	1470.22
Belgium	132.24	132.24	132.24	132.24	132.24	199.49	209.72	207.70	229.62	256.17	280.33	301.47
Bulgaria	5.14	5.14	5.14	5.14	5.14	8.13	8.41	8.41	11.62	12.50	15.42	21.88
Czech Rep.	26.71	26.71	26.71	26.71	26.71	40.53	43.00	45.73	56.25	61.50	74.22	86.03
Denmark	35.67	35.67	35.67	35.67	35.67	50.60	53.22	50.77	54.79	60.75	68.10	72.69
Germany	361.57	361.57	361.57	361.57	361.57	542.79	518.49	534.49	624.61	624.61	722.11	772.40
Estonia	4.22	4.22	4.22	4.22	4.22	4.80	5.08	5.73	6.70	8.21	10.71	11.09
Ireland	33.29	33.29	33.29	33.29	33.29	56.45	55.41	47.64	49.69	55.11	58.23	59.99
Greece	22.24	22.24	22.24	22.24	22.24	35.74	33.39	39.65	42.41	43.46	50.65	55.11
Spain	95.47	95.47	95.47	95.47	95.47	172.68	174.60	184.41	207.68	232.12	261.78	271.85
France	231.98	231.98	231.98	231.98	231.98	366.91	348.20	352.58	378.60	405.21	431.60	448.77
Italy	164.02	164.02	164.02	164.02	164.02	263.76	261.23	263.01	285.63	309.29	352.46	368.08
Cyprus	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	3.74	3.90	3.58	4.42	5.08	5.52	6.29
Latvia	2.77	2.77	2.77	2.77	2.77	3.91	4.28	4.63	5.70	6.99	9.19	11.13
Lithuania	4.35	4.35	4.35	4.35	4.35	6.77	7.96	8.53	9.96	12.50	15.43	17.66
Luxembourg	10.53	10.53	10.53	10.53	10.53	13.77	13.38	14.29	16.12	17.60	21.16	20.02
Hungary	26.29	26.29	26.29	26.29	26.29	37.54	39.93	42.26	48.67	53.49	62.33	69.35
Malta	2.67	2.67	2.67	2.67	2.67	2.83	2.80	2.85	2.95	2.89	3.17	3.18
Netherlands	150.36	150.36	150.36	150.36	150.36	232.96	231.88	234.00	256.99	292.44	331.98	358.77
Austria	53.95	53.95	53.95	53.95	53.95	83.33	82.80	87.99	96.39	102.34	109.28	118.46
Poland	57.97	57.97	57.97	57.97	57.97	56.03	56.48	60.35	72.11	81.70	101.14	118.70
Portugal	27.72	27.72	27.72	27.72	27.72	44.09	42.47	41.73	44.17	49.18	53.10	56.76
Romania	30.91	30.91	30.91	30.91	30.91	17.38	18.88	21.20	26.28	32.57	40.75	50.98
Slovenia	9.77	9.77	9.77	9.77	9.77	11.34	11.57	12.24	14.28	16.35	19.23	23.01
Slovakia	10.62	10.62	10.62	10.62	10.62	16.48	17.52	19.91	23.91	28.46	35.70	43.94
Finland	27.87	27.87	27.87	27.87	27.87	36.44	36.19	37.58	41.36	47.43	54.85	59.46
Sweden	52.71	52.71	52.71	52.71	52.71	70.57	70.81	73.65	80.74	89.58	101.58	110.44
United Kingdom	226.29	226.29	226.29	226.29	226.29	383.86	385.02	353.08	378.35	412.89	478.78	462.08
Iceland	1.61	1.61	1.61	1.61	1.61	2.54	2.41	2.50	2.99	4.02	4.79	4.88
Norway	27.02	27.02	27.02	27.02	27.02	36.79	36.79	35.33	38.99	44.71	51.06	58.52
Switzerland	61.64	61.64	61.64	61.64	61.64	93.86	88.74	85.36	89.90	101.76	112.66	117.48
United States	643.93	643.93	643.93	643.93	643.93	1317.59	1271.45	1153.72	1226.20	1392.43	1528.35	1528.35
Japan	275.00	275.00	275.00	275.00	275.00	390.01	357.03	338.98	365.99	414.65	461.19	461.19
Canada	134.36	134.36	134.36	134.36	134.36	247.45	235.16	212.50	220.12	252.72	278.66	278.66
China (excl)	109.34	109.34	109.34	109.34	109.34	271.93	312.15	364.89	451.18	550.47	630.34	630.34